

Моральні норми

Сатана намагається спотворити Божу постанову — шлюб.

Ще до потопу сатана навмисно намагався спотворити поняття про шлюб, применшити роль шлюбних зв'язків і святість цих найближчих стосунків, бо, на його думку, це було одним з найефективніших засобів, за допомогою якого він міг би спотворити Божу подобу в людині та відчинити двері стражданню і порокам¹.

Сатана добре знає, з чим йому доводиться мати справу, коли йдеться про людське серце. Він знає це, тому що впродовж тисячоліть з диявольською наполегливістю виявляв найбільш слабкі та вразливі місця в характері кожної людини. У кожному поколінні він працював над тим, щоб призвести до падіння найсильніших мужів, князів Ізраїлю, використовуючи спокуси, що мали великий успіх при Ваал-Фегорі. Час є свідком того, скільки людських характерів перетворилися на уламки, розбившись об скелі потурання чуттєвим насолодам².

Трагедія в Ізраїлі. Злочином, який стягнув суди Божі на Ізраїль, була розпуста. Готовність жінок занепасти свої душі характерна не лише для періоду Ваал-Фегору. Незважаючи на покарання Ізраїлю за гріхи, цей злочин

повторювався багато разів. Сатана докладав усіх зусиль, аби призвести Ізраїль до остаточної загибелі³.

Розпуста євреїв призвела до того, чого не могли зробити всі війни з язичниками й чарівництво Валаама, — вона розлучила їх з Богом. Вони втратили Його захист і охорону. Бог став їхнім ворогом. Багато князів і настільки велика кількість народу були винними в розпусті, що це стало національним гріхом; Бог розгнівався на все ізраїльське суспільство⁴.

Історія має повторитися. З наближенням кінця історії Землі сатана діятиме з великою силою, використовуючи ті самі методи й спокуси, котрими він спокушав стародавній Ізраїль перед його входом до обітованого краю. Він ставитиме пастки для тих, котрі стверджують, що виконують Заповіді Божі й перебувають майже на кордоні небесного Ханаану. Сатана докладатиме всіх зусиль, щоб занапастити душі, завдаючи ударів Божому народові в найуразливіші місця. Тих, котрі не підкорили низькі пристрасті вищим силам свого єства, всі помисли котрих спрямовані на те, щоб задовольняти тілесні пристрасті, сатана має намір знищити спокусами — опоганити їхні душі розпустою. Своєю мішенню він обирає не малозначні, непомітні постаті, а розставляє пастки за допомогою тих, кого може зробити своїми агентами, щоб зводити і спокушувати людей чинити те, що Божий Закон засуджує. На християн, котрі займають відповідальне становище, навчають вимог Закону Божого, вуста яких сповнені доказів на підтримку Його Закону, проти котрого так повстає сатана, — саме на них він спрямовує свої пекельні сили і засоби, перемагаючи їх. Використовуючи слабкі місця їхнього характеру, спокусник знає, що той, хто згрішить у чомусь одному, стає винним у всьому.

Таким чином диявол здобуває повну владу над усім єством людини. Дух, душа, тіло і сумління зазнають

руйнівної дії. Якщо йдеться про Божого слугу, який був вісником правди і мав велике світло або якого Господь використовував як Свого особливого працівника у справі поширення істини, яке ж це велике торжество для сатани! Як він радіє! І як знеславлюється Бог!⁵

Аморальність набула нині значного поширення. Мені була показана страшна картина — становище, в якому перебуває світ. Усюди панує аморальність. Розпуста — особливий гріх цього віку. Ще ніколи порок не підіймав так зухвало свою потворну голову, як сьогодні. Люди немов заціпеніли, а ті, що люблять цнотливість й правдиву доброчесність, ледве не впадають у відчай, коли бачать зухвалість, силу та розмах гріха. Пануюче беззаконня знаходить місце не лише серед невірних і глузіїв. О, якби це було так! Насправді усе інакше. Багато чоловіків і жінок, що визнають релігію Христа, винуваті в цьому. Навіть деякі з тих, які запевняють, що очікують Його Приходу, не більше підготовлені до цієї події, ніж сам сатана. Вони не очищають себе від усякої скверни. Вони так довго були рабами своєї похоті, що нечисті думки й хтиві помисли стали для них природним явищем. Зайняти їхні думки тим, що чисте і святе, неможливо, як неможливо повернути назад течію Ніагари, примусивши її води підійматися вгору... Кожний християнин повинен навчитися приборкувати свої пристрасті, керуючись біблійним принципом. Хто не чинить так, той не гідний називатися християнином⁶.

У світі панує любовний сентименталізм. Одружені чоловіки отримують знаки уваги від заміжніх і незаміжніх жінок. Скидається на те, що й жінки опиняються в полоні цих чар, втрачаючи здоровий глузд, духовну проникливість і розсудливість. Вони роблять те, що засуджує Боже Слово і що засуджується свідченням Духа Божого. Усупереч ясним застереженням і докорам, во-

ни продовжують іти дорогою, якою вже пройшло чимало людей. Здається, що вони беруть участь в якійсь безглуздій грі. Сатана веде їх до загибелі, примушуючи наражати справу Божу на небезпеку; такі особистості знову й знову розпинають Сина Божого і виставляють Його на відкрити ганьбу⁷.

Неосвіченість, любов до втіх, гріховні звички, що руйнують душу, тіло й дух, наповнюють світ моральною проказою. Смертоносна моральна лихоманка нищить тисячі й десятки тисяч душ. Що можна зробити для спасіння нашої молоді? Ми можемо зробити дуже небагато, але Бог живе і царює, а Він може зробити чимало⁸.

Народ Божий має протистати впливові світу. Надмірна вільність, характерна для цього зіпсутого віку, не повинна бути критерієм для послідовників Христа. Світські прояви фамільярності не повинні мати місця серед християн, які готуються до вічного життя. Оскільки хтивість, розпуста, перелюб, злочини і вбивства є звичайними справами для тих, що не знають правди і не бажають керуватися принципами Слова Божого, то наскільки важливо, щоб ті, котрі називають себе послідовниками Христа, — люди, тісно з'єднані з Богом і ангелами, — показали їм кращий і благородніший шлях! Як важливо, щоб своєю цнотливістю і доброчесністю вони разюче протидіяли тим, що керуються у своєму житті низькими, тваринними пристрастями!⁹

Небезпека зростає. У цей вік занепаду чимало людей настільки засліплені гріховністю, що обирають для себе розпусне життя, тому що воно відповідає природним, порочним схильностям серця. Замість того щоби вдивлятися у дзеркало Божого Закону та приводити свої серця і характери у відповідність до мірила Божого, вони дозволяють агентам сатани встановлювати у своїх серцях його моральні норми. Розтлінним людям здається, що

легше спотворити Писання, аби виправдати власне беззаконня, ніж залишити гріх, зіпсутість, очистити своє серце й життя. Людей такого гатунку набагато більше, ніж дехто собі уявляє, а з наближенням кінця світу їхня кількість зростатиме¹⁰.

Коли зваблююча сила сатани керує людиною, про Бога тоді забувають, а людина, сповнена порочних намірів, звеличує сама себе. Таємна розпуста, що гніздиться в душах обманутих людей, розцінюється ними як доброчесність. Це свого роду чаклунство... В єресі та розпусті завжди присутня зваблююча сила. Розум настільки введений в оману, що не здатний тверезо мислити, а ілюзії постійно відводять його від чистоти. Духовний зір притуплений, і люди, які були бездоганними в моральному відношенні, збентежені від витонченого обману агентів сатани, котрі видають себе за вісників світла. Саме в цьому полягає їхня сила. Якби такі люди діяли відверто й зухвало, то отримали б відсіч без будь-яких вагань; але вони спочатку поводять себе так, щоб завоювати прихильність і довір'я до себе як до святих, самовідданих Божих мужів. Пізніше ці особливі посланці сатани розпочинають діяти з великою майстерністю, щоб звести душі з прямого шляху, намагаючись скасувати Божий Закон¹¹.

Чоловіки і жінки повинні бути бездоганними у своєму житті. Розум людини не відразу деградує від чистоти й святості до порочності, розбещеності та злочинності. Необхідний час, щоб надати людині Божественну подобу або перетворити тих, хто створений за образом Божим, на подобу сатани. Ми змінюємося через споглядання. Незважаючи на те, що людина була створена за образом Свого Творця, вона може так виховати свій розум, що гріх, котрий раніше викликав огиду, стане для неї прийнятним. Людина, яка перестає пильнувати і молитися, вже не здатна стояти на варті свого серця; вона починає

чинити гріх і злочин. Розум деградує; неможливо врятувати його від розтління, оскільки людина поневолює свої моральні й розумові сили, підкоряючи їх низьким пристрастям. З тілесними бажаннями необхідно вести постійну боротьбу, і в цьому допоможе очищаючий вплив Божої благодаті; яка спрямовує думки до Небес і спонукає роздумувати про те, що є чистим і святим¹². Жодна людина не може перебувати в безпеці, молода вона чи літня, якщо не усвідомлює необхідності звертатися за порадою до Бога на кожному кроці. Лише той, хто підтримує тісне спілкування з Богом, навчиться цінувати людей так, як це робить Він, поважати чистих, добрих, лагідних і покірних. Серце необхідно охороняти, як це робив Йосип. Тоді спокуса відступить від чистоти, зіткнувшись з рішенням: *«Як же я вчиню це велике зло і згрішу перед Богом?»* Навіть найбільша спокуса не виправдовує гріха. Немає значення, в якому скрутному становищі ви опинитеся, провина за вчинений гріх цілком лягає на вас. Корінь зла — невідроджене серце¹³.

Беручи до уваги небезпеки нашого часу, чи не повинні ми, як народ, що дотримується Заповідей Божих, усунути з нашого середовища всякий гріх, беззаконня, усяку зіпсованість! Чи не повинні жінки, які визнають істину, старанно стежити за собою, аби навіть у найменшому не потурати недозволеній фамільярності? Вони можуть зачинити двері перед багатьма спокусами, якщо їхня поведінка завжди відзначатиметься стриманістю і пристойністю¹⁴.

Жінки мають дотримуватися високих норм поведінки. Пишу зі стурбованим серцем, роздумуючи над тим, що жінки теперішнього віку, як заміжні, так і незаміжні, надто часто поводяться необережно, як кокетки. Вони охоче приймають залицяння нежонатих і жонатих чоловіків, і ті, що є морально слабкими, потрапляють до пастки. Жінок,

які дозволяють собі такі речі, принижують норми моралі, а їхній розум стає настільки засліпленим, що злочин уже не здається гріхом. Виникають думки, яких не було б у тому разі, якби жінка завжди поводитися скромно і стримано. У неї може й не бути гріховних намірів і мотивів, але своєю поведінкою вона дає привід до спокуси чоловікам, котрі для збереження принципів мають потребу в моральній підтримці тих, з ким спілкуються. Поводячись обережно й стримано, не дозволяючи собі жодної вільності та не приймаючи недозволених залицянь, але зберігаючи високий моральний рівень і належну гідність, можна уникнути не одного лиха¹⁵.

Я вже давно маю намір поговорити зі своїми сестрами і сказати їм, що Господь час від часу показує мені, що в них є великий недолік. Вони не дбають про те, щоб стримуватися від усякого зла. Не всі поводяться обачно, як це личить побожним жінкам. Вони не стежать за своїми словами, як це потрібно було би чинити жінкам, що отримали Божу благодать. Жінки і дівчата надто фамільярно поводяться з братами, затримуються біля них, виявляють до них свою прихильність і, здається, самі шукають їхнього товариства.

Вони дуже тішаються тією увагою, яку виявляють до них чоловіки. На основі світла, отриманого мною від Господа, є очевидним, що наші сестри повинні змінити свою поведінку. Вони мають бути більш стриманими, менш самовпевненими і виховувати в собі соромливість і цнотливість. Опинившись у спільному товаристві, брати й сестри не знають міри у веселих розмовах. Жінки, які претендують на побожність, зловживають жартами, дотепами й сміхом. Це непристойно і засмучує Божого Духа. Така поведінка свідчить, що християнство не справило на них належного облагороджуючого впливу, не зміцнює душу в Богові, а огортає великою темрявою, проганяючи

чистих, шляхетних небесних ангелів і викликаючи деградацію тих, котрі так поведуться¹⁶.

Жінки досить часто вводять у спокусу. Під тим чи іншим приводом вони домагаються уваги жонатих і нежонатих чоловіків; зваблюють їх такою мірою, що ті порушують Божий Закон, нехтуючи при цьому своєю корисністю та наражаючи душі на небезпеку... Якби жінки прагнули високих ідеалів і працювали б із Христом, їхній вплив був би менш небезпечним; але при їхній теперішній байдужості до сімейних обов'язків і Божих вимог щодо них цей вплив часто буває сильним, але в хибному напрямі; сили не розвиваються належним чином, а праця позбавлена Божественного схвалення¹⁷.

Як багато нині розбещених молодих дівчат і зухвалих, настирливих жінок, котрі вміють привернути до себе увагу, опинившись у товаристві молодих людей; вони заохочують до залицання, спонукаючи одружених і неодружених чоловіків до флірту, і, якщо Христос не допоможе їм виявити «залізну мужність», вони опиняться в тенетах сатани¹⁸.

Як посланниця Христа прошу вас — тих, які визнають теперішню правду, — дати рішучу відсіч усякому виявленню нечистоти й залишити товариство тих, від кого походять непристойні пропозиції. Нехай ці опоганюючі гріхи стануть огидними та ненависними для вас. Утікайте від тих, котрі, хоча б і в розмові, спонукають ваш розум працювати в цьому напрямі, бо «від переповненого серця говорять уста»...

Ані на хвилину не прислухайтесь до нечистих таємних бажань, бо навіть такі думки занеочишують душу, як нечиста вода забруднює канал, яким тече¹⁹.

Жінка, яка дозволяє, щоб у її присутності говорили непристойні слова або натяки, поводить не так, як до вподоби Богові; та, яка дозволяє недоречну фамільяр-

ність або непристойні натяки, не піклується про свою побожність й жіночу гідність²⁰.

Захищені священним колом непорочності. Наші сестри мають плекати справжню лагідність; вони не повинні бути розв'язними, надто балакучими і зухвалими, а скромними і невибагливими, повільними на слова. Вони мають виховувати в собі ввічливість. Їм личить бути добрими, ніжними, жалісливими, прощаючими — це до вподоби Богові. Поводячись таким чином, вони не будуть обтяжені надмірною увагою чоловіків із Церкви або поза нею. Усі розумітимуть, що навколо таких богобоязливих жінок існує священне коло непорочності, що захищає їх від будь-яких недозволених вільностей.

У декотрих жінок, які претендують на побожність, манери настільки недбалі й вульгарні, що призводять до гріха й лиха. Але побожні жінки, розум і серце котрих зайняті роздумами про предмети, що очищають життя й підносять душу для спілкування з Богом, не залишають так легко шлях правди та доброчесності. Вони захищені від лукавства сатани і будуть готові протистояти його спокусам²¹.

Закликаю вас як послідовниць Христа, гідних свого високого сповідання: бережіть дорогоцінну перлину скромності. Вона допоможе вам зберегти доброчесність²².

Контролюйте думки. Ви повинні контролювати свої думки. Це буде нелегкою справою. Ви не зможете досягти цього без рішучих, а то й болісних зусиль. Однак Бог вимагає цього від вас; цей обов'язок покладений на кожну розумну істоту. За ваші думки ви відповідальні перед Богом. Якщо поринаєте в порожні мрії, дозволяючи, щоб розум зосереджувався на нечистих і непристойних темах, то певною мірою на вас лежить вина перед Богом, ніби ви здійснили їх насправді. Лише відсутність сприятливої можливості стримує вас від такої дії. Постійне проведення часу в мріях, коли людина марить про

повітряні замки, є поганою і надзвичайно небезпечною звичкою. Якщо вона вкоріниться, то стане майже неможливим звільнитися від неї, щоби спрямувати свої думки до чистих, святих, високих тем²³.

Остерігайтеся лестоців. Мені боляче, коли бачу, як вихваляють людей, як їм лестять та пестять їх. Бог відкрив мені, що деякі з тих, що користуються такою увагою, не гідні того, щоб Його Ім'я вимовлялося їхніми вустами; проте їх звеличують до небес облесливі смертні істоти, які судять лише за зовнішньою поведінкою. Сестри мої, не вдавайтеся до лестоців щодо нікчемних, схильних до помилок і заблуджень чоловіків, молоді вони чи літні, одружені чи нежонаті. Вам невідомі їхні слабкості; ви й не підозрюєте, що ці знаки уваги й щедра похвала можуть згубно на них вплинути. Мене тривожить короткозорість, відсутність мудрості, які багато хто виявляє щодо цього.

Мужі, що виконують справу Божу, у серцях котрих перебуває Христос, не будуть занижувати моральні норми, а навпаки, намагатимуться піднести їх. Вони не знаходитимуть задоволення в лестоцях жінок або в їхніх пестоцях. Нехай чоловіки, як одружені, так і неодружені, скажуть: «Руки геть! Ніколи не дам ані найменшого приводу, щоб про мене говорили погане. Для мене моє добре ім'я дорожче за срібло чи золото. І я бажаю зберегти його незаплямованим. Якщо люди й почнуть ганьбити моє ім'я, то нехай це станеться не тому, що я дав для цього привід, але з тієї ж причини, котра примушувала ворогів Христа говорити погане про Нього: вони ненавиділи чистоту і святість Його характеру, оскільки для них це було постійним докором»²⁴.

Якщо служитель спокушає. Навіть найменші спроби спокуси, з якого б джерела вони не походили, нехай не викликають у вас поблажливого ставлення до гріха та

бодай найменшої недозволеної вільності; розцінюйте їх як найбільшу образу вашої жіночої гідності. Поцілунок у шоку у невідповідний час і в невідповідному місці повинен змусити вас відштовхнути з огидою цього слугу сатани. Якщо такі дії дозволяє собі особа, що обіймає високу посаду та має справу зі священним служінням, то величина скоєного гріха збільшується вдесятеро. Це повинно спонукати богобоязливу жінку або дівчину відчувати огиду не лише до гріха, до якого він вас схиляє, а й до лицемірства та підлості того, кого люди поважають і шанують як Божого слугу²⁵.

Якщо служитель Євангелія не контролює своїх пристрастей; якщо він не наслідує прикладу апостолів і ганьбить своє високе покликання й віру настільки, що навіть потурає гріху, то наші благочестиві сестри ані на хвилину не повинні допускати думки про те, що гріх або злочин стають меншими від того, що його насмілюється вчинити їхній служитель. Той факт, що мужі, обіймаючи відповідальні посади, виявляють схильність до гріха, не повинен применшувати їхньої вини й величини гріха. Гріх слід вважати ганебним і огидним, як це було досі. Нехай чисті душі, яким притаманні високі ідеали, цураються того, хто потурає гріхові, так само, як вони втікали б від змії, ужалення якої смертельне. Якщо сестри благочестиві та чисті серцями, то всякі порочні задуми, навіть якщо вони походять від служителя, будуть відкинуті з такою рішучістю, що він вже ніколи не насмілиться їх повторити²⁶.

Будьте вірні шлюбним обітницям. Як же старанно чоловік і батько повинен берегти свою вірність шлюбним обітницям! Наскільки обачним слід бути, щоб не заохочувати молодих дівчат, а часом і заміжніх жінок до думок, що не узгоджуються з високими, святими нормами — Заповідями Божими! Христос показує, наскільки широким є значення цих Заповідей — вони стосуються

думок, намірів і спонукань серця. Багато хто піддався цьому гріху, бо їхні помисли серця не були такими чистими і святими, як цього вимагає Бог; і яким би високим не було їхнє покликання, якими б талантами вони не володіли, Бог не залишить без уваги беззаконня, визнає їх більш винними і гідними Його гніву, аніж тих, котрі мають менше талантів, менше світла, менше впливу²⁷.

Мені доручено сказати одруженим чоловікам: ви повинні поважати й любити своїх дружин, матерів ваших дітей. Приділяйте їм належну увагу, і ваші думки будуть спрямовані на те, як зробити їх щасливими²⁸.

Мені були показані сім'ї, де чоловік і батько нестриманий, втрачає подобу Божу і чоловічу гідність, яка личить послідовникові Христа. Він не виявляє доброти, ніжності та люб'язності до дружини, яку перед Богом і ангелами обіцяв любити і поважати, шанувати увесь той час, поки вони житимуть разом. Дівчина, яку найняли допомагати по господарству, поводить надто вільно й фамільярно, зачісуючи його та ніжно й ласкаво прислужуючи, — і ось він, задоволений, втрачає здоровий глузд. До своєї дружини він уже не виявляє любові й уваги, як раніше. Будьте певні — тут діє сатана. Поважайте своїх хатніх робітниць, поведіться з ними доброзичливо, тактовно, але не заходьте надто далеко. Нехай ваша поведінка буде такою, аби не давати їм приводу до фамільярності²⁹.

Бережіть сімейні таємниці. Яким гірким стало життя багатьох людей через те, що були зруйновані стіни, які оберігають таємниці сім'ї, які, здавалося б, мали захищати чистоту і святість! Дружина довіряє свої таємниці третій особі, особисті чи сімейні справи відкриває перед найближчим другом. Задум сатани полягає в тому, щоб викликати відчуженість між чоловіком і дружиною. О, якби цього можна було уникнути! Від скількох неприємностей можна було би вберегтися! Нехай те, що вам

відомо про недоліки один одного, буде назавжди поховане у ваших серцях. Говоріть про свої тривоги лише з Богом. Він може дати вам добру пораду і справжню втіху, яка буде чистою і не принесе гіркоти³⁰.

Якщо жінка розповідає про свої сімейні негаразди або скаржиться на свого чоловіка іншому, вона порушує шлюбну обітницю; ганьбить свого чоловіка і руйнує стіну, що охороняє святість подружніх стосунків. Вона широко відчиняє двері, запрошуючи сатану з його підступними спокусами увійти. Саме цього і прагне ошуканець. Якщо жінка приходить до брата-християнина з розповіддю про свої труднощі, розчарування і випробування, він повинен дати їй таку пораду: якщо їй необхідно розповісти комусь про свої прикрощі, нехай своєю довіреною особою вона обере одну із сестер, і таким чином уникне будь-якого зла, через яке справа Божа може зазнати ганьби³¹.

Як не зійти з вірного шляху. Я звертаюся до нашого народу. Якщо ви наблизитеся до Ісуса і намагатиметеся прикрасити своє віровизнання високоморальним життям і благочестивими словами, то будете збережені від забороненого шляху. Якщо ви постійно пильнуватимете в молитві й поводитиметеся так, ніби перебуваєте в безпосередній присутності Бога, то захистите себе від спокус і збережете надію на чистоту, непорочність і бездоганність до кінця. Якщо розпочате чисте життя ви твердо будете провадити аж до кінця, то ваші шляхи будуть утверджені в Богові, і те, що розпочала благодать, завершить слава в Царстві нашого Бога.

«Плід Духа — любов, радість, мир, довготерпіння, доброта, милосердя, віра, лагідність, стриманість: закону нема на таких» (Гал.5:22,23). Якщо Христос перебуватиме в нас, ми розіпнемо свою тілесну природу з усіма її пристрастями й пожадливостями³².

- ¹ Патріархи і пророки, с. 338.
- ² Там же, с. 457.
- ³ Рев'ю енд Геральд, 17 травня 1887 р.
- ⁴ Там же.
- ⁵ Там же.
- ⁶ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 346, 347.
- ⁷ Рукопис 19а, 1890 р.
- ⁸ Рукопис 8, 1894 р.
- ⁹ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 459.
- ¹⁰ Там же, т. 5, с. 141.
- ¹¹ Там же, с. 142, 143.
- ¹² Там же, т. 2, с. 478, 479.
- ¹³ Рукопис 19а, 1890 р.
- ¹⁴ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 601, 602.
- ¹⁵ Рукопис 4а, 1885 р.
- ¹⁶ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 455.
- ¹⁷ Там же, т. 5, с. 596, 597.
- ¹⁸ Медичне служіння, с. 145.
- ¹⁹ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 146, 147.
- ²⁰ Рукопис 4а, 1885 р.
- ²¹ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 456.
- ²² Там же, с. 458.
- ²³ Там же, с. 561.
- ²⁴ Там же, т. 5, с. 595.
- ²⁵ Там же, т. 2, с. 458, 459.
- ²⁶ Там же, с. 457.
- ²⁷ Там же, т. 5, с. 594, 595.
- ²⁸ Лист 231, 1903 р.
- ²⁹ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 461.
- ³⁰ Там же, с. 462.
- ³¹ Там же, с. 306.
- ³² Там же, т. 5, с. 148.

Розлучення

Шлюб — угода на все життя. У свідомості молодих людей шлюбний союз оповитий романтикою, і важко позбавити його особливості, в яку зодягає його людська уява, і донести до свідомості ту велику відповідальність, котра пов'язана зі шлюбною обітницею. Така обітниця зв'язує долі двох людей узами, яких ніщо, крім смерті, розірвати не може¹.

Кожні заручини повинні бути ретельно обдуманими, бо шлюб — це крок на все життя. Чоловік і жінка старанно обмірковують, чи зможуть зберегти вірність одне одному протягом усього свого життя, незважаючи на мінливості долі².

Ісус виправив хибне уявлення про шлюб. У євреїв чоловік міг залишити дружину через найнезначнішу провину, і жінка могла знову виходити заміж. Такий звичай став причиною великого нещастя і гріха. У Нагірній проповіді Ісус звернув увагу на те, що причиною розірвання шлюбу може бути лише невірність шлюбній обітниці. *«Хто розлучається з дружиною своєю, — сказав Він, — не з причини перелюбу, той доводить її до перелюбу; і хто одружується з розведеною, — чинить перелюб» (Матв.5:32).*

Пізніше, коли фарисеї запитали Ісуса, чи дозволено розлучатися, Ісус указав Своїм слухачам на постанову про шлюб, дану при створенні світу. *«По жорстокості сердець ваших, — сказав Він, — Мойсей дозволив вам розводитися з жінками вашими; а спочатку не було так» (Матв.19:8).* Він нагадав їм про благословенні дні в Едемі, коли Бог проголосив, що все *«вельми добре» (Бут.1:31).* Так були започатковані шлюб і субота — споріднені постанови для слави Божої й добробуту людини. Там, з'єднавши у шлюбі руки святої пари, Творець сказав: *«Покине чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом» (Бут.2:24).* Він проголосив закон про шлюб для всіх дітей Адама аж до кінця часу. Те, що Вічний Отець проголосив добром, стало законом, що приносить людині найбільше благословення і сприяє її розвитку³.

Ісус прийшов у наш світ, щоб виправити помилки й відновити в людині подобу Божу. Хибні уявлення про шлюб укорінилися в умах учителів Ізраїлю. Вони зводили нанівець значення такої священної постанови, як шлюб. Чоловік із закам'янілим серцем міг через дріб'язкові причини розлучитися зі своєю дружиною або, якщо вважав за необхідне, розлучити її з дітьми і вигнати геть. Це вважалося великою ганьбою і часто оберталось невимовними стражданнями для покинутої жінки.

Христос прийшов, щоб виправити це зло; Своє перше диво Він учинив на весільному бенкеті. Цим Ісус проголосив світові: шлюбний союз, збережений у чистоті й непорочності, — священна постанова⁴.

Порада тому, хто думає про розлучення. Ваші уявлення про шлюб і сімейні відносини були помилковими. Ніщо інше, крім опоганення подружнього ложа, не може розірвати або скасувати шлюбної обітниці. Ми живемо в небезпечний час, коли ні в чому немає такої

впевненості, як лише у твердій, непохитній вірі в Ісуса Христа. Немає серця, яке, піддавшись підступам сатани, не могло би віддалитися від Бога, якщо людина не пильнує в молитві.

Стан вашого здоров'я міг би бути набагато кращим, коли б ви мали душевний мир і спокій, але ви збентежені й позбавлені душевної рівноваги, маєте хибні думки щодо розлучення. Не можна погодитися з вашими поглядами на основі таких міркувань. Люди не можуть самі встановлювати для себе норми закону, забуваючи про Закон Божий, догоджаючи власним примхам. Поверніться до великого Божого мірила правди...

Бог назвав лише одну причину, згідно з якою дружина може залишити чоловіка або чоловік дружину, — це перелюб. Нехай це стане темою для дослідження з молитвою⁵.

Порада для розлученої пари. Мій брате, моя сестро, деякий час ви не живете разом. Ви не пішли б цим шляхом і не стали б цього робити, якби плекали доброту й вибачливість, які завжди повинні існувати між чоловіком і дружиною. Жоден із вас не повинен нав'язувати своєї волі іншому та намагатися здійснювати власні наміри і плани, не враховуючи наслідків. Ніхто з вас не повинен робити те, що лише йому до вподоби. Нехай пом'якшуючий, упокорюючий вплив Божого Духа діє на ваші серця і зробить вас здатними виховувати ваших дітей... Благодійте Небесного Отця зберегти вас від спокуси розмовляти одне з одним роздратовано, різко й зухвало. У вас обох недосконалі характери. Оскільки ви не перебували під Божим керівництвом, то поводитися нерозумно.

Благаю вас: довіртеся Божому керівництву. Якщо приходить спокуса говорити те, що може викликати сварку, то краще стриматися і не говорити нічого. Ви будете спокушувані це робити, тому що не перемогли в собі цю негативну рису характеру. Але кожна лиха

звичка повинна бути переможена. Цілковито підкоріться Богові. Упадіть на Сkelю — Ісуса Христа — і розбийтеся. Чоловік і жінка мусять дисциплінувати себе. Звертайтеся за допомогою до Христа. Він охоче виявить Своє Божественне співчуття і дасть вам благодать...

Покайтеся перед Богом за своє минуле життя. Прийдіть до взаєморозуміння і об'єднайтеся знову як чоловік і дружина. Забудьте неприємні, нещасливі досвіди вашого минулого життя. Зміцніться у Господеві. Зачиніть вікна душі для земного і відчиніть для небесного. Якщо ваші голоси підноситимуться в молитві до Небес, прохаючи світла, Господь Ісус, Котрий є Світлом і Життям, Миром і Радістю, почує ваші благання. Він, Сонце Правди, засяє в оселі вашого розуму, освітить храм душі. Якщо ви дозволите, щоб світло Його присутності сяяло у вашому домі, то вже не будете говорити слів, які можуть зробити інших нещасними⁶.

Дружині, з якою поводитися вельми погано. Отримала вашого листа і у відповідь на нього хочу сказати, що не можу поради́ти вам повернутися до Д., якщо ви не переконаєтеся, що в ньому відбулася істотна зміна. Господеві не до вподоби ті уявлення, які в нього були в минулому щодо дружини... Якщо він буде дотримуватися своїх старих поглядів, то майбутнє не буде для вас кращим за минуле. Він не знає, як поводитися з дружиною.

Мене вкрай засмучує це питання. Мені по-справжньому шкода Д., але я не можу поради́ти вам іти до нього проти вашої волі. Я говорю вам так само щиро, як говорила йому; небезпечно знову опинитися під його владою. Я сподівалася, що він зміниться...

Господь знає все, що ви пережили... Будьте відважні в Господеві... Він не залишить вас і не покине. Моє серце сповнене ніжного співчуття до вас⁷.

Залишеному чоловікові: «Візьми свій хрест» (Матв. 16:24). Я не знаю, що ще можна було би зробити в цьому разі.

Мабуть, єдине, що ви можете зробити, — це змиритися із втратою дружини. Якщо вона вирішила не жити з вами, то ви обоє були б дуже нещасними, якби намагалися це робити. Оскільки вона остаточно і безповоротно зробила свій вибір, вам не залишається нічого іншого, як узяти свій хрест і поводитися, як личить чоловікові⁸.

Розлучені, але в очах Божих — подружжя. За державними законами дружина може бути офіційно розлучена зі своїм чоловіком і водночас залишатися нерозлученою в очах Бога, на підставі вищого Закону. Існує лише один гріх — перелюб, який може звільнити чоловіка або дружину від шлюбної обітниці перед Богом. Хоч на основі державних законів чоловік і дружина можуть розлучитися, проте, згідно із Законом Божим, залишаються чоловіком і дружиною.

Я бачила, що сестра поки що не має права вийти заміж за іншого чоловіка, але якщо вона, як і кожна інша жінка, буде розлучена на підставі подружньої невірності чоловіка, то буде вільна вийти заміж за іншого⁹.

Розлучення з невірним супутником життя. Якщо дружина невіруюча й опирається Істині, то чоловік, згідно із Законом Божим, не може з цього приводу розлучитися з нею. Щоб не порушити Закону Єгови, він повинен залишатися з нею, хіба що дружина сама вирішить піти від нього. Такий чоловік, можливо, страждає та зазнає утисків, поведінка дружини засмучує його, але силу, підтримку і втіху він знайде в Богові, Котрий може дати благодать у будь-якому скрутному становищі. Він повинен бути мужем ясного розуму, непохитних принципів, і Бог дасть Йому мудрість у тому, як поводитися. Не поривання, а розум міцно триматимуть віжки правління, а похадливість буде приборкана і вгамована¹⁰.

Порада дружині: необхідно змінити характер, а не сімейне становище. Я отримала листа від вашого чоловіка. Хочу сказати, що існує лише одна причина, на підставі

якої чоловік може законно розлучитися з дружиною або дружина з чоловіком, — це гріх перелюбу.

Якщо ви не зійшлися характерами, то чи не варто для слави Божої змінити їх? Виховуйте в собі взаємну повагу і любов. Звертайте увагу на дух, слова і вчинки, аби не сказати і не зробити нічого такого, що могло б роздратувати або вразити іншого. Кожен має піклуватися про іншого, докладаючи усіх зусиль, щоб зміцнити взаємне почуття любові.

Раджу вам обом шукати Господа. Виконуйте свої обов'язки одне до одного з любов'ю і добротою. Чоловік повинен виховувати в собі працелюбність, роблячи все можливе для утримання сім'ї. Це певною мірою викличе повагу дружини...

Моя сестро, ви не зможете догодити Богові, якщо залишатиметеся на своїй теперішній позиції. Пробачте своєму чоловікові. Він — ваш чоловік; і ви отримаєте благословення, якщо будете покірною, люблячою дружиною. Нехай з ваших уст сходять слова доброти. Ви можете і повинні змінити свою позицію¹¹.

Ви обоє повинні думати про те, щоб уподібнюватися, а не відрізнятися одне від одного... Застосовуючи м'які, делікатні методи, досягнете гідної подиви переміни у своєму житті¹².

Перелюб, розлучення і церковне членство. Щодо справи потерпілої сестри А.Г., ми у відповідь на запитання хочемо зауважити, що в більшості випадків характерною рисою всіх, хто чинить такі гріхи, як її чоловік, є те, що вони не усвідомлюють усієї огидності своїх вчинків. Проте деякі починають розуміти власне становище і повертаються до Церкви, але це можливо лише тоді, коли вони знову користуватимуться довір'ям Божого народу внаслідок щирого каяття й визнання гріха. Цей випадок пов'язаний з притаманними лише йому труднощами, і нам хотілося б додати таке:

1. У випадках порушення Сьомої Заповіді, коли винна сторона не виявляє справжнього розкаяння, потерпіла сторона може отримати розлучення, якщо цим вона не погіршить власного становища й становища дітей.

2. Коли очевидно, що розлучення призведе подружжя та їхніх дітей до гіршого становища, то ми не знаємо таких текстів зі Святого Письма, які засуджували б невинну сторону за відмову залишити сім'ю.

3. Час, праця, молитва, терпіння, віра і побожне життя можуть викликати зміну. Життя з людиною, яка порушила шлюбну обітницю, вкрила себе ганьбою і соромом злочинної любові і в той же час не усвідомлює цього, подібне до червоточини, що роз'їдає душу. Однак розлучення — це глибока рана на все життя. Боже, змилуйся над невинною жертвою! Ось чому треба все добре обмірковувати, перш ніж вступити в шлюб.

4. Чому чоловіки та жінки, котрі могли б користуватися повагою і врешті-решт досягнути небесне життя, так дешево продають себе дияволу, завдають ран найкращим друзям, ганьблять свої сім'ї і Божу справу, втрачають вічне життя! Помилуй їх, Боже! Чому б тим, що скоїли гріх, не покаятися, визнаючи свій злочин, і не прийти до Христа, благаючи в Нього милості та зцілення, наскільки це можливо, від тих ран, яких вони завдали?

5. Але якщо вони не вчинять так, як повинні були б учинити; якщо невинна сторона відмовиться від законного права на розлучення і продовжуватиме жити з чоловіком після того, як його вина стане очевидною, то ми не вбачаємо гріха з боку невинної жертви, котра залишається в сім'ї. Її моральне право на те, щоб залишити сім'ю, може видаватися сумнівним, за винятком тих випадків, коли перебування з чоловіком може створювати велику небезпеку для її здоров'я й життя¹³.

Примітка. Це одна з небагатьох спільних заяв, зроблених Джеймсом і Еллен Уайт. Оскільки під нею є підписи обох, висловлені в ній думки отримали повне схвалення сестри Е.Уайт. Необхідно зазначити, що в питанні про відновлення церковного членства, про яке йдеться у вступі до цієї частини, акцентується не на розлученні, а на перелюбі. У наступних параграфах, де згадується про розлучення та церковне членство, йдеться не про чоловіка, який завинив, а про дружину, яка є потерпілою стороною, і її церковне членство, незалежно від того, чи вона прийме рішення розлучитися, чи залишитися зі своїм чоловіком (*Упорядники*).

¹ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 507.

² Лист 17, 1896 р.

³ Роздуми на горі Благословення, с. 99, 100.

⁴ Рукопис 16, 1899 р.

⁵ Лист 8, 1888 р.

⁶ Лист 47а, 1902 р.

⁷ Лист 148, 1907 р.

⁸ Лист 40, 1888 р.

⁹ Рукопис 2, 1863 р. (Лист 4а, 1863 р.).

¹⁰ Лист 8, 1888 р.

¹¹ Лист 168, 1901 р.

¹² Лист 157, 1903 р.

¹³ Рев'ю енд Геральд, 24 березня 1868 р.

Отавлення до невірющого супутника життя*

Чи повинна дружина-християнка покинути невірющого чоловіка? Я отримую листи від матерів, котрі розповідають про свої сімейні переживання і просять моєї поради. Ось один типовий випадок. Чоловік і батько — невірюща людина — докладає всіх зусиль, щоб перешкодити матері виховувати дітей. Він уживає вульгарні і зневажливі вирази в розмові з нею, вчить дітей не поважати матір. Коли вона хоче молитися з дітьми, він заходить і зчиняє галас, посилаючи прокльони на адресу Бога та називаючи Біблію ганебними словами. Мати настільки занепала духом, що її життя стає нестерпним. Що доброго вона може зробити? Яка користь для її дітей, коли вона залишиться в сім'ї? Вона має щире бажання працювати у винограднику Господньому і думає, що, можливо, краще покинути свою сім'ю, ніж дивитися на те, як чоловік і батько постійно підбурює дітей зневажати її.

*Цей розділ призначений передусім для віруючих, які мають переживання у своєму житті й шукають поради (*Упорядники книги*).

У таких випадках я б радила вам, матері, які б випробування вам не довелося перенести — бідність, душевні рани і біль, грубість і зарозумілість чоловіка й батька — не залишайте своїх дітей напризволяще, під впливом безбожного батька. Ваше завдання — протидіяти батькові, котрий з усією очевидністю перебуває під проводом сатани¹.

Будьте живим прикладом самовладання. Я знаю, що ви маєте випробовування, але у своїх спробах повернути чоловіка до Христа повинні керуватися правильним духом, делікатно проводячи його до Спасителя, а не тягнучи силоміць. Нехай ваш чоловік щоденно бачить у вас живий приклад терпіння і самовладання. Робіть усе, щоб догодити йому, але не поступайтеся принципами істини...

Христос вимагає, щоб людина присвятила Йому на служіння все своє єство: серце, душу, розум і сили. Віддаючи Йому все, що Він просить, ви своїм характером відображатимете Його. Нехай ваш чоловік побачить, що Святий Дух працює над вами. Будьте уважною, поміркованою, терплячою і вибачливою. Не нав'язуйте йому істини. Виконуйте свої обов'язки, як це личить дружині, спостерігайте, чи не зворушить це його серце. Не позбавляйте чоловіка ніжних почуттів. Намагайтеся завжди робити йому щось приємне. Нехай ваша релігія не розділяє вас. Виявляйте послух Богові в доброму сумлінні і догоджайте чоловікові в усьому...

Нехай усі побачать, що ви любите Ісуса і довіряєте Йому. Дайте зрозуміти своєму чоловікові, віруючим і невіруючим друзям, що ви бажаєте відкрити їм красу істини, але не виявляйте при цьому хворобливого занепокоєння, яке так часто руйнує добру справу...

Нехай ваш чоловік ніколи не чує від вас слів докору або критики. Часом ви опиняєтеся в скрутному становищі, але не говоріть про ці випробування. Мовчання є

красномовним. Запальність у розмові лише додасть вам нещастя. Будьте радісною і щасливою. Приносьте сонячне світло у свою домівку, проганяйте з неї морок і темряву. Нехай ясне проміння Сонця Правди засяє у храмі вашої душі, тоді пахощі християнського життя будуть відчутні у вашій сім'ї. Ви вже не будете зосереджувати свою увагу на неприємностях, в яких немає істини².

Порада обтяженій дружині: будьте радісною. Оскільки ваш чоловік відвернувся від Ісуса, на вас лежить тепер подвійна відповідальність...

Я розумію, для вас буде великим горем стояти одній там, де справа стосується виконання Божого Слова. Але хто знає, можливо, ваше послідовне життя віри та послуху сприятиме наверненню вашого чоловіка до правди? Приведіть своїх дорогих дітей до Ісуса. Говоріть їм слова правди простою мовою. Співайте їм приємні, мелодійні пісні, в яких говориться про любов Христа. Приведіть дітей до Ісуса, бо Він любить малюків. Будьте бадьорі. Не забувайте, що у вас є Утішитель, Святий Дух, Якого призначив Христос. Ви не самотня. Якщо почуєте голос, що зараз звертається до вас; якщо відповісте без вагань на стукіт до дверей вашого серця і скажете: «Увійди, Господи Ісусе, і я буду вечеряти з Тобою, а Ти зі мною», — то небесний Гість увійде. Коли ця Божественна сутність наповнить вас, ви матимете мир і спокій³.

Дотримуйтеся християнських принципів. Дім, в якому немає поклоніння Богові, схожий на корабель, що опинився на морі без керманіча та штурвала. Буря б'є й ламає його, і всім, що перебувають на борту, загрожує загибель. Пам'ятайте: ваше життя і життя ваших дітей дорожочіні для Христа, бо ви повинні зустрітися перед Божим престолом. Ваші непохитні християнські принципи не повинні слабнути, але дедалі зміцнитися. Нехай навіть це дратує вашого чоловіка і він чинить відчайдушний опір, виявляйте вірну, послідовну хрис-

тиянську твердість. І якими б не були його слова, у глибині серця він відчуватиме повагу до вас, якщо це серце зовсім не закам'яніле⁴.

Божі вимоги на першому місці*. Мені була показана жінка — невістка у своїй родині. Бог любить цю жінку, а її тримають у рабській кабалі, страхів, трепеті, смутку, сумнівах і нервовому напруженні. Нехай ця сестра не вважає, що зобов'язана підкорити свою волю невіруючому юнакові, до того ж молодшому від неї. Нехай вона пам'ятає: шлюб не позбавляє її індивідуальності. Вимоги, які ставить до неї Бог, вищі, ніж земні. Христос викупив її Своєю кров'ю, і вона не належить собі. Але вона не довіряє цілковито Богові, а підкоряє свої переконання і сумління власному деспотичному чоловікові, підбурюваному сатаною. Його сатанинська величність з успіхом діє через нього, аби залякати цю тремтячу, боязливу душу, підкорити її самовпевненому чоловікові, котрий тероризує дружину. Вона зазнала стількох потрясінь, що її нервова система підірвана і сама вона перетворилася на руїну. Чи є воля Господня на те, щоб ця сестра перебувала в такому стані, а Бог був позбавлений її служіння? Ні! Її шлюб був диявольською оманю. І все ж таки вона повинна робити все, на що здатна, щоби бути з чоловіком ласкавою, роблячи його настільки щасливим, наскільки це в її силах зробити, без насильства над власним сумлінням. Якщо він і надалі матиме бунтівничий дух, то цей світ буде єдиним його надбанням і він ніколи не досягне Небес. Але позбавляти себе переваги відвідувати богослужіння, щоб задовольнити примхи владного чоловіка, одержимого духом диявола, не є волею Божою⁵.

*Запозичено з розділу «Перестороги і докори», в якому містяться свідчення для деяких членів конкретної громади. Наступна вістка адресована братові Т. (Укладачі).

«І знов інший сказав: одружився ось я, і через те я не можу прийти» (Луки 14:20). Гріх цього чоловіка полягав не в тому, що він одружився, але в тому, що він одружився з особою, котра відвернула його розум від більш високих і важливих життєвих інтересів. Чоловік не повинен дозволити, щоб його дружина і сім'я відволікали його думки від Христа або змушували відкинути милостиве запрошення Євангелія⁶.

Краще врятувати частину, аніж втратити все. Брате К., ви часто розчаровувалися, але повинні бути щирим, непохитним і рішучим, виконуючи свій обов'язок щодо членів сім'ї, по можливості ведіть їх із собою. Не шкодуйте зусиль, щоб викликати в них бажання супроводжувати вас на вашому шляху до Небес. Але якщо мати і діти не захочуть цього, намагатимуться відволікати вас від вашого християнського обов'язку, то ви повинні йти вперед, навіть коли б довелось йти самому. Ви маєте жити в страхів Божому. Використовуйте всі можливості, щоб відвідувати богослужіння, аби отримати якомога більше духовних сил, необхідних у майбутньому. Усе майно Лота було знищене вогнем. Якщо вам доведеться зазнати втрати, не впадайте у відчай, а якщо зможете спасти бодай частину своєї сім'ї, то це набагато краще, ніж утратити все⁷.

¹ Лист 28, 1890 р.

² Лист 145, 1900 р.

³ Лист 124, 1897 р.

⁴ Лист 76, 1896 р.

⁵ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 99, 100.

⁶ Рукопис 24, 1891 р.

⁷ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 112, 113.

Сім'я служителя

Сімейне життя служителя має відповідати його проповідям. Бог бажає, щоб у своєму сімейному житті вчитель Біблії втілював ті істини, яких він навчає інших. Життя людини має більший вплив, ніж її слова. Побожність повсякденного життя надає сили суспільному свідченню. Терпіння, постійність і любов справлять враження на серця тих, кого не зворушують проповіді¹.

Якщо виховання дітей служителя здійснюється належним чином, то вони стануть ілюстрацією уроків, котрі він викладає з кафедри. Але якщо неправильним вихованням власних дітей служитель доводить свою нездатність керувати та управляти, то йому потрібно дізнатися, чого вимагає від нього Бог, а саме: правильно виховувати власних дітей, перш ніж він зможе виконувати обов'язки пастиря Божої отари².

Першочерговий обов'язок служителя — власні діти. Служитель має багато обов'язків як першорядних, так і незначних, проте головний обов'язок — його діти. Він не повинен бути настільки зайнятим своїми справами поза межами дому, щоб нехтувати вихованням власних дітей. Служитель може розцінювати домашні обов'язки як менш

важливі, але насправді вони становлять підвалину добробуту людини і суспільства. Щастя людей та успіх Церкви великою мірою залежать від впливу сім'ї...

Немає жодного виправдання служителю, якщо задля виконання обов'язків зовнішньої, більш широкої сфери, він нехтує обов'язками вузького, домашнього кола. Духовний добробут його сім'ї має бути на першому місці. В останній день суду Бог спитає, що він зробив, аби повернути до Христа тих, кого він привів на світ. Найбільше добро, зроблене для людей, не може скасувати його боргу перед Богом — піклування про власних дітей³.

Вплив служителя. У деяких випадках діти служителя занедбані: батько мало буває з ними; у виборі своїх занять та дозвілля вони полишені напризволяще⁴.

За будь-яких обставин батьківська невірність — це велике зло, однак воно стає вдсятеро більшим, якщо виявляється в сім'ях тих, які поставлені бути вчителями народу. Нездатні добре управляти власними сім'ями, вони своїм лихим прикладом зводять багатьох. Їхня вина настільки більша від вини інших, наскільки відповідальнішим є їхнє становище⁵.

Дружина і діти краще за інших можуть оцінити побожність служителя. Про справжній характер свідчить наша поведінка не за кафедрою, а в сім'ї. Дружина проповідника, його діти, помічники в сім'ї, краще за інших можуть судити про його благочестя. Добрий чоловік буде благословенням для своєї домівки. Дружина, діти та інші домочадці стануть кращими, коли побачать його справжню релігійність.

Брати, запрошуйте Христа до своєї домівки, запрошуйте Його за кафедру, перебувайте з Ним, куди б ви не йшли. Тоді вам не потрібно буде чекати, щоб люди дали оцінку вашому служінню; ви матимете небесне посвідчення про те, що є слугами Христа⁶.

Дружина проповідника — допомога чи перешкода? Якщо людина бере на себе відповідальність служителя, вона стає вісником Божим, приймає слова, які виходять з уст Господніх, і передає їх народові. Тому як близько повинен перебувати служитель біля великого Пастиря, як покійно має ходити перед Богом, відводячи погляд від власного «я» та звеличуючи Христа! І наскільки важливо, щоб характер його дружини відповідав біблійному зразкові, а діти перебували в повній покорі!⁷

Дружина служителя Євангелія може стати для свого чоловіка або неоціненною помічницею і великим благословенням, або перешкодою у його праці. Від дружини значною мірою залежить, чи ставатиме його служіння дедалі кориснішим, чи він так і залишатиметься на посередньому рівні⁷.

Мені було показано, що дружини служителів повинні допомагати своїм чоловікам у їхній роботі, серйозно дбаючи про той вплив, який вони справляють, тому що на них дивляться, від них чекають більшого, ніж від інших. Їхній одяг має бути зразковим, життя і розмови — прикладом для людей. Нехай вони поширюють пахощі на життя, а не на смерть. Я бачила, що вони мають бути смиренними і лагідними, але сповненими гідності, не витрачаючи часу на розмови, які не спрямовують думок до Небес. Ось найважливіше питання: як мені спасти свою душу і допомогти спастися іншим? Я бачила, що в цій справі Бог не приймає неповноцінного служіння. Він бажає, аби ми віддали йому наші серця, усі сили; чогось меншого Він не приймає. Вплив дружин проповідників промовляє рішуче і безпомилково на користь істини або проти неї. Вони або збирають разом з Ісусом, або ж розсипають. Неосвячена дружина — це найбільше прокляття, яке тільки може спіткати служителя⁸.

Сатана постійно працює, щоб позбавити мужності та ввести в оману служителів, яких Бог обрав для пропо-

віді істини. Найуспішніше він може діяти в сім'ї через неосвячених супутників життя. Якщо йому пощастить опанувати їхнім розумом, то через них йому буде легше знайти підхід до чоловіків, котрі служать словом для спасіння душ... Сатана багато чого робить для того, щоб керувати роботою служителів, використовуючи самолюбних, безтурботних супутниць життя⁹.

Порада служителям щодо сімейного управління. Ви маєте обов'язок, який необхідно виконувати в сім'ї і якого ви не можете уникнути, залишаючись при цьому вірними Богові та справі, яку Він вам довірив... Світ — це євангельське поле. Ви бажаєте засіяти поле євангельською істиною, чекаючи від Бога дощу на посіяне насіння, щоб воно могло принести плід. Ви взялися обробляти певну ділянку землі, тоді як ваш власний двір заростає тернами і бур'янами; ви пропонуєте чужі городи. Це не дріб'язкова справа, а вельми відповідальна. Проповідуючи Євангеліє іншим, втілюйте його принципи у власному сімейному житті¹⁰.

Поки ви з дружиною не прийдете до єдності у справі виховання своєї дитини, нехай вона залишається з нею вдома, аби не подавати Божій Церкві прикладу розпущеності та відсутності дисципліни.

Я знаю багатьох служителів, котрі були настільки нерозважливими, що, вирушаючи в дорогу, брали із собою своїх неслухняних дітей. Усе сказане ними за кафедрою втрачало свою силу через непривабливу поведінку їхніх невихованих дітей¹¹.

Виявляйте зацікавленість іншими дітьми. Сім'я не повинна поглинати всю вашу увагу. Виявляючи вам гостинність, брати очікують її і від вас. Цікавтеся справами батьків і дітей, навчайте і благословляйте їх. Освятіть себе для Божої роботи, станьте благословенням для тих, хто приймає вас. Розмовляючи з батьками, у жодному разі не нехтуйте дітьми. Не думайте, що ваша дитина є дорожчою в Божих очах за інших дітей¹².

Звернення до непокірного сина служителя. Твій батько — служитель Євангелія, і сатана особливо ретельно працює над тим, аби діти служителів стали ганьбою для своїх батьків. Він намагається підкорити їх своїй волі та наділити гріховними схильностями. Невже ти дозволиш, щоб сатана діяв через тебе, позбавляючи твоїх батьків надії і спокою? Невже вони повинні постійно дивитися на тебе зі смутком через те, що ти віддав себе під керівництво сатани? Невже ти залишиш їх у полоні сумних думок про те, що вони виховали дітей, котрі не бажають прислухатися до їхньої науки, а йдуть слідом за своїми нахилами, незважаючи ні на що?..

Ти дієш із добрих мотивів і не втратив надії в очах своїх батьків, але ти досі безсилий протистояти спокусам. Сатана торжествує, коли бачить, наскільки охоче ти виконуєш його волю. Словами ти подаєш батькам надію, але як часто розбиваєш її, бо не хочеш чинити опору ворогові. Ти не розумієш, якого болю завдаєш батькам, коли стаєш прибічником сатани. Ти часто повторюєш, що не можеш зробити того або іншого, хоча знаєш: саме так тобі необхідно було б чинити. Ти можеш боротися з ворогом, хоч не власними силами, а силою, яку Бог завжди готовий тобі дати. Покладаючись на Його Слово, ти ніколи не скажеш: «Я не можу»... Я звертаюся до тебе в Ім'я Господнє, навернися, доки не пізно. Оскільки ти син батьків, котрі співпрацюють з Богом, то повинен бути порядним юнаком. Але як часто своїм свавіллям ти ганьбиш батька й матір, заважаєш їм робити те, що вони покликані робити! Хіба у твоєї матері мало душевних мук і без твого непослуху? Невже ти й надалі будеш поводитися так, щоб твій батько був пригнічений горем? Чи приємно тобі, коли Небеса дивляться на тебе з невдоволенням? Невже ти хочеш приєднатися до лав ворога, щоб він управляв тобою?

О, якби нині, поки ще є час, ти навернувся до Господа! Кожний твій вчинок робить тебе або кращим, або гіршим. Якщо твої дії спонукувані сатаною, вони справлятимуть вплив, наслідки якого будуть згубними. Лише непорочний, чистий і святий увійде до Божого міста. *«Нині, коли почуєте голос Божий, не зробіть запеклими ваших сердець» (Євр.3:15)*, але наверніться до Господа, щоб шлях, яким прямуєте, не призвів до загибелі¹³.

Служитель повинен виявляти до дітей доброту і люб'язність. Нехай доброта і люб'язність служителя виявляються в його ставленні до дітей. Завжди пам'ятайте, що діти — це маленькі чоловіки й жінки, молодші члени Господньої родини. Вони дуже близькі й дорогі Господеві, і, якщо їх правильно навчити й виховати, вони вже замолоду служитимуть Йому. Христа засмучує кожне грубе, суворе і необдумане слово, сказане дітям. Щоправда, дітей не завжди поважають і здебільшого з ними поводяться так, ніби вони позбавлені індивідуальних характеристик, які необхідно правильно розвивати, щоб намір Божий щодо їхнього життя не залишився невиконаним¹⁴.

Нехай Церква виявляє особливу турботу про ягнят отари, роблячи все можливе, щоб завоювати любов дітей та привести їх до правди. Служителі й члени Церкви повинні підтримувати зусилля батьків провадити дітей безпечним шляхом. Господь кличе молодь, Він бажає зробити їх своїми помічниками, які би здійснювали добре служіння під Його прапором¹⁵.

Ефективна проповідь про благочестя. Служитель покликаний навчати людей, як керувати дітьми, а його власні діти мають бути прикладом послуху¹⁶.

У сім'ї пастора повинна бути єдність, і це найпереконливіша проповідь практичного благочестя. Якщо проповідник і його дружина правильно виконують свої обов'язки в сім'ї, стримуючи, виправляючи, даючи пора-

ди, виховуючи, вони таким чином глибше готуються до роботи в Церкві, навертають своїх дітей до виконання Божої справи за межами дому. Члени земної сім'ї стають членами родини небесної. Ця сила на добро справляє далекосяжний вплив¹⁷.

¹ Працівники Євангелія, с. 204.

² Лист 1, 1877 р.

³ Працівники Євангелія, с. 204.

⁴ Там же, с. 206.

⁵ Патріархи і пророки, с. 579.

⁶ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 161.

⁷ Лист 1, 1877 р.

⁸ Свідчення для Церкви, т. 1, с. 139.

⁹ Там же, с. 449, 451.

¹⁰ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 381.

¹¹ Лист 1, 1877 р.

¹² Свідчення для Церкви, т. 4, с. 382.

¹³ Лист 15а, 1896 р.

¹⁴ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 397, 398.

¹⁵ Рев'ю енд Геральд, 25 жовтня 1892 р.

¹⁶ Лист 1, 1877 р.

¹⁷ Працівники Євангелія, с. 204, 205.

Батьки, які досягли похилого віку

«Шануй батька твого і матір твою». Діти зобов'язані шанувати своїх батьків усе життя. Якщо батьки похилого віку і слабкі, діти повинні виявляти до них любов і повагу, яких ті потребують. Нехай вчинки дітей вирізняються благородством, рішучістю, навіть коли для цього вимагається самозречення, аби тільки батьки не зазнали тривоги й неспокою¹...

Виховуйте дітей таким чином, щоб вони ніжно любили батька й матір, піклувалися про них. Діти, опікуйтеся батьками, бо ніхто інший не здатний робити для них маленькі справи доброти так, як це зробите ви. Використовуйте свої дорогоцінні можливості, щоб сіяти насіння добра¹.

Ми у вічному боргу перед своїми батьками. Наша любов один до одного не вимірюється ані роками, ані відстанню, наша відповідальність ніколи не знімається з нас².

Діти завжди повинні пам'ятати про те, що навіть у найідеальніших умовах батьки, що досягли похилого віку, мають мало радості та втіхи. Що ще може більше

засмутити їхні серця, як не брак уваги з боку дітей? Який гріх дітей може бути більший за той, коли вони завдають горя старим і немічним батькам?³

Робіть життєву дорогу приємною і рівною. Після того як діти досягнуть зрілого віку і забезпечать своїх батьків житлом та всім необхідним, деякі з них уважають свій обов'язок щодо батьків виконаним. Забезпечуючи їх їжею і дахом над головою, вони не виявляють до них любові й співчуття. У похилому віці батьки мають особливу потребу в любові та співчутті, та діти безсердечно позбавляють їх своєї уваги. Проте не існує таких хвилин у житті, коли діти могли б ставитися до своїх батьків без поваги та любові. Поки батьки живі, діти з радістю мають виявляти до них шану й повагу. Наскільки це можливо, вони повинні вносити в життя стареньких батьків радість і сонячне світло. Робіть дорогу батьків на схилі життя приємною і рівною. Немає кращої рекомендації в цьому світі, ніж та, коли дитина шанує власних батьків; немає кращого запису в небесних книгах, як запис про любов і повагу до батька й матері⁴.

Невдячність до батьків. Чи можливо, щоб діти стали настільки байдужими до потреб батька й матері, що не намагалися б усунути всі причини їхнього смутку; коли це в їхніх силах, доглядати за батьками з невтомною турботою і відданістю? Чи можливо таке, щоб діти не бажали зробити останні дні своїх батьків найкращими днями?

Як може син або донька покинути батька чи матір на чужих людей, котрі піклувалися би про них? Навіть якщо матір була невіруючою і мала тяжкий характер, то й це не звільняє дитину від обов'язку опікуватися нею; цей обов'язок покладений на неї Богом⁵.

Деякі батьки самі винні в тому, що їх не поважають. Якщо батьки змалку дозволяють своїй дитині виявляти до них неповагу, говорити з роздратуванням і навіть різко, то пізніше зберуть страшний урожай. Якщо батьки

не вимагають від дітей негайного і цілковитого послуху, вони неправильно формують їхні характери. Такі батьки готують своїх дітей до того, що ті зневажатимуть їх у похилому віці, завдаватимуть болю й смутку тоді, коли вони перебуватимуть на краю могили. Нехай благодать Христа змінить серця та характери дітей⁶.

Не платіть злом несправедливим батькам. Хтось сказав: «Я завжди ненавидів свою матір, а вона ненавиділа мене». Ці слова залишаються в небесних книгах, будуть відкриті й прочитані в день суду, коли кожний буде давати звіт за свої вчинки.

Дітям, можливо, здається, що в дитинстві з ними поводитися надто суворо. Але чи зможуть вони зростати в благодаті та пізнанні Христа, стати відображенням Його образу, якщо плекатимуть дух помсти щодо власних батьків, особливо коли вони стали старими і немічними? Чи не повинна саме ця безпорадність батьків викликати в серцях дітей почуття любові? Чи не викличуть потреби старого батька й матері благородних почуттів у серці і чи не будуть діти завдяки благодаті Христа ставитися до батьків з повагою і доброзичливістю? О, не дозволяйте серцю ставати твердим, як сталь, щодо батька й матері! Як може донька, називаючись християнкою, відчувати ненависть до матері, особливо коли вона хвора і стара? Нехай же доброта і любов — запашні плоди християнського життя — знайдуть своє місце в серцях дітей, змінять їхнє ставлення до батьків⁷.

Терпеливо переносьте слабкості. Особливо страшною є думка про дитину, котра ненавидить свою матір — стару, слабку, немічну, яка переживає період так званого другого дитинства. Як терпляче і ласкаво повинні тоді ставитися діти до матері! Говорити лише ніжні слова, які не викликають душевного занепокоєння. Справжній християнин ніколи не буде жорстоким; ніколи, за жодних обставин не буде нехтувати батьком і матір'ю,

бо пам'ятатиме про Заповідь: «Шануй батька твого і матір твою...». Бог сказав: «Перед лицем сивого вставай і шануй лице старця» (Левит 19:32).

Діти, нехай ваші батьки, немічні та не здатні піклуватися про себе, проведуть свої останні дні в спокої, мирі й любові. Заради Христа, нехай вони чують від вас лише слова доброти, любові, милості та прощення. Ви жадаєте, щоб Господь любив вас, виявляв до вас милість і прощав на ложі хвороби, то ж чи будете ви поводитися з іншими так, як бажаєте, щоб поводитися з вами?⁸

Божий план опіки над людьми похилого віку. Не забувайте про необхідність догляду за нашими старенькими братами і сестрами, які не мають сімей. Що можна зробити для них? У світлі, посланому мені від Бога, я закликаю вас створювати організації догляду за людьми похилого віку, але збирати їх усіх під одним дахом не є найкращим методом. Не слід також відсилати їх з дому, аби ними опікувалися інші. Кожна сім'я сама повинна піклуватися про своїх рідних похилого віку. Якщо це неможливо, тоді цю справу виконує Церква, — це її обов'язок і перевага. Усі, хто має дух Христа, будуть ставитися до немічних і старших людей з особливою повагою і ніжністю⁹.

Перевага, котра приносить задоволення і радість. Усвідомлення того, що діти служать для добра батьків, дає їм задоволення впродовж усього життя і принесе особливу радість тоді, коли вони самі потребуватимуть співчуття й любові. Для тих, чиї серця сповнені любові, буде неоцінимою перевагою зробити дорогу батьків на схилі їхнього життя приємною і рівною. Діти радітимуть від того, що приносять спокій і втіху улюбленим батькам в останні дні їхнього життя. Поводитися по-іншому, відмовляючи немічним старим людям у служінні любові синів і дочок, — означає наповнювати свою душу докорами сумління, а дні свого життя жалем, якщо тільки наші серця не остаточно стали твердими й холодними, як камінь¹⁰.

¹ Рукопис 18, 1891 р.

² Рев'ю енд Геральд, 15 листопада 1892 р.

³ Там же.

⁴ Там же.

⁵ Там же.

⁶ Рукопис 18, 1891 р.

⁷ Там же.

⁸ Там же.

⁹ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 272.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд, 15 листопада 1892 р.

Частина XIII

Використання грошей

Божі управителі

Боже право на власність. В основі ділової християнської етики і справжнього успіху лежить визнання Божого права на власність. Той, Котрий створив усе, є справжнім Господарем. Ми — Його управителі. Усе, що маємо, довірено нам Богом, аби ми могли користатися ним згідно з Його вказівками. Цей обов'язок покладений на всіх людей і стосується всіх сфер людської діяльності. Визнаємо це чи ні, але ми — управителі, котрих Бог наділив талантами і здібностями, поставив виконувати призначену Ним у світі роботу¹.

Гроші не є нашою власністю. Будинки і землі, картини і меблі, одяг і предмети розкоші — усе це належить не нам. Ми лише мандрівники і подорожні на цій Землі. Ми отримуємо як дар усе те, що необхідне для нашого здоров'я і життя...

Земні благословення дані нам, ніби в позику, щоб випробувати нас, дізнатися, чи можна нам довірити вічні скарби. Якщо витримаємо Божу перевірку, отримаємо спадщину, яка належатиме нам, — славу, честь і безсмертя².

Ми маємо дати звіт. Якщо б наш народ вкладав у справу Божу гроші, довірені йому, зокрема ту частину, яка витрачається на егоїстичні задоволення, ідолопоклонство, то він зібрав би для себе скарби на Небесах і виконав саме ту роботу, якої потребує Бог. Але подібно до багатого із притчі, чимало християн живе в розкошах. Гроші, які Бог довірив їм у позику, щоб вони використовували їх для прославлення Його Імені, ці люди кидають на вітер. Вони не замислюються над тим, що їм доведеться дати звіт перед Богом. Їх не турбує думка, що незабаром надійде день розплати, коли кожному доведеться дати звіт за своє управління³.

Постійно пам'ятайте: на суді вам буде пред'явлений рахунок, доведеться показати, як ви витрачали Божі кошти. Ми багато витрачаємо на самозадоволення, потурання своїм примхам, що не приносить жодної користі, а тільки шкоду. Якщо усвідомимо, що Бог є Подателем усього доброго, що гроші належать Йому, то ми витратимо їх розумно, за Його святою волею. Світ з його звичаями та правилами не буде для нас мірилом, не виникне бажання пристосовуватися до його звичаїв; ми не дозволимо, щоб наші бажання керували нами⁴.

Ми будемо використовувати гроші так, що вони стануть засобом для духовного вдосконалення, якщо розглядатимемо їх як священну довіру. Не марнуйте грошей для вдоволення власної пихи, марнославства, апетиту чи пристрастей⁵.

Мені було показано, що ангел, котрий веде записи, старанно відмічає кожний дар, принесений Богові до Його скарбниці; Господь бачить кожну копійку, присвячену на Його справу, а також те, з яким духом приносяться дари: щиросердно чи вимушено. Реєструються і мотиви, що спонукають людину жертвувати⁶.

Систематичні пожертвування сім'ї. «Нехай кожний з вас відкладає в себе і зберігає, скільки дозволяє йому достаток»

(1Кор.16:2). Кожний член сім'ї, від найстаршого до наймолодшого, може взяти участь у цій благородній справі.

План систематичної благодійності* стане для кожної сім'ї захистом від спокуси витратити гроші на непотрібні речі; особливо це буде благословенням для багатих людей — збереже їх від марнотратства.

Щотижня всі члени сім'ї повинні згадувати про Божі вимоги і повністю виконувати їх; і коли вони відмовляють собі в зайвому, непотрібному, щоб покласти гроші до скарбниці, тоді цінний урок відданості славі Божій знаходить своє місце в серці. Раз на тиждень кожний з нас зустрічається віч-на-віч зі справами минулого тижня, з тим прибутком, який він міг би отримати, якби був заощадливішим, і з коштами, втраченими через попурання своїм примхам. Наше сумління, так би мовити, пробуджується перед Богом і або схвалює, або засуджує нас. Якщо ви хочете зберегти душевний спокій і отримати Боже схвалення, то повинні їсти, пити й одягатися так, щоб це було для Його слави⁷.

Божі вимоги — на першому місці. Божі вимоги мають стояти на першому місці. Ми не виконуємо Його волю, присвячуючи Йому те, що залишилося від нашого заробітку після того, як всі наші уявні потреби були задоволені. Перш ніж витратити якусь частину нашого заробітку, ми повинні відділити і віддати Богові ту частку, яку Він вимагає. У старозавітний час на жертівниках спалювали жертви подяки, указуючи цим на вічний борг людини перед Богом. Якщо ми маємо успіх у світських справах, то це лише тому, що Бог благословляє нас. Частку прибутку віддавайте бідним, а більшу частину — на Божу справу. Якщо віддамо Богові те, що Він вимагає

*Такого звичаю дотримувалися члени ранньої Церкви, котрі з першого дня тижня відкладали свої десятини та пожертвування (Упорядники).

від нас, то залишок буде освячений і отримає благословення, коли ми будемо ним користуватися. Але якщо людина обкрадає Бога, утримуючи те, що Він вимагає, тоді Боже прокляття лежатиме на всьому⁸.

Пам'ятайте про нужденних і вбогих. Якщо хочемо своїми характерами уподібнитися до Христа, то повинні позбутися самолюбства. Виконуючи справу, яку Він нам довірив, віддавайте Богові кожен часточку ваших коштів, які можете заощадити. Ми довідуємося про злидні й потреби інших родин — нещасних і страждених, яким необхідна допомога. Ми дуже мало знаємо про страждання людей навколо нас; але якщо маєте змогу, будьте готові надати негайну допомогу тим, хто опинився у скрутних обставинах⁹.

Марнотратність та придбання предметів розкоші часто не дають змоги забезпечити вбогих їжею та одягом. Кошти витрачаються на те, щоб задовольнити власну гордість (в одязі чи будинках, меблях чи прикрасах); натомість вони могли б дати полегшення багатьом нещасним родинам. Божі управителі, служіть нужденним!¹⁰

Божі ліки від егоїзму і жадібності. Жертвування — плід самозречення — це чудова допомога тому, хто дає. Воно навчає нас досконаліше розуміти діяльність Того, Хто ходив і чинив добро, полегшуючи страждання й задовольняючи потреби вбогих¹¹. Постійна жертвна доброчинність — Божі ліки від гріхів егоїзму та жадібності, що роз'їдають душу. Бог установив систему благодійності з метою підтримки Його справи й полегшення життя страждених і нужденних. Він постановив, щоб жертвність стала звичкою, протистояла небезпечному і підступному гріху скнарості. Постійне жертвування завдає нищівного удару жадібності. Систематична доброчинність передбачена Богом, щоб забрати скарби від скнари та присвятити їх Господеві, Котрому вони належать...

Виконання Божого плану систематичної доброчинності робить людину щедрішою і кращою. Якщо багатство примножується, то навіть побожні люди можуть прив'язатися до нього своїм серцем, і чим більше вони матимуть, тим менше віддаватимуть до скарбниці Господньої.

Так, багатство робить людей егоїстами, а накопичення скарбів — сприятливий ґрунт для розвитку скупості; ці пороки набирають сили, якщо їм відводити постійне місце в житті. Богові відома ця небезпека, і тому Він посилає засоби, які можуть уберегти нас від загибелі. Господь вимагає постійної доброчинності, щоб сила звички робити добро подолала протилежну звичку — скнарість¹².

¹ Виховання, с. 137.

² Лист 8, 1889 р.

³ Лист 21, 1898 р.

⁴ Лист 8, 1889 р.

⁵ Там же.

⁶ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 518, 519.

⁷ Там же, т. 3, с. 412.

⁸ Там же, т. 4, с. 477.

⁹ Рукопис 25, 1894 р.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд, 8 грудня 1896 р.

¹¹ Порадник для молоді, 10 вересня 1907 р.

¹² Свідчення для Церкви, т. 3, с. 548.

Принципи використання сімейних фінансів

Гроші — благословення або прокляття. Гроші не обов'язково можуть бути прокляттям. Вони мають велике значення, бо якщо їх правильно використовувати, то принесуть користь у справах і стануть благословенням для тих, хто бідніший за нас. Але марнотратність і нерозумне використання... роблять гроші пасткою для того, хто ними користується. Хто витрачає кошти задля задоволення гордоців і честолюбства, робить їх прокляттям, а не благословенням. Гроші постійно випробовують наші серця. Хто прагне придбати більше, ніж цього вимагають його реальні потреби, повинен шукати мудрості та благодаті, щоб пізнати власне серце й старанно берегти його, аби не створювати собі уявних потреб і таким чином не стати невірним управителем, марно витрачаючи довірений Господом капітал.

Якщо ми любимо Бога понад усе, то все дочасне посідає в нашому серці лише те місце, яке йому належить. Коли ми покірно й широко шукатимемо знання,

яке зробить нас здатними правильно використовувати майно, дане Господом, то отримаємо мудрість згори. Якщо людина прислухається до бажань власного серця, плекає думку про те, що гроші можуть принести щастя без Божого благословення, тоді гроші перетворюються на тирана, який поневолює людину. Вона починає покладатися на них, шанувати їх і поклонятися як ідолу. На жертівник цього ідола покладається честь, істина, справедливість і праведність. Повеління Божого Слова відкидаються, а світські звичаї та правила, запроваджені царем, що зветься мамона, стають панівною силою!¹

Власний будинок — гарантія безпеки. Якби люди постійно дотримувалися законів, даних Богом, то наскільки змінився би стан світу в моральному, духовному й матеріальному плані. Егоїзм і зарозумілість не виявляли б себе, як це трапляється тепер, але кожний з ніжністю піклувався би про щастя й добробут інших... Убогіші верстви суспільства не перебували би під залізною п'ятою гнобителів-багатіїв; люди не були би поневоленими настільки, щоб інші думали й складали плани замість них як у матеріальних, так і в духовних питаннях, але були б незалежними у своїх міркуваннях і діях.

Усвідомлення того, що людина є власником, володіє, наприклад, будинком, мало б викликати палке бажання вдосконалювати себе, навчатися мистецтва планування, виявляти винахідливість. У такому разі діти привчалися б до працьовитості та ощадливості, інтелект їх ставав би набагато вищим. Тоді люди почували б себе людьми, а не рабами, могли би повернути собі втрачене почуття гідності й моральної незалежності².

Переконуйте віруючих залишати міста й оселятися в сільській місцевості, де вони зможуть придбати невеличку ділянку землі, влаштувати домівку собі й дітям³.

Будьте обережні з продажем будинків. Деякі бідні люди пишуть до мене, щоб отримати пораду з приводу того,

чи повинні вони продавати свої будинки й віддавати виручені гроші на Божу справу. Вони говорять, що заклики до пожертвування хвилюють їхні душі й вони бажають зробити щось для Господа, Котрий зробив для них усе. Таким я хочу сказати: не обов'язково продавати свої невеликі будиночки вже зараз; лише прийдіть до Бога. Господь неодмінно почує ваші щирі молитви, в яких ви просите мудрості, щоб зрозуміти свій обов'язок⁴.

Бог не закликає нині Свій народ продавати будинки, які потрібні для житла, але якщо ті, що мають добробут, не почують Його голосу, не відокремляться від світу і не жертвуватимуть для Бога, то Він пройде повз них і покличе тих, котрі бажають зробити для Ісуса все, — навіть продати свої будинки, якщо цього вимагатимуть потреби Божої справи⁵.

Незалежність, гідна похвали. Існує незалежність, що гідна похвали. Бажання носити свої тягарі та не їсти чужого хліба є добрим бажанням. Бажання бути самостійним викликане благородними прагненнями. Виховуйте в собі працьовитість й ощадливість⁶.

Планування бюджету. Чимало людей не навчилися планувати свої витрати так, щоб не виходити за межі прибутку. Вони не вчаться пристосовуватися до обставин і постійно позичають гроші, поки не потрапляють у борги настільки, що занепадають духом і розчаровуються⁷.

Ведіть записи видатків. Схильність догоджати собі в усьому, а також відсутність почуття міри та недосвідченість дружини й матері постійно виснажують сімейну скарбницю. Водночас господиня думає, нібито робить усе найкращим чином, бо не була навчена обмежувати свої бажання і забаганки дітей, не опанувала мистецтвом раціонального ведення домашнього господарства. Тому для утримання деяких сімей іноді потрібно удвічі більше коштів, ніж для інших сімей, які налічують таку саму кількість членів.

Нехай усі навчатися робити підрахунки. Дехто нехтує цією справою, вважаючи її несуттєвою, але це не так. Необхідно вести точний запис усіх видатків⁸.

Зло марнотратства. Господь показав мені, до якого зла може призвести звичка марнувати гроші, аби я могла переконати батьків привчати своїх дітей до суворої економії. Навчайте їх, що кошти, витрачені на те, без чого можна обійтися, витрачені надаремно⁹.

Коли ви схильні до марнотратства, рішуче намагайтеся позбутися цієї звички. Якщо не зробите цього, то станете банкрутом для вічності. Навички ощадливості, працьовитості та поміркованості є кращим скарбом для ваших дітей, ніж багатий посаг.

Ми є мандрівниками і подорожніми на Землі. Тож не будемо марнувати кошти на задоволення забаганок, які не до вподоби Богові. Гідно представляйте свою віру, обмежуючи бажання¹⁰.

Докір батькам-марнотратцям. Ви не знаєте, як ощадливо використовувати гроші і не вчитеся узгоджувати свої бажання з прибутками... Ви прагнете грошей, аби розтринькувати їх як заманеться. Така наука і приклад стали прокляттям для ваших дітей. Як мало їх цікавлять принципи! Вони все частіше забувають про Бога, все менше бояться викликати Його гнів, стають дедалі нетерпимішими до обмежень. Чим легше здобуваються гроші, тим менше вдячності до Бога відчуває людина¹¹.

Родині, яка живе не за своїми достатками. Стережіться, щоб ваші видатки не перевищували прибутків. Обмежуйте свої бажання!

Шкода, що у витрачанні коштів ваша дружина подібна до вас, тому й не може бути вашою помічницею, щоби планувати дрібні витрати, запобігаючи більшим. У вашій сім'ї постійно здійснюються витрати, в яких немає жодної необхідності. Вашій дружині подобається одягати дітей невідповідно до своїх достатків, а це

формує їхні смаки та звички, робить їх марнославними й пихатими. Якби ви засвоїли урок ощадливості та побачили небезпеку для себе, своїх дітей і для справи Божої в марнуванні коштів, то набули би досвіду, необхідного для вдосконалення християнського характеру. Якщо ви не матимете такого досвіду, ваші діти отримають не правильне виховання на все життя...

Я не закликаю вас накопичувати гроші — це було б важко для вас, але раджу обом витрачати гроші обережно; нехай ваш щоденний приклад буде для дітей уроком поміркованості, самовідданості й ощадливості. Вони мають потребу у вихованні словом і прикладом¹².

Ощадлива сім'я. Мені було показано, що ви, брате мій і сестро моя, повинні багато чого навчитися. Ви живете невідповідно до своїх достатків. Ви не вчитеся ощадливості. Хоч заробляєте багато, проте не знаєте, як витрачати гроші, щоб їх вистачило надовго. Ви покладаетесь на свій смак і апетит, але не на розважливість. Часом витрачаєте кошти на таку їжу, якої не можуть собі дозволити ваші брати. Гроші зникають з вашої кишені дуже швидко... Вам обом необхідно засвоїти науку ощадливості¹³.

Батьки повинні навчитися жити за своїми достатками. Словом і прикладом вони мають навчати своїх дітей самозречення. Обмежуйте свої бажання, робіть їх скромними, аби знайшовся час для інтелектуального вдосконалення й піднесення духовної культури¹⁴.

Догодження не є виявом любові. Не привчайте дітей думати, що ваша любов до них повинна виявлятися в догоджанні їхній зарозумілості, марнотратству та бажанню похизуватися перед іншими. Нині не час придумувати способи витрачання грошей. Використовуйте свою винахідливість, щоб жити більш ощадно¹⁵.

Ощадливість поєднується зі щедрістю. Природною властивістю сучасної молоді є зневажливе ставлення до ощадливості, яку вони вважають скнарністю й обмеженістю.

Проте ощадливість поєднується з широкими ліберальними поглядами і думками. Не може бути справжньої щедрості там, де її не виявляють насправді. Нехай же ніхто не вважає, що вчитися ощадливості принизливо; навпаки, треба знаходити якнайкраще застосування навіть крихтам¹⁶.

Інша крайність — нерозумна економність. Ми не виявляємо шани до Бога, коли нехтуємо власним здоров'ям або завдаємо йому шкоди, унаслідок чого стаємо непридатними для служіння Йому. Турбота про здоров'я, забезпечення родини смачною і поживною їжею — це першорядні обов'язки голови сім'ї. Краще мати недорогий одяг і меблі, ніж обмежувати себе в харчуванні.

Деякі господарі заощаджують на харчуванні сім'ї, аби влаштувати багатий прийом для гостей. Це нерозумно. Guestей приймайте просто, натомість потребам сім'ї приділяйте найбільшу увагу.

Нерозумна економність і штучно надумані звичаї часто перешкоджають виявити гостинність там, де вона необхідна і може принести благословення. Сім'ю необхідно забезпечити продуктами так, щоб можна було прийняти несподіваного гостя, не обтяжуючи господиню дому додатковими приготуваннями¹⁷.

Економність ніколи не повинна призводити до того, щоб харчування стало мізерним і бідним. Передусім діти-учні повинні мати здорову їжу в достатній кількості. Але нехай ті, що готують їжу, збирають і залишки, аби «нічого не пропало» (Івана 6:12) надаремно¹⁸. Економність відрізняється від скнарості; витрачайте кошти розумно, оскільки на нас чекає велика робота¹⁹.

Подбайте про вигоди, аби полегшити працю дружини. Сім'я брата Е. живе за принципом найсуворішої економії... Брат Е. свідомо вирішив не будувати зручного сараю на дрова і навіть кухні для своєї великої сім'ї, бо не вважав за слушне витрачати гроші для особистої вигоди в той час, як справа Бога потребує коштів для просу-

вання вперед. Я намагалася пояснити йому: для здоров'я і морального добробуту дітей необхідно, щоб він зробив свою домівку затишним місцем і передбачив зручності для полегшення праці своєї дружини²⁰.

Гроші на особисті витрати дружини. Допомогайте одне одному, не вважайте за благо міцно тримати в руці гаманець, відмовляючи дружині в коштах²¹.

Щотижня давайте дружині певну суму грошей, дозволяючи робити з ними все, що їй до вподоби. Ви не даєте їй змоги виявити свій такт і смак лише тому, що не маєте справжнього уявлення про становище дружини в родині. Ваша дружина має чудове, урівноважене мислення²².

Частину ваших грошей віддавайте дружині. Нехай вони будуть її особистими грошима, аби вона могла витрачати їх так, як їй заманеться. Дозволяйте їй витрачати кошти, які сама заробила, як вона вважає за потрібне. Якщо виділяти їй певну суму грошей, якими вона може розпоряджатися, не зазнаючи при цьому критики, то це позбавить її великого тягара, що пригнічував її свідомість²³.

Шукайте зручності і здоров'я. Брат П. не витрачає коштів розсудливо. Бажання та думки його дітей справляють на нього більший вплив, ніж здоровий глузд. Він не провадить необхідного обліку коштів, що потрапляють до його рук, не витрачає їх обачливо на придбання лише необхідних речей, від яких залежить здоров'я. Вся сім'я повинна вдосконалюватися в цьому напрямі. Родина потребує багато чого для вигоди і комфорту. Відсутність належного ладу й системи ведення сімейних справ призводить до згубних наслідків і великих втрат²⁴. Ми не можемо зробити своє серце чистим і святим, зодягаючись у лахміття або позбавляючи свою родину всього того, що створює затишок і зручності²⁵.

Бог не вимагає, щоб Його народ позбавляв себе найнеобхіднішого для здоров'я та зручності, але не схвалює

екстравагантності, безвідповідального використання коштів і бажання похизуватися перед іншими людьми²⁶.

Вчіться приберегти і розумно витратити. Ви маєте знати, коли слід приберегти, а коли витратити гроші. Ми не зможемо бути послідовниками Христа, якщо не зречемося власного «я» та не візьмемо свій хрест... Будьте чесні в розрахунках з іншими; інколи варто підібрати спущені петлі светра, щось зашити, обв'язати обтріпаний край одягу, але знати, що це можна назвати своєю власністю. Підраховуйте всі витрати, навіть найдрібніші, для власного задоволення. Подивіться, що було витрачено на те, аби лише задовольнити смаки, догодити примхам нездорового апетиту. Гроші, витрачені на делікатеси, які не дають користі, могли би бути використані на те, щоб додати вашій домівці комфорту і зручності. Не будьте скнарами, але водночас будьте чесними щодо себе і своїх братів. Скнарність — це неправильне використання Божих щедрот. Марнотратність — зловживання Божими щедротами. Дрібні витрати, про які, на вашу думку, не варто й згадувати, стають у кінцевому результаті значними сумами²⁷.

Покірне серце перебуватиме під Божим керівництвом. Немає необхідності тут визначати, яким чином виявляти ощадливість у кожному конкретному випадку. Ті, котрі повністю підкорили свої серця Богові, обрали Його Слово своїм дороговказом, знатимуть, як поводитися в різних обставинах життя. Вони навчаться від Ісуса — *«тихого і серцем покірного» (Матв. 11:29)*, виховуючи в собі покірність Христову, і зачиняють двері перед численними спокусами²⁸.

¹ Лист 8, 1889 р.

² Історичні нариси про зарубіжні місії адвентистів сьомого дня, с. 165, 166.

³ Бюлетень Генеральної Конференції, 6 квітня 1903 р.

⁴ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 734.

⁵ Рев'ю енд Геральд, 16 вересня 1884 р.

⁶ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 308.

⁷ Рев'ю енд Геральд, 19 грудня 1893 р.

⁸ Працівники Євангелія, с. 460.

⁹ Християнська стриманість і біблійна гігієна, с. 63.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд, 24 грудня 1903 р.

¹¹ Лист 8, 1889 р.

¹² Лист 23, 1888 р.

¹³ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 431, 432.

¹⁴ Рев'ю енд Геральд, 24 червня 1890 р.

¹⁵ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 451.

¹⁶ Там же, т. 5, с. 400.

¹⁷ Служіння зцілення, с. 322.

¹⁸ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 209.

¹⁹ Лист 151, 1899 р.

²⁰ Лист 9, 1888 р.

²¹ Лист 65, 1904 р.

²² Лист 47, 1904 р.

²³ Лист 157, 1903 р.

²⁴ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 699.

²⁵ Рев'ю енд Геральд, 16 травня 1882 р.

²⁶ Там же, 19 грудня 1882 р.

²⁷ Лист 11, 1888 р.

²⁸ Християнська стриманість і біблійна гігієна, с. 63.

Привчайте себе до ощадливості

«Зберіть куски, що залишилися» (Івана 6:12). Одного разу Христос виклав Своїм учням урок ощадливості, на який звернїть серйозну увагу. Він здійснив чудо, щоб нагодувати тисячі голодних людей, які слухали Його науку. Однак після того як усі попоїли і наситилися, Він не дозволив їм викинути рештки. Той, Котрий міг нагодувати величезну кількість зголоднілих людей Своєю Божественною силою, наказав учням зібрати те, що залишилося, аби нічого не пропало. Цей урок корисний не лише для тих, що жили за часів Христа, а й для нас з вами. Син Божий піклується про потреби нашого дочасного життя. Він не знехтував залишками трапези, хоч міг би влаштувати таку щоразу, коли б тільки забажав¹.

Повчання Ісуса Христа запроваджуйте в кожную галузь практичного життя. Ощадливість необхідна в усьому. Збирайте залишки, щоб нічого не пропало.

Існує релігія, яка не зворушує серця і тому стає словесною формою. Її принципи не втілюються в практичне

життя. Релігійний обов'язок і людська розсудливість у ділових питаннях пов'язані між собою².

Вчіться у Христа самовідданості. Щоб пізнати розчарування і випробування, лиха, які випадають на долю людей, Христос випив до дна чашу горя й приниження. Він пройшов шляхом, яким закликає йти Своїх послідовників. Ісус говорить їм: *«Якщо хто хоче йти за Мною, хай зречеться самого себе, візьме хрест свій і йде за Мною» (Матв.16:24).* Але ті, що називають себе християнами, не завжди готові виявити самовідданість, до якої закликає Спаситель. Вони не бажають обмежувати свої примхи і бажання, щоб залишилося більше для Господа. Не один з них говорить: *«Смаки моєї сім'ї вимагають великих витрат, і це дорого мені коштує».* Таким людям необхідно засвоїти уроки ощадливості, викладені Христом...

Усі зазнають спокуси задовольняти власні егоїстичні, безглузді бажання, але пам'ятаймо про те, що Господь життя і слави прийшов у цей світ, аби навчити людей науки самозречення³.

Ті, котрі не живуть для себе, не витрачатимуть своїх грошей, задовольняючи свої уявні бажання й забезпечуючи себе непотрібними зручностями, але пам'ятатимуть як послідовники Христа, що існують інші люди, котрі мають потребу в їжі та одязі⁴.

Економити, щоб допомагати Божій справі. Можна було би багато чого сказати молоді про дану їй перевагу допомагати справі Божій завдяки засвоєнню науки ощадливості й самозречення. Дехто вважає, що може дозволити собі то одне, то друге задоволення, і тому, привчаючи себе жити на широку ногу, марнує увесь свій прибуток. Бог бажає, аби ми в цьому плані поводитися розумно. Ми грішимо проти самих себе, коли думаємо лише про задоволення власних потреб у їжі та одязі. Бог ставить перед нами вищу мету. Коли захочемо залишити свої его-

їстичні бажання і віддамо всі сили нашого серця і розуму на служіння Божій справі, то Небеса співпрацюватимуть з нами, роблячи нас благословенням для людей.

Працьовитий та економний юнак, навіть якщо він бідний, зможе заощадити гроші на Божу справу⁵.

Коли приходить спокуса робити непотрібні витрати. Коли зустрічаєтеся зі спокусою витратити гроші на казна-що, згадайте про самозречення і самопожертву Христа задля спасіння грішника. Навчайте дітей самозречення й самоопанування. Причина, чому так багато служителів зазнають труднощів у фінансових справах, полягає в тому, що вони не приборкують своїх смаків, бажань і прагнень... Причина, чому так багато людей стають банкрутами або вдаються до шахрайства, привласнюючи чужі кошти, криється в тому, що вони намагаються задовольнити екстравагантні запити своєї дружини і дітей. З якою старанністю, за допомогою повчань і прикладу батьки й матері повинні навчати своїх дітей ощадливості!⁶

Я хочу, щоб усі зрозуміли: розтринькувати гроші, які належать Господеві, на задоволення удаваних потреб, є тяжким гріхом. Витрачання, на перший погляд, незначних коштів може створити цілий ланцюг обставин, які можуть вплинути на вічність. Коли засідатиме Суд і розкриються книги, вам буде показано втрачене добро. Ви могли зберегти його, якби приберегли крихти й не марнували великих сум на свої егоїстичні цілі⁷.

Ведіть облік копійкам. Не розтринькуйте навіть дрібних грошей на придбання непотрібних речей. Вам, можливо, здається, що ці невеликі суми — дрібниця, проте з численних дрібних сум складаються великі. Ми не зможемо виправдати себе за кошти, витрачені нами на непотрібні речі та догоджання своєму «я». Різноманітні форми бідності зустрічаються на кожному кроці, і

Бог закликає нас полегшувати страждання людей всіма можливими шляхами.

Господь бажає, аби Його народ був розважливим і дбайливим. Він хоче, щоб люди вчилися ощадливості і нічого не витрачали даремно⁸.

Сума, щоденно витрачена на непотрібні речі з думкою: «Це тільки п'ять копійок» або «Це лише десять копійок», здається дуже малою, але помножте ці дрібні суми на кількість днів у році, а потім на кількість років — і цифри видаватимуться майже неймовірними⁹.

Не змагайтеся із сусідами, які потурають моді. Недобре удавати із себе багатія або щось на зразок цього, коли ми насправді є скромними послідовниками лагідного і покірного Спасителя. Нас не повинно хвилювати те, що наші сусіди будують або умеблюють свої будинки так, як нам цього не личить робити. Як дивиться Ісус на наші егоїстичні турботи — потурати своєму апетитові, догоджати гостям або задовольняти інші примхи? Прагнути до показного й дозволяти робити це дітям — небезпечна пастка¹⁰.

Особистий досвід Е.Уайт. Коли мені було лише 12 років, я вже знала, що таке ощадливість. Разом із сестрою ми навчилися певного ремесла і, хоч заробляли тільки 25 центів на день, з цієї суми могли дещо заощадити на місіонерську справу. Ми потроху відкладали гроші, і нарешті у нас назбиралося 30 доларів. І коли почули вістку про скорий Прихід Господа разом із закликом про потребу в працівниках і коштах, ми вважали великою перевагою передати ці 30 доларів батькові з проханням купити на них Євангельські трактати і брошури, щоб оповістити людей, які ще перебували в темряві...

За зароблені нами гроші ми з сестрою забезпечували себе одягом. Віддаючи їх матері, ми казали: «Розрахуй витрати так, щоб після придбання нам одягу ще щось

залишилося на місіонерську справу». Вона так і робила, підтримуючи в нас місіонерський дух¹¹.

Принцип економності. Якщо ви готові відгукнутися на заклик жертвувати свої кошти для підтримки Божої справи й допомоги страждальцям і нужденним, то не будете виявляти недбалості, безладності й неорганізованості у своїх ділових справах. Такі люди завжди дбають, аби їхні витрати не перевищували прибутків. Вони дотримуються принципу економності, усвідомлюючи: їхній обов'язок — заощаджувати кошти, щоб мати що давати¹².

¹ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 572, 573.

² Рукопис 31, 1897 р.

³ Лист 4а, 1902 р.

⁴ Рев'ю енд Геральд, 21 серпня 1894 р.

⁵ Порадник для молоді, 10 вересня 1907 р.

⁶ Лист 11, 1888 р.

⁷ Рев'ю енд Геральд, 11 серпня 1891 р.

⁸ Лист 21, 1898 р.

⁹ Християнська стриманість і біблійна гігієна, с. 63.

¹⁰ Лист 8, 1889 р.

¹¹ Порадник для молоді, 10 вересня 1907 р.

¹² Свідчення для Церкви, т. 4, с. 573.

Навчайте дітей заробляти і розумно витрачати гроші

Привчайте дітей до простого, невибагливого життя.

Батьки повинні виховувати і привчати дітей до самоопанування і самозречення. Постійно нагадуйте їм про те, що їхній обов'язок — виявляти послух до Слова Божого і жити для служіння Ісусові. Привчайте дітей до простоти в житті, уникаючи дорогого вбрання, вишуканої їжі, модних будинків і меблів¹.

Молодь повинна дбайливо ставитися до сімейних фінансів. Дітей з ранніх років доцільно вчити читати, писати, засвоювати цифри, уміти рахувати. Вони можуть крок за кроком іти вперед, удосконалюючи свої знання. Але найперше дітей необхідно навчити, що початком мудрості є страх Господній². Неправильне уявлення про використання грошей створює для молоді чимало небезпек. Не розбещуйте їх грошима, ніби існує невичерпний запас, з якого можна задовольняти всі свої уявні потреби. Сприймайте гроші як дар, довірений нам Богом для виконання Його справи, — збудування

Божого Царства. Нехай молодь навчиться обмежувати власні бажання³.

Зменшуйте свої потреби, особливо якщо ваші сімейні ресурси обмежені. Ваші бажання повинні узгоджуватися з тими коштами, якими володіють батьки. Господь визнає і схвалить вашу безкорисливість... Будьте вірними в малому, тоді вам не загрожуватиме небезпека знехтувати великими обов'язками. Слово Боже говорить: *«Вірний у малому, і у великому вірний» (Матв.25:23)*⁴.

Навчайте молодь цінувати гроші. Гроші, що дістаються молодим без серйозних зусиль з їхнього боку, не цінуватимуться. Дехто змушений заробляти гроші тяжкою працею і терпіти нестатки; і все ж у набагато безпечнішому становищі перебувають ті молоді люди, котрі знають, звідки беруться гроші на їхні витрати, скільки коштує їхній одяг та їжа і чого варто придбати дім!

Існує чимало способів, за допомогою яких діти можуть самі заробляти гроші й приносити жертву подяки Ісусові, Котрий віддав за них Своє життя... Навчіть дітей, що зароблені ними кошти — не їхня власність, котру можна витрачати, як підказує недосвідчений розум. Гроші слід використовувати розсудливо і присвячувати їх на місіонерську справу. Діти не повинні задовольнятися тим, щоби брати гроші від батька або матері і віддавати їх як пожертвування до скарбниці громади, адже ці гроші не належать їм. Нехай діти скажуть собі: «Чи можу я віддавати те, що дісталось мені дарма?»⁵

Інколи батьки, допомагаючи дітям, діють нерозважливо. Той, хто заробляє власними руками, щоб заплатити за своє навчання в коледжі, цінуватиме свої переваги більше, ніж той, хто одержує гроші з чужої кишені, бо знає ціну грошам. Не носіть своїх дітей постійно на руках, щоб вони не стали безпомічним тягарем⁶.

Батьки неправильно розуміють свій обов'язок, якщо щедро наділяють грошима здорових і сильних молодих

людей, поки вони вчаться на проповідника або лікаря. Нехай вони краще беруться до праці, заробляючи собі на життя⁷.

Заохочуйте дітей заробляти власні гроші. Чимало дітей, які не живуть у місті, можуть мати невелику ділянку землі, де могли би вчитися землеробства. Їх можна навчити заробляти гроші працею на своєму городі, які вони витрачали б не тільки на себе, а й віддавали на справу Божу. До такої праці доцільно залучати як хлопчиків, так і дівчаток. І якщо вони отримають правильні настанови, така праця навчить їх знати ціну грошам і економити. Кошти, зароблені дітьми, можна витрачати не лише на місіонерські цілі, а й на придбання одягу; дітей потрібно заохочувати до цього⁸.

Навчайте дітей розумно витрачати гроші. О, скільки грошей ми марнуємо на непотрібні предмети в домі, на мереживо та модний одяг, цукерки й інші речі, в яких немає потреби! Батьки, навчайте своїх дітей, що Божі гроші не можна витрачати для самоогодження... Заохочуйте їх відкладати свої скромні кошти, коли тільки є змога, використовуючи їх на місіонерську справу. Через самозречення вони здобудуть багаті досвіди, і ці уроки оберігатимуть їх від нестриманості⁹.

Діти можуть навчатися виявляти свою любов до Христа, відмовляючи собі в непотрібних дрібницях, на придбання яких марнується чимало грошей. Таку роботу слід проводити в кожній родині. Вона потребує тактовності та вміння, але це найкраще виховання, яке отримують діти. І якби всі діти принесли свої пожертвування Господеві, їхні дари були би подібними до струмочків, які, зливаючись, перетворюються на ріку¹⁰.

Поставте невеличку скарбничку на полиці каміну або в якомусь іншому затишному місці, де її можна було би бачити, щоб діти складали в неї свої пожертвування Господеві... Так вони будуть навчені працювати для Бога¹¹.

Навчайте дітей бути вірними в десятині і давати пожертвування. Господь не лише претендує на десятину як на Свою власність, а й говорить нам, як її відкладати для Нього. Він сказав: «*Шануй Господа із маєтку свого, і з початку всіх плодів своїх*» (Прип.3:9).

Цей вірш не закликає спочатку витратити кошти для себе, а залишки приносити Господеві, навіть якщо це буде чесно відрахована десятина. Нехай Божа частина буде відкладена в першу чергу. Вказівки про дари, дані Святим Духом через апостола Павла, визначають принцип, який можна застосовувати і щодо десятини. «*А першого дня в тиждні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає згідно з тим, як ведеться йому*» (1Кор.16:2). Це стосується як батьків, так і дітей¹².

Помилка, якої інколи припускається заможний батько.

Обставини, в яких опиняється дитина, часто справляють на неї ефективніший вплив, ніж навіть приклад батьків. Деякі заможні люди сподіваються, що їхні діти будуть такими, якими вони були замолоду. Якщо діти не виправдовують їхніх надій, такі батьки звинувачують наш зіпсутий вік. Але вони не мають права вимагати цього від своїх дітей, якщо не створюють для них обставин, подібних до тих, в яких жили самі. Обставини життя зробили батька тим, ким він є. Замолоду він зазнав злиднів і змушений був старанно і наполегливо працювати. Його характер формувався в суворій школі, якою є бідність. Він змушений був виявляти скромність у своїх запитах, бути невибагливим у смаках. Він повинен був використовувати свої здібності, щоб заробити на їжу й одяг. Життя навчило його бути ощадливим.

Батьки працюють, сподіваючись створити для дітей кращі матеріальні умови, ніж ті, в яких вони самі перебували. Це загальнопоширена помилка. Якби діти сьогодні навчалися в тій самій життєвій школі, що і їхні батьки, вони досягли б такого ж успіху. Батьки змінили умови

життя своїх дітей. Учителем батька була бідність, а син зростає в чималому достатку. Усі його забаганки задовольняються. Характер батька формувався під впливом суворої дисципліни, ощадливості, коли цінувалося навіть найменше добро. Звички і характер його сина формуються не колишніми обставинами, які мали місце в житті батька, а ситуацією, в якій він нині опинився, — у неробстві, потуранні своїм бажанням... Якщо на кожному кроці тебе оточує розкіш, то хто зможе встояти перед нею?¹³

Найкращий батьківський спадок для дітей. Найкращий спадок, який батьки можуть залишити своїм дітям, — це вміння використовувати корисну працю і приклад такого життя, в якому мають місце безкорисливість і щедрість. Таким життям батьки демонструють справжню ціну грошей, які потрібно використовувати лише для добра, задовольняючи власні потреби й потреби інших людей, сприяючи прогресу Божої справи¹⁴.

¹ Рев'ю енд Геральд, 13 листопада 1894 р.

² Поради вчителям, батькам і студентам, с. 168, 169.

³ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 214, 215.

⁴ Рукопис 2, 1903 р.

⁵ Лист 11, 1888 р.

⁶ Лист 50, 1895 р.

⁷ Лист 103, 1900 р.

⁸ Лист 356, 1907 р.

⁹ Порадник для молоді, 1 листопада 1904 р.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд, 25 грудня 1900 р.

¹¹ Рукопис 128, 1901 р.

¹² Рев'ю енд Геральд, 10 листопада 1896 р.

¹³ Рукопис 58, 1899 р.

¹⁴ Свідчення для Церкви, т. 3, с. 399.

Чесність у веденні справ

Біблія — джерело ділових принципів. Нема такої ділянки в галузі підприємницької діяльності, для якої в Біблії не знайшлося б важливої поради. У біблійних принципах старанності, чесності, ощадливості, стриманості й чистоти криється таємниця справжнього успіху. Ці принципи, викладені в книзі Приповістей Соломона, є скарбницею життєвої мудрості. Чи може торговець, ремісник, керівник у сфері бізнесу знайти кращі настанови для себе і своїх підлеглих, ніж ті, що містяться в словах мудрого мужа: *«Ти бачив людину моторну в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не стоятиме вона перед простими»*. *«Кожна праця приносить достаток, але праця уст в недостаток веде»*. *«Пожадає душа лінюха, та даремно»*. *«Бо п'яниця й жерун збідніють, а сонливий одягне лахміття»* (Прип.22:29; 14:23; 13:14; 23:21). Скільки людей могли б уникнути фінансових труднощів і краху, якби прислухалися до застережень, які так часто повторюються в Писанні: *«Хто спішно збагачується, непокараним той не*

залишиться». *«Багатство, скоро здобуте, — поменшується; хто збирає помалу — примножує»*. *«Набування майна язиком неправдивим — це скороминуща марнота шукаючих смерті»*. *«Боржник — раб позичальника»*. *«Зле робить, як хто за чужого поручається, хто ж поруку ненавидить, той безпечний»* (Прип.22:7; 11:15).

Восьма Заповідь засуджує злочинство і грабіжництво. Вона вимагає беззастережної чесності навіть у найменших питаннях ділового життя, забороняє обман у ділових операціях, вимагає справедливої виплати боргів і платні².

Нечесність призводить до моральної деградації. Той, хто говорить неправду або займається обманом, утрачає повагу до самого себе. Можливо, він не усвідомлює, що Бог бачить його і знає про всі його ділові операції; святі ангели зважують усі його спонукання, чують кожне слово, і він отримає винагороду за своїми вчинками. Якби навіть можливо було приховати його лихі вчинки від людських і Божественних очей, однак сам факт того, що він знає про це, призводить до духовної й моральної деградації. Один вчинок ще не формує характеру, але усуває перепону, і наступна спокуса вже не викликає такого сильного опору, аж поки в людини не з'явиться звичка лукавити душею і виявляти нечесність у ділових справах. Такій людині вже не можна довіряти³.

Як ми поведимося зі своїми ближніми (чи то малий, чи великий зухвалий обман), так будемо поводитися і з Богом. Люди, котрі вперто не бажають бути чесними, дотримуватимуться власних принципів, поки не введуть в оману свою душу, не втратять Небеса і вічне життя. Вони жертвують честю і релігією задля незначних світських переваг⁴.

Уникайте боргів. Чимало родин є бідними через те, що витрачають свої гроші зразу ж, як тільки отримають їх.

Зрозумійте, справи потрібно вести так, щоб не нарабити боргів... Боржник опиняється в сатанинських тенетах, які диявол ставить для людських душ...

Обіцяти і витрачати гроші з будь-якою метою, поки ви їх не заробили, — це пастка⁶.

Порада тому, хто живе невідповідно до своїх достатків. Не призводьте до фінансових труднощів, бо усвідомлення того, що ви є боржником, послаблює віру і вселяє невпевненість; уже сама думка про це мало не призводить вас до нестями. Зменшуйте свої витрати і намагайтеся виправити цей недолік характеру. Ви можете й повинні докласти рішучих зусиль, аби позбутися звички витрачати більше, ніж заробляєте⁷.

Божа справа може зазнати ганьби. Світ очікує від тих, хто називає себе справжніми християнами, беззастережної чесності. Через байдуже ставлення навіть однієї людини до своїх священних обов'язків загрожує небезпека всьому народові і його вважатимуть не гідним довір'я⁸.

Претендуючи на побожність, будьте оздобленням віровчення, яке визнаєте, і не давайте людям приводу зневажати істину внаслідок ваших нерозважливих дій. Апостол писав: «*Не будьте боржниками нікому нічим*» (Римл. 13:8)⁹.

Порада боржникові. Прийміть рішення більше ніколи не робити боргів. Відмовте собі в тисячі різних речей, але не вдавайтеся до боргів. Борги стали для вас прокляттям. Уникайте їх, як чуми.

Складіть урочистий заповіт з Богом, що з Його благословення ви розрахуетесь зі своїми боргами і після цього не будете більше нічийм боржником, хай навіть доведеться жити на хлібі та воді. Так легко витратити щоразу зайвих двадцять п'ять копійок на їжу! Бережіть кожную копійку, і гроші потурбуються про себе. Невеличка сума тут, невеличка — там, витрачена то на одне, то на інше, — швидко перетворюється на витрати, що вже вимірюються значними сумами. Обмежуйте себе хоча б тоді, коли ви перебуваєте в боргах...

Не вагайтеся, не занепадайте духом і не відступайте. Забудьте про свій смак, не потурайте апетиту, відкладайте кожную копійку і сплачуйте борги. Позбувайтесь їх якомога швидше. Коли ви знову станете вільною людиною, котра нікому нічого не винна, отримаєте велику перемогу¹⁰.

Виявляйте милість до боржників. Якщо виявиться, що хтось наробив боргів і насправді не спроможний дотримати свого слова, не примушуйте його робити те, що йому не під силу. Дайте боржникам змогу поступово виплатити заборгованість і більше не потрапляти в таке становище, яке цілком позбавляло б можливості розрахуватися зі своїми боргами. Жорстоке ставлення до боржників, можливо, продиктоване справедливістю, проте в ньому немає милості й любові Божої¹¹.

Небезпека зайняти ту чи іншу крайню позицію. Дехто діє необачно і потрапляє в борги, яких можна було б уникнути. Інші виявляють обережність, що межує з невір'ям. Скориставшись доброю нагодою, ми інколи можемо вкласти свої кошти так, щоб допомагати зміцненню і утвердженню Божої справи, непохитно дотримуючись при цьому принципів справедливості¹².

¹ Освіта, с. 135, 136.

² Патріархи і пророки, с. 309.

³ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 396.

⁴ Рев'ю енд Геральд, 18 вересня 1888 р.

⁵ Поради щодо управління, с. 269.

⁶ Лист 63, 1897 р.

⁷ Лист 48, 1888 р.

⁸ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 179.

⁹ Там же, с. 181, 182.

¹⁰ Поради щодо управління, с. 257.

¹¹ Рукопис 46, 1900 р.

¹² Рукопис 20, 1891 р.

Дбайте про майбутнє

Сімейна власність та заощадження проти марнотратства.

Брат і сестра Б. не навчилися уроків економності... Вони можуть витратити всі кошти, скільки б їх у них не було. Зараз вони отримують від цього задоволення, але потім, якщо з ними трапиться нещастя, вони виявляться зовсім безпорадними... Якби брат і сестра Б. були ошадливими господарями, відмовляли собі в дечому, то вже давно би мали власний будинок і кошти на випадок нещастя. Проте вони не бажають економити, як це роблять ті, до котрих звертаються за допомогою. Якщо вони нехтуватимуть цими уроками, їхні характери будуть оцінені недосконаліми в день Божий¹.

Ця порада може вам допомогти. Ви берете участь у бізнесі, який приносить вам великі прибутки. Заробивши гроші, ви не намагаєтесь заощадити їх з огляду на той час, коли не зможете так легко їх здобути, але багато витрачаєте на уявні потреби. Якби ви і ваша дружина зрозуміли, що обов'язок, покладений на вас Богом, не полягає в тому, щоб догоджати своїм смакам і забаганкам, дбати не лише про день сьогоднішній, а й майбутній, то вже нині у вас був би матеріальний доб-

робут і ваша родина користувалася б усіма вигодами. Ви повинні засвоїти цю науку... Вона полягає в економній витраті коштів, аби їх вистачило якнайдовше².

Порада для сім'ї: систематично відкладайте кошти. Ви могли би вже сьогодні мати власний капітал, щоб використовувати його на випадок крайньої необхідності та для підтримки Божої справи, якби були економними... Щотижня відкладайте частину свого заробітку і використовуйте ці гроші лише тоді, коли в цьому виникне гостра потреба або ж для того, щоб принести пожертвування Тому, Котрий вам їх дав — Богові...

Зароблені вами кошти не витрачаються мудро й ошадливо. Зробіть якийсь запас на випадок хвороби, коли ваша сім'я може залишитися без жодних засобів до існування. Ваша сім'я повинна мати певні ресурси на випадок, якщо опинитеся у скрутному становищі³.

Порада іншій сім'ї щодо обліку заощаджених коштів. Щотижня відкладайте невелику суму, яка може бути витрачена лише на випадок хвороби. Заощаджуючи, ви зможете володіти значною сумою. При мудрому управлінні ви заощадите кошти для сплати своїх боргів⁴.

Я знаю сім'ю, яка, отримуючи 20 доларів на тиждень, витрачала всю цю суму, водночас як інша сім'я, котра налічувала таку саму кількість членів і отримувала лише 12 доларів на тиждень, відкладала один-два долари на тиждень за рахунок того, що утримувалася від придбання непотрібних речей⁵.

Подбайте про своє майно за допомогою заповіту. Вірні управителі Господнього майна знають, як ідуть їхні справи, і вчинять мудро, приготувавшись до всіляких непередбачених випадків. Оскільки час їхнього випробування може несподівано прийти до свого кінця, вони не повинні завдавати зайвого клопоту тим, хто мав би врегулювати питання, пов'язані з їхнім майном.

Чимало людей не замислюються над таким питанням, як складання заповіту, поки вони ще мають здоров'я. Але наші брати все ж повинні вдаватися до таких застережних заходів. Знаючи своє фінансове становище, не допускайте, аби виникло якесь ускладнення у справах. З цією метою постійно підтримуйте лад у своєму домі, щоб не виникло жодних проблем, якщо з вами щось станеться.

Заповіт складайте так, щоб він відповідав юридичним нормам. Складений заповіт може лежати роками, неважаючи нікому, у той час як його укладач жертвуватиме час від часу певні суми на Божу справу... Смерть не прийде ані одним днем раніше лише тому, що ви склали заповіт. Розподіляючи майно між родичами, переконайтеся, чи не забули про Божу справу. Ви — управителі Його власності, і Його вимоги необхідно враховувати передусім. Звичайно, не можна обділяти дружину і дітей; подбайте особливо, якщо вони нужденні. Але не включайте до свого заповіту довгого списку родичів, котрі живуть у достатках, лише тому, що так заведено робити⁶.

Пам'ятайте про Божу справу при житті. Нехай ніхто не думає, що він виконує намір Христа, якщо ціле життя нагромаджував майно, а перед смертю відписував певну суму з якоюсь благодійною метою⁷.

Дехто все своє життя поводить як егоїст, складаючи гроші та вважаючи, нібито може компенсувати цим недбале ставлення до Божої справи, згадавши про неї лише у своєму заповіті. Жодні кошти, подаровані таким чином через заповіт, не принесуть користі. Брати й сестри, своєчасно робіть внески до Небесного банку і не довіряйте свого управління іншим⁸.

Часто буває нерозумним передавати управління дітям. Батьки, стережіться доручати дітям кошти, які Бог передав у ваші руки, поки не маєте найвірнішого доказу того, що ваші діти виявляють більшу зацікавленість, більшу

любов і відданість Божій справі, ніж ви самі, і що ці діти будуть більш серйозними та ревними в Божій роботі, більш добродійними у здійсненні проектів, пов'язаних із вкладенням коштів. Але багато батьків передають свої кошти в руки дітей, перекладаючи таким чином на них відповідальність за подальше управління, тому що сатана спонукає їх до цього. Роблячи це, вони успішно передають свої кошти в розпорядження ворога. Сатана працює над тим, аби досягти своєї мети й позбавити Божу справу потрібних засобів⁹.

Прокляття від накопиченого багатства. Збираючи багатство з метою накопичення, ви накликаєте прокляття на своїх дітей. Цей страшний гріх загрожує душам батьків і матерів і передається потомству. Часто діти витрачають свої кошти на нерозумні примхи, розпусне життя і стають жебраками. Вони не знають ціни грошам. Якби батьки й матері були для дітей добрим прикладом не в накопиченні, а в розподілі свого багатства, то зібрали би собі скарби на Небесах, отримали би мир і щастя в цьому світі й вічні скарби в прийдешньому житті¹⁰.

¹ Свідчення для Церкви, т. 3, с. 30, 31.

² Там же, т. 2, с. 432, 433.

³ Лист 5, 1877 р.

⁴ Неопублікований лист 49, 1884 р.

⁵ Лист 156, 1901 р.

⁶ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 482.

⁷ Рев'ю енд Геральд, 27 лютого 1894 р.

⁸ Рев'ю енд Геральд, 12 жовтня 1886 р.

⁹ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 655.

¹⁰ Лист 20, 1897 р.

Частина XIV

*Пильнуйте дороги,
що провадять до душі*

Вхід, який ми охороняємо

Чому Бог дав нам очі, вуха й мову? Бог дав людям очі, щоб вони могли бачити чудові діла Його Закону. Він дав нам вуха, щоб ними ми почули Його вістку, виголошену проповідником. Він дав людям дар мови, аби вони могли розповідати про Христа як про Спасителя, Котрий прощає гріх. *«Серцем люди вірують для праведності, а вустами визнають для спасіння» (Римл. 10:10)*¹.

Як сатана входить у душу? Охороняйте свої почуття, щоб сатана не заволодів ними, бо ці дороги провадять до душі².

Ви повинні бути вірними сторожами своїх очей, вуст і почуттів, якщо бажаєте контролювати розум і не дозволяти суєтним і порочним думкам опоганювати вашу душу. Лише сила благодаті здійснить цю найбільш бажану справу³.

Сатана і його ангели намагаються паралізувати наші почуття, аби попередження, застереження і докори не були нами почуті, а коли й будуть почуті, то щоб не справляли належного впливу на серце і не відбулася реформа в житті⁴.

Мої брати, Бог закликає вас, Своїх послідовників, ходити у світлі! Пильнуйте! Гріх перебуває серед нас, а люди не усвідомлюють його надзвичайної небезпеки. Почуття багатьох притуплені, тому що вони потурають апетиту та заграють з гріхом. Ми повинні прагнути наблизитися до Небес⁵.

Стратегія сатани — затьмарити свідомість. Сатана працює над тим, щоб змусити людей нехтувати Богом, намагаючись настільки заповнити їхній розум, аби вони не думали про Бога. Унаслідок такого виховання їхня свідомість затьмарюється і світло істини тьмяніє. Сатана не бажає, щоб люди отримали пізнання Бога, і якщо йому вдасться запаморочити розум молодих людей за допомогою ігор і театральних видовищ, він буде задоволений, оскільки люди гинуть у темряві, у той час як світло сяятиме навколо них⁶.

Без нашої згоди сатана не може опанувати розумом. Ми покликані пояснювати людям Істину: Бог подбає, аби ми не були спокушуваними понад свої сили, і в кожній спокусі Він передбачив шлях визволення. Якщо ми живемо лише для Бога, то не дозволимо егоїстичним думкам опанувати нашим розумом.

Якщо якимось чином сатані пощастить заволодіти розумом, він посіє кукіль і сприятиме такому рясному його зростанню, що той принесе багатий урожай. Але сатана ніколи не зможе силою підкорити собі наші думки, слова і вчинки, якщо ми самі не відчинимо двері та не запросимо його увійти. А він, увійшовши, краде посіяне в серці добре насіння, зводячи нанівець вплив істини⁷.

Перекрийте всі шляхи перед спокусником. Визнаючи Ім'я Христа, пильнуйте, моліться й охороняйте шляхи, що провадять до душі, бо сатана працює над тим, аби звести та знищити вас, якщо в нього буде для цього хоча б найменша нагода⁸.

Небезпечно зосереджуватися на роздумах про те, яку користь можемо мати, поступившись пропозиціям сатани. Гріх означає ганьбу і нещастя для кожної душі, котра потурає йому; за своєю природою він здатний звабити людину, засліпити її; сатана буде спокушувати нас принадними пропозиціями. Якщо ми насмілимося ступити на його територію, то не можемо бути певними, що захищені там від його сили. Наскільки це можливо, перекривайте всі шляхи, якими спокусник може знайти доступ до вас⁹.

Хто у хвилину спокуси може уявити собі, до яких страшних наслідків призводить лише один необачний крок! Наша єдина безпека — щохвилини знаходити захист у Божій благодаті й не притуплювати свого духовного зору, називаючи зло добром, а добро — злом¹⁰.

Кожний християнин повинен постійно пильнувати, охороняючи всі шляхи, якими сатана може підібратися до душі. Моліться, прохаючи Божественної допомоги, водночас рішуче опирайтеся кожній схильності до гріха. Мужність, віра і наполеглива праця принесуть вам перемогу. Але пам'ятайте: щоб здобути перемогу, Христос повинен перебувати у вас, а ви — у Христі¹¹.

Не читайте, не дивіться і не слухайте того, що є злом. Апостол Петро навчав віруючих, як важливо оберігати свій розум від заборонених тем і витрачання розумових сил на малозначущі питання. Якщо ви не бажаєте стати жертвою сатанинських хитрощів, старанно охороняйте шляхи, що провадять до душі. Уникайте читати, дивитися або слухати те, що може викликати нечисті думки. Не дозволяйте своїм думкам зосереджуватися на кожній темі, яку може запропонувати ворог душі. Старанно охороняйте серце, бо злість може зародитися в ньому під впливом оточуючого зла, і тоді душа блукатиме в темряві¹².

Робіть усе можливе, щоб відмежувати себе і своїх дітей від пануючого у світі беззаконня; стійте на сторожі своїх

очей і слуху, аби захистити розум від недостойного. Коли щоденна газета потрапляє в дім, у мене виникає бажання сховати її, щоб не знати про всі ті безглузді сенсаційні речі, які в ній описані. На мою думку, саме ворог людства заохочує публікувати більшу частину тих матеріалів, що з'являються в газетах. Усе гріховне в усій наготі відкривається перед світом¹³.

Якщо ви бажаєте мати мудрість від Бога, то повинні стати повними невігласами в гріховному пізнанні нинішнього віку. Раджу вам заплющувати очі, щоб не бачити зла і не вчитися його; закрити свої вуха, аби не чути про зло, та не набувати знань, які можуть заплямувати чистоту думок і вчинків. Слідкуйте за своїм язиком, щоб не сказати лихого слова і щоб у ваших устах не було підступу¹⁴.

Відчинені двері послаблюють опір. Не випробовуйте, як близько ви можете підійти до краю прірви і залишатися неушкодженими. Уникайте навіть найменших спроб наблизитися до того, що містить у собі загрозу. Не можна легковажити тим, що стосується спасіння душі. Найцінніше для вас — це ваш характер. Бережіть його, як дорогоцінний скарб. Постійно і невпинно дбайте про моральну чистоту, почуття власної гідності та про силу чинити опір злу. Не дозволяйте собі ні на хвилину втратити пильність; один необережний вчинок, один прояв фамільярності можуть створити загрозу для душі, відчиняючи двері перед спокусою та послаблюючи опір¹⁵.

Сатана хоче затьмарити майбутню славу. Сатана постійно працює над тим, щоб затьмарити славу майбутнього світу і привернути увагу людей до земного життя. Він намагається влаштувати все так, аби наші думки, прагнення і вчинки були настільки захоплені матеріальним, щоб ми вже не бачили і не розуміли вічних цінностей. Світ і його турботи займають надто багато місця в наших думках і почуттях, тоді як Ісусові та роздумам про небесне надається надто мало уваги. Сумлінно виконуйте всі обов'язки вашого

щоденного життя, але понад усе плекайте почуття святої любові до нашого Господа Ісуса Христа¹⁶.

Небесні ангели допоможуть вам. Завжди пам'ятайте, що невидимі сили як зла, так і добра працюють над тим, щоб опанувати людським розумом. Їхній вплив невидимий, але дієвий. Добрі ангели — це служебні духи, що справляють небесний вплив на серце і розум, у той час як великий ворог душі, диявол, і його ангели — постійно працюють, аби занапастити нас...

Усвідомлюючи нападки невидимих і непомітних ворогів, ми повинні бути впевненими в тому, що без нашої згоди вони не зможуть завдати нам шкоди¹⁷.

¹ Лист 21, 1899 р.

² Свідчення для Церкви, т. 3, с. 507.

³ Там же, т. 2, с. 561.

⁴ Там же, т. 5, с. 493.

⁵ Там же, т. 3, с. 476.

⁶ Рев'ю енд Геральд, 13 березня 1900 р.

⁷ Рев'ю енд Геральд, 11 липня 1893 р.

⁸ Свідчення для Церкви, т. 3, с. 476.

⁹ Роздуми на горі Благословення, с. 171.

¹⁰ Свідчення для Церкви, т. 3, с. 324.

¹¹ Там же, т. 5, с. 47.

¹² Дії апостолів, с. 518, 519.

¹³ Листки з блокнота. Виховання, № 1.

¹⁴ Урочистий заклик, с. 76.

¹⁵ Медичне служіння, с. 143.

¹⁶ Рев'ю енд Геральд, 7 січня 1890 р.

¹⁷ Рев'ю енд Геральд, 19 липня 1887 р.

Принада для очей та слуху

Гріховні образи і звуки навколо нас. Існує причина для глибокої тривоги за дітей, котрі на кожному кроці зустрічаються зі спокусами. Неможливо уникнути контактів з лихим товариством... Діти бачать, чують і зазнають деморалізуючого впливу, котрий, якщо не остерігатимуться, буде непомітно, але невблаганно розбещувати серце й спотворювати характер¹.

Усі потребують захисту від спокус. Християнські родини повинні захищати себе від спокус. Сатана застосовує усі засоби, щоб злочин і порок, який призводить до деградації, стали повсюдним явищем. Неможливо пройти вулицями багатьох міст, щоб не помітити злочинства, які змальовуються в деяких романах чи театральних виставах. Розум привчають до панібратських стосунків з гріхом. Сучасні періодичні видання рекламують підлість і порок, а все, що здатне збудити пристрасті, подається у вигляді хвилюючих історій².

Деякі батьки й матері настільки байдужі й недбалі, що, на їхню думку, немає жодного значення, яку школу від-

відують їхні діти, — церковну чи звичайну середню. «Ми живемо у світі, — говорять вони, — і не можемо вийти з нього». Але, дорогі батьки, ми можемо знайти добрий шлях, щоб вийти зі світу, якщо тільки забажаємо; уникнути багатьох пороків, швидко поширення яких спостерігається в ці останні дні. Ми можемо затулити вуха, щоб не чути про численні злочини і беззаконня³.

Посієш беззаконня — пожнеш злочин. Чимало сучасних популярних видань рясніють сенсаційними історіями, що привчають молодь до беззаконня і провадять шляхом загибелі. Сучасні діти виявляють таку обізнаність зі злочинністю, яка може бути властива хіба що дорослим. Історії, що вони читають, спонукають їх до зла. У своїй уяві підлітки відтворюють вчинки, про які читали, поки в них не виникне переконання в тому, що й вони можуть учинити злочин і уникнути покарання.

У живій уяві дітей і молоді сцени з фантастичних публікацій майбутнього оживають, як реальні. Читаючи про революції і про все те, що руйнує обмеження, установлені законом, і заохочує до вседозволеності, багато хто проймається духом прочитаного. Такі люди здатні вчинити злочини, ще страшніші за ті, що описують охочі до сенсацій письменники. Таким чином відбувається деморалізація суспільства, щедро сіється насіння беззаконня. Пізніше це насіння приносить жниво — злочинність⁴.

Зваблива сила популярної музики. Я непокоюся, коли бачу легкодухих молодих чоловіків і жінок, котрі стверджують, що вірять в істину. На мою думку, Богові немає місця в їхніх душах. Їхні голови забиті нісенітницями. Їхні розмови — лише порожні, безглузді балачки. У них добре розвинутий музичний слух, і сатана знає, на що можна вплинути, аби зворушити, зачарувати й заповонити свідомість настільки, щоб Христос став для них байдужим. Душі таких людей позбавлені духовного прагнення до Божественного знання, до зростання в благодаті.

Мені було показано, що молодь має піднятися на вищий щабель і зробити Боже Слово своїм порадищем і дороговказом. На молодь покладена серйозна відповідальність, до якої вона ставиться легковажно. Відвідуючи їхні домівки, я бачила: замість того щоб спонукати їх до святості й духовності, музика перетворилася на знаряддя, яке відвертає їхній розум від істини. Фривольні пісні й популярна сучасна музика, здається, припали їм до смаку. Гра на музичних інструментах забирає час, який слід було б присвятити молитві. Музика, якщо нею не зловживати, є великим благословенням, але при неправильному використанні перетворюється на страшне прокляття. Вона збуджує, але не приносить тієї сили й мужності, які християнин може отримати лише біля престолу благодаті, покійно визнаючи свої потреби та зі сльозами благаючи небесної сили для боротьби з могутніми спокусами лукавого. Сатана поневолює молодь. О, які слова мені знайти, щоб викликати в них бажання звільнитися від його зваблюючої сили! Сатана — майстерний спокусник, який приведе їх до загибелі⁵.

Нечисті думки призводять до нечистих учинків. Ми живемо у вік, коли розтління спостерігається всюди. Хтивість очей та низькі пристрасті прокидаються через споглядання і читання. Уява розбещує серце. Розум знаходить задоволення у спогляданні сцен, що збуджують низькі огидні пристрасті. Ці картини пороку, створені забрудненою уявою, призводять до морального занепаду і заохочують обманутих, засліплених істот давати волю низьким пристрастям. А наслідок усього цього — гріхи і злочини, що зводять тих, що створені за подобою Божою, до рівня тварин, прирікаючи їх на загибель⁶.

Не чинитимуть очі мої речі нікчемної. Батьки, постійно пильнуйте, аби ваші діти не загинули для Бога. Обітниці Давида, записані у Псалмі 101, мають стати обітницями для всіх, на кого покладена відповідальність дбати про

родину. Псалмист говорить: *«Не покладу перед очима своїми речі нікчемної. Діло відступництва ненавиджу, не приліпиться воно до мене. Серце нечестиве нехай обминає мене, злого не хочу знати! Я знищив би того, хто таємно обмовляє ближнього свого; хто має горде око й зарозуміле серце, того не потерплю. Очі мої на вірних землі, щоб були біля мене. Хто ходить праведними шляхами, хай служить мені. Не буде жити в моїм домі той, хто говорить зраду, хто неправду говорить, не сміє стояти перед очима моїми»*⁷.

Твердо скажіть: не витрачатиму цінні хвилини на читання, що не принесе мені жодної користі, а лише заважатиме мені служити ближнім. Свій час і думки присвячу справі приготування до служіння Богові. Мої очі не бачитимуть нічого легковажного і гріховного. Мій слух належить Господеві: не прислухатимуся до хитрих доводів ворога. Мій голос ніколи не підкориться волі, що не перебуває під впливом Божого Духа. Моє тіло — храм Святого Духа, і всі сили мого єства будуть присвячені досягненню благородної мети⁸.

¹ Пасифік Хелс Джорнал, червень 1890 р.

² Біблійне відлуння, 15 жовтня 1894 р.

³ Листки з блокнота. Виховання, № 1.

⁴ Служіння зцілення, с. 444, 445.

⁵ Свідчення для Церкви, т. 1, с. 496, 497.

⁶ Там же, т. 2, с. 410.

⁷ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 119.

⁸ Свідчення для Церкви, т. 7, с. 64.

Вплив читання

Дбайте про відповідну «їжу» для дитячого розуму. Схильний до сприймання розум дитини прагне знань. Батьки повинні бути досить обізнаними, аби забезпечувати відповідною «їжею» дитячий розум. Як і тіло, розум запозичує силу з їжі, що отримує. Чисті, високі думки зміцнюють і облагороджують розум, тоді як земні помисли призводять до його деградації.

Батьки, ви повинні вирішити: буде розум ваших дітей зайнятий благородними думками чи порочними почуттями? Вам не під силу вберегти живий розум від злого впливу — зло не проженеш геть. Лише насаджуючи принципи добра, ви зможете усунути недобрі думки. Якщо батьки не посіють насіння істини в серцях дітей, ворог посіє там бур'яни. Добре, ретельне напучування — єдиний запобіжний засіб від лихого товариства, що псує добру мораль. Істина захистить душу від незліченних спокус, які зустрічаються на шляху¹.

Батьки, контролюйте читацькі смаки дітей! Чимало молодих людей мають пристрасть до книг. Вони читають усе, що потрапляє до їхніх рук. Я закликаю батьків контролювати читацькі смаки таких дітей. Не дозво-

ляйте, щоб на вашому столі з'явилися журнали і газети з любовними історіями. Подбайте краще про книги, які допоможуть молоді формувати свої характери, використовуючи найкращий матеріал — любов і страх Божий, пізнання Христа. Заохочуйте дітей запасатися корисним знанням, дозволяючи всьому, що добре, наповнювати душу та керувати її силами, не лишаючи місця низьким, розтліваючим думкам. Стримуйте їхнє бажання читати те, що не є доброю поживою для розуму².

Батьки, намагайтеся вберегти свою домівку від усякого впливу, який не служить на добро. У цьому плані деяким батькам треба багато чого навчитися. Тим, які думають, що можуть безкарно читати романи й журнальні оповідання, я хочу сказати: ви сієте насіння, урожай від котрого не матимете бажання збирати. Таке читання не дає духовної сили; воно, імовірно, руйнує любов до чистої істини Божого Слова. За допомогою романів і журнальних оповідань сатана працює над тим, щоб заповнити розум людей нереальними і порожніми думками, тоді як вони повинні були б старанно досліджувати Боже Слово. Таким чином сатана тисячі людей позбавляє часу, енергії й самодисципліни, необхідних для вирішення складних життєвих проблем³.

Діти мають потребу у відповідному читанні, яке буде для них задоволенням і розвагою, не деморалізуючи розум і не приносячи втоми тілу. Якщо вони полюбили романи і газетні плітки, то повчальні книги та праці не будуть їм до смаку. Більшість дітей і молодих людей знайдуть собі, що читати, і якщо не добирати для них літературу, вони зроблять це самі. Неважко знайти книги, які згубно впливають на душу, і діти одразу ж захоплюються ними; але якщо їм пропонувати чисті й корисні книги, у них з'явиться до них смак⁴.

Дисциплінуюте свій розум і прищеплюйте смак до доброго. Необхідно якнайстаранніше дисциплінувати розум і при-

щеплювати смак до того, що є добром. Батьки, починайте з раннього віку знайомити дітей з Писанням, щоб розвинути в них правильний спосіб мислення.

Не шкодуйте сил для того, щоб прищепити дітям добру звичку досліджувати. Якщо дитина неуважна, учить її бути зосередженою. Якщо інтелект і мораль спотворені збуджуючими й хвилюючими творами художньої літератури, так що немає бажання напружувати розум, тоді ведіть серйозну боротьбу, перемагаючи цю звичку. Захоплення читанням вигаданих історій необхідно відразу ж подолати. Користуйтеся суворими правилами, аби спрямувати розум у потрібне русло⁵.

Уникайте захоплення белетристикою. Що повинні читати наші діти? Це серйозне запитання потребує такої ж серйозної відповіді. Я відчуваю тривогу, коли в тих родинах, де шанують суботу, бачу журнали і газети, в яких безперервно друкуються оповідання, що не справляють доброго впливу на дітей і молодь. Мені доводилося спостерігати за тими, хто прищеплював собі смак до белетристики. Вони мали перевагу чути істину та знайомитися з основами нашої віри, але, досягнувши зрілого віку, так і не засвоїли справжньої побожності й практичного благочестя⁶.

Читачі художніх оповідань і романів потурають злу, що руйнує духовність і затьмарює красу священної Книги⁷.

Шкідливі книги. Світ заповнив потік книг, які було би краще знищити, ніж розповсюджувати. Для молоді було би краще не читати книг сенсаційного змісту, що видаються і розповсюджуються з комерційною метою. У таких книгах відчутні диявольські чари...

Схильність до читання романів — один із методів сатани, за допомогою яких він занапащає душі. Таке читання викликає штучне, нездорове збудження, розпалює уяву, робить розум людини нездатним до корисної діяльності й позбавляє його можливості прагнути духовності. Воно віддаляє душу від молитви і любові до духовного⁸.

Романтичні оповідання, несерйозні збуджуючі історії — прокляття для читача. Автор може стверджувати, що в його творі нібито є моральне повчання; розповідь може переплітатися навіть з релігійними сентенціями, проте часто це служить лише прикриттям глупоти й нікчемності, що стоять за цим⁹.

Автори-безбожники. Іншим джерелом небезпеки, якого ми повинні постійно остерігатися, є читання творів авторів-безбожників. На написання таких творів надихає ворог істини, і ніхто не може читати їх, не наражаючи при цьому на небезпеку власну душу. Правда, деякі, відчуваючи на собі вплив таких творів, можуть згодом звільнитися від нього; але всі ті, котрі піддаються їхньому лихому впливу, ступають на територію сатани, а він намагається якнайкраще скористатися з цієї нагоди.

Наражаючи себе на його спокуси, вони не мають ні мудрості, щоб розпізнати їх, ні сили чинити опір. Зачаровуюча, принадна сила невір'я і безбожності впливає на розум¹⁰.

Міфи та казки. У вихованні дітей та юнацтва нині велике місце відводять казкам, міфам і вигаданим історіям. Книги подібного плану використовують у школах, їх можна знайти в багатьох домівках. Як батьки-християни можуть дозволяти, щоб їхні діти користувалися книгами, в яких стільки неправди? Коли діти просять пояснити їм значення історій, в яких є така велика розбіжність із вченнями їхніх батьків, останнім доводиться відповідати, що ці історії вигадані; однак це вже не може відвернути згубних наслідків такого читання. Ідеї, представлені в цих книгах, вводять дітей в оману. Вони прищеплюють неправильні поняття про життя й викликають бажання нереального... Книги, в яких істина викладена в спотвореному вигляді, ніколи не повинні потрапляти до рук дітей та юнацтва. Нехай нашим дітям у процесі виховання не прищеплюються ідеї, що згодом виявляться гріховним насінням¹¹.

Як руйнується сила розуму? Рідко можна зустріти врівноважений розум, тому що батьки виявляють злочинну недбалість до свого обов'язку формувати добрі риси і стримувати негативні. Вони забувають, що на них покладена серйозна відповідальність стежити за розвитком нахилів кожної дитини, прищеплювати добрі звички й формувати правильне мислення¹².

Дбайте про моральні якості й розвивайте розум. Не дозволяйте, щоб читання романів ослаблювало та спотворювало благородні якості. Я знаю людей неабиякого розуму, інтелект яких ослаб, розумові здібності притупилися і стали паралізованими внаслідок надмірного читання¹³.

Збуджуюче читання робить дітей неспокійними і мрійливими. Читачі несерйозних, збуджуючих історій не здатні виконувати обов'язки практичного життя. Вони живуть у нереальному світі. Я бачила дітей, котрим дозволяли читати таку літературу. Де б вони не знаходилися — чи то вдома, чи поза його межами, — вони були неспокійними, замріяними, здатними підтримувати розмову лише тоді, коли вона торкалася банальних тем. Думки й бесіди релігійного характеру є далекими для них. Захоплення сенсаційними історіями спотворює смак, унаслідок чого розум неможливо задовольнити іншим, окрім цієї нездорової їжі. Потурання читанню подібної літератури я можу назвати інтелектуальним пияцтвом. Зловживання читанням справляє на мозок таку саму дію, як нестриманість в їжі й питті на тіло¹⁴.

Деякі віруючі до прийняття Істини мали звичку читати романи. Приєднавшись до Церкви, вони докладають зусиль, аби перемогти цю звичку. Пропонувати таким людям читання, подібне до того, котре вони намагаються залишити, — це все одно що давати п'яниці алкогольний напій. Поступаючись перед спокусою, з якою вони постійно зустрічаються, такі люди швидко втрачають смак до серйозного читання. Їх не цікавить

дослідження Біблії. Їхня моральна сила слабне, і гріх стає все менш огидним. Прояви невірності стають дедалі частішими, посилюється огида до щоденних життєвих обов'язків. Спотворений розум готовий ухопитися за будь-яке читання, що збуджує. Так відкривається шлях сатані, і він повністю опановує душею¹⁵.

Квапливе, поверхове читання послаблює здатність зосереджуватися. Зустрічаючись з величезним потоком матеріалу, який постійно виходить з друку, як літні, так і молоді люди виробляють у собі звичку квапливого і поверхового читання, унаслідок чого розум стає нездатним до послідовного, активного мислення. Крім того, значна частина періодичних видань і книг, які, подібно до єгипетських жаб, розповсюджуються по землі, за змістом не лише банальні, порожні, несерйозні, а й непристойні та морально розтліваючі. Це читиво одурманює й руйнує розум, розтліває і занапащає душу¹⁶.

«Я не можу собі дозволити придбати церковну літературу». Називаючи себе братами у Христі, деякі люди купують не «Рев'ю енд Геральд», «Ознаки часу», «Порадник» чи «Добре здоров'я», а світські журнали. Їхні діти з великим зацікавленням читають вигадані оповідання й любовні історії, що друкуються в них. На ці видання батьки витрачають гроші, стверджуючи водночас, нібито не спроможні придбати наші періодичні видання і праці, в яких міститься правда для теперішнього часу... Батьки, оберігайте своїх дітей та навчайте їх плекати чисті думки й уникати, як прокази, любовних історій, надрукованих у газетах. Нехай же на ваших столах і в бібліотеках знайдуть місце публікації на моральні та релігійні теми. Виробляйте у ваших дітей смак до читання, яке підносить духовно й облагороджує людину¹⁷.

Вістка для молоді щодо мети читання. Знаючи про небезпеку, що загрожує молоді внаслідок неправильного

читання, я не можу стриматися і не попередити вас про наслідки цього великого зла.

Читачі надто мало усвідомлюють шкоду, яку приносить ознайомлення з небажаними матеріалами. Література, яку вони читають, привертає їхню увагу, викликає зацікавлення. Речення закарбовуються в пам'яті, навіюючи відповідні думки. Читач майже підсвідомо проймається духом письменника. Зло накладає свій відбиток на розум і характер людей, котрі мають слабку віру, недостатнє самовладання; часом буває надто важко позбутися думок, навіяних подібною літературою¹⁸.

О, якби молодь могла замислитися над тим, який вплив на її розум справляють збуджуючі історії! Чи можете ви після такого читання відкрити Слово Боже та з цікавістю читати слова життя? Можливо, ви вважаєте, що Книга Божа є нецікавою? Чари любовних історій впливають на ваш розум, руйнують моральні засади і позбавляють можливості зосереджуватися на важливих і серйозних вічних істинах. Ви грішите проти своїх батьків, присвячуючи на таке порожнє читиво свій час, який міг би належати їм; ви грішите проти Бога, використовуючи подібним чином час, який повинні були присвятити Йому¹⁹.

Вістка для дітей. Нині ви приймаєте рішення, що визначить вашу долю в майбутньому; у вас закладається характер, з яким неможливо увійти до Божого Царства... Як же сумно Ісусові, Викупителю світу, дивитися на сім'ю, в якій діти не мають ні любові до Бога, ні поваги до Божого Слова, проте цілком поглинуті читанням світських романів. Проведений у таких заняттях час позбавляє вас бажання активно виконувати домашні обов'язки, робить нездатним бути справжнім главою сім'ї. Якщо так триватиме й надалі, ви все більше й більше заплутуватиметеся в тенетах сатани... У деяких книгах, які читаєте, пропонуються прекрасні принципи, але вас цікавить лише сюжет.

Якщо б із прочитаних книг ви засвоювали лише те, що може допомогти вам у формуванні характеру, то мали б від читання певну користь. Але коли берете книгу до рук і читаєте сторінку за сторінкою, то чи ставите собі запитання: яка мета мого читання? Чи прагну я отримати ґрунтовні знання? Ви не побудуєте досконалого характеру, закладаючи його підвалини з дерева, сіна й соломи²⁰.

Сійте в умах насіння біблійної істини. Між необробленим полем і нерозвинутих розумом є разюча подібність. В умах дітей і молоді ворог сіє бур'яни, і, якщо батьки не виявлятимуть пильності, вони проростуть і принесуть лихі плоди. Постійно дбайте про те, щоб готувати ґрунт розуму для посіву дорогоцінного насіння біблійної істини. Навчайте дітей уникати читання лихих, порожніх, збуджуючих історій, а звертатися до серйозної літератури, що викличе зацікавлення до біблійних оповідань, історичних матеріалів і аргументів. Читання, яке проливає світло на Святе Письмо та викликає бажання вивчати його, не створює загрози, а навпаки, приносить користь²¹.

Молодь не може виробити здорові моральні засади й правильні релігійні принципи, якщо вона не знаходить задоволення в читанні Слова Божого. Біблія містить найцікавіший історичний матеріал, відкриває шлях спасіння через Христа; це дороговказ до кращого, благороднішого життя²².

¹ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 121.

² Там же, с. 133.

³ Там же, с. 120, 121.

⁴ Рев'ю енд Геральд, 11 грудня 1879 р.

⁵ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 136.

⁶ Там же, с. 132.

⁷ Порадник для молоді, 9 жовтня 1902 р.

⁸ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 133, 134.

⁹ Служіння зцілення, с. 445.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 135, 136.

¹¹ Там же, с. 384, 385.

¹² Рев'ю енд Геральд, 12 листопада 1908 р.

¹³ Свідчення для Церкви, т. 2, с. 410.

¹⁴ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 134, 135.

¹⁵ Свідчення для Церкви, т. 7, с. 203.

¹⁶ Виховання, с. 189, 190.

¹⁷ Рев'ю енд Геральд, 11 грудня 1879 р.

¹⁸ Свідчення для Церкви, т. 7, с. 203.

¹⁹ Там же, т. 2, с. 236.

²⁰ Лист 32, 1896 р.

²¹ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 136, 137.

²² Свідчення для Церкви, т. 2, с. 410, 411.

Частина **XV**

*Чесноти, що є окрасою
сімейного життя*

Ввічливість і доброта

Ввічливість убереже від життєвих негод. Принцип, що міститься в напучуванні: «*Будьте одне до одного ласкаві, милостиві*» (Ефес.4:32), становить підвалину сімейного щастя. Християнська ввічливість повинна панувати в кожному домі. Вона недорого коштує, проте має силу пом'якшувати людську натуру, котра без неї зробилася би суворою і грубою. Виховання постійної ввічливості й люб'язності, прагнення поводитися з іншими людьми так, як нам хотілося б, щоб вони поводитися з нами, збережуть від багатьох життєвих негод¹.

Ввічливість розпочинається в сім'ї. Якщо бажаємо, щоб наші діти були добрими, ввічливими, люблячими, то ми самі повинні стати для них прикладом².

Батьки, будьте ввічливими один до одного навіть у малому. Взаємна доброта — закон сім'ї. Не дозволяйте собі грубих, різких слів³.

Усі можуть мати приємний вигляд обличчя, ласкавий голос, ввічливі манери — якості, що володіють великою силою. Дітей приваблює веселий, життєрадісний настрій батьків. Виявляйте до них доброту і люб'язність, а

вони, зі свого боку, виявлятимуть той самий дух щодо вас і одне до одного⁴.

Ваша люб'язність і самоопанування матимуть більший вплив на характер дітей, ніж тільки слова⁵.

Взаємна доброта робить домівку раєм. Батьки, що говорять своїм дітям ласкаві слова і хвалять їх, коли ті намагаються бути добрими, здатні заохотити їх, зробити щасливими; вони створюють атмосферу чарівності, яка може розсіяти пільму і принести сонячне світло.

Взаємна доброта і розуміння зроблять домівку раєм, де охоче перебувають святі ангели; але діти залишать дім, у якому чути лише неприємні слова, панують роздратування і незгода. Відсутність доброти і гнів зачиняють двері дому для Ісуса⁶.

Люб'язність, що виявляється в щоденному житті, ніжні почуття, які повинні панувати між членами сім'ї, не залежать від зовнішніх обставин⁷.

Спокійний голос, делікатне поводження, щира любов і ніжність, які виявляються в кожному вчинку, у поєднанні з працьовитістю, охайністю і ощадливістю зроблять навіть убогу хатину найщасливішою домівкою. На такий дім Творець дивиться схвально⁸.

Є чимало таких, яким слід було б менше дбати про навколишній світ, а більше — про членів власної сім'ї. Нехай буде менше показного етикету і ввічливості щодо чужих людей і гостей, а більше люб'язності, що породжує щира любов і симпатія до дорогих нам людей у наших сім'ях⁹.

Визначення справжньої люб'язності. Існує велика потреба в справжній вихованості в сім'ях — це могутній доказ на користь істини. Вульгарна мова і поведінка будь-якої людини свідчить про порочне серце. Істина небесного походження ніколи не призводить до деградації того, хто прийняв її, не робить його грубим або різким. Істина справляє заспокійливий, очищаючий вплив. Прийнята в серце, вона робить молодь шанобливою і ввічливою.

Християнську вихованість можна придбати лише під впливом Святого Духа. Вона не має нічого спільного з манірністю, показною вишуканістю з поклонами і фальшивими усмішками. Така вихованість властива людям цього світу, але вони позбавлені справжньої християнської ввічливості. Справжню вишуканість, ввічливість можна придбати лише через застосування на практиці Христового Євангелія. Справжня ввічливість, справжня шанобливість — це доброта, виявлена до всіх людей: високого і низького походження, багатих і бідних¹⁰.

Суть справжньої ввічливості — повага і люб'язність до інших. Велику цінність має виховання, яке формує почуття симпатії і любов до всіх людей. Так звана культура, що не прищеплює юнацтву шанобливого ставлення до батьків, не вчить цінувати їхні чудові якості, вибачати недоліки і задовольняти їхні потреби; яка не робить юнаків і дівчат уважними, ніжними, великодушними і корисними для інших людей — молодих і старих, а передусім нещасних і знедолених; яка не вчить бути люб'язними до всіх, є «культурою» лише на словах¹¹.

Християнську люб'язність можна порівняти зі золотою застілкою, що з'єднує членів сім'ї узами любові, щодня роблячи цей союз усе тіснішим і міцнішим¹².

Зробіть Золоте правило законом сім'ї. Найцінніші правила для родинного і суспільного життя містяться в Біблії. Це не лише найкращий і найчистіший еталон моралі, а й найцінніший кодекс увічливості. У Нагірній проповіді нашого Спасителя містяться безцінні настанови для людей молодих і похилого віку. Цю проповідь частіше читайте в сімейному колі, а її дорогоцінне вчення запроваджуйте у своє щоденне життя. Золоте правило: *«То ж усе, чого ви бажаєте, щоб чинили вам люди, так само чиніть і ви їм»* (Матв. 7:12), як і повеління апостола: *«...В пошані один одного випереджуйте»* (Римл. 12:10), — повинні стати законом сім'ї. Плакаючи

дух Христа, виявляйте ввічливість і доброзичливість у сім'ї навіть у малому. Постійно прагніть зробити всіх, з ким спілкуєтеся, щасливими, забуваючи про себе і виявляючи доброту та увагу до інших. Саме такий плід зростає на християнському дереві¹³.

Золоте правило — це принцип справжньої ввічливості, що у всій повноті втілена в житті та характері Ісуса. О, якими променями ніжності й краси сяяло повсякденне життя нашого Спасителя! Якою солодкою була вже сама присутність Христа! Цей самий дух виявлятимуть і Його діти. Божественна атмосфера оточуватиме тих, хто перебуває з Христом. Білі шати чистоти духмянітимуть пахощами Господнього саду. Їхні обличчя відбиватимуть світло, яке виходить від Нього, освітлюючи шлях для втомлених ніг¹⁴.

Найкращий трактат з етикету. Найкращий трактат з етикету, будь-коли написаний, — це дорогоцінне повчання Спасителя, а також вислів апостола Павла, зроблений під натхненням Святого Духа. Нехай ці слова навечно закарбуються в пам'яті кожної людини — молодій чи похилого віку:

*«Любіть один одного,
як Я полюбив вас»;
«Любов довготерпить,
любов милосердствує,
не заздрить;
любов не величається,
не надимається,
не поводиться нечемно,
не шукає тільки свого,
не рветься до гніву,
не думає лихого,
не радіє з неправди,
але тішиться правдою;
усе зносить, вірить в усе;
на усе сподівається,*

усе терпить.

Ніколи любов не перестає»¹⁵.

Біблія навчає нас бути ввічливими; у ній наводиться багато прикладів безкорисливого духа, ніжної люб'язності, привабливих рис інтелекту, характерних для справжньої ввічливості. Ці якості відображають характер Христа. Кожний прояв справжньої ніжності й увічливості у світі, навіть серед тих, котрі не визнають Його Імені, походить від Нього. Христос бажає, щоб ці риси у всій досконалості виявлялися в Його дітях. Його мета полягає в тому, щоб люди, дивлячись на нас, бачили красу Христа¹⁶. Християнство виховує людину. Христос був увічливим навіть зі своїми гонителями, і цей дух виявлятимуть Його послідовники. Подивіться на апостола Павла, коли він стояв перед володарями світу. Його промова перед Агриппою — приклад справжньої шанобливості і водночас переконуючої красномовності. Євангеліє заохочує не до формальної ввічливості, характерної для світу, а до люб'язності, що походить від справжньої доброти серця¹⁷.

Ми закликаємо не до світської ввічливості, а до тієї, яку кожний візьме із собою в блаженні оселі¹⁸.

Справжня ввічливість породжена любов'ю. Навіть найстараннішого виконання правил зовнішньої поведінки недостатньо для того, щоб позбутися дратівливості, різкості в судженнях і непристойності мови. Справжня вихованість виявляється лише там, де людському «я» не відводиться найпочеснішого місця. Нехай у серці панує любов. Мотиви дій справжнього християнина впливають саме з глибокої любові, яку він відчуває до свого Господа. Любов до Христа є тим коренем, з якого виростає безкорисливе ставлення до братів¹⁹.

З усього, чого прагнуть люди, що вони плекають й виховують, ніщо не ціниться так високо в очах Бога, як чисте серце, дух вдячності і душевний мир.

Якщо ви відчуваєте в серці Божественну гармонію істини і любові, вона виявлятиме себе в словах і вчинках... У серці повинна розвинути справжня доброзичливість. Любов наділяє того, у кому пробуває, люб'язністю, стриманістю і приємними манерами. Любов надає обличчю одухотвореності, пом'якшує голос; вона очищує і підносить людину, приводить її в гармонію з Богом, бо це риси небесного походження²⁰.

Справжньої ввічливості неможливо навчитися через одне лише виконання правил етикету. Норм доброї поведінки потрібно дотримуватися постійно; там, де не треба йти на компроміс із принципом, повага до інших приведе до узгодження з прийнятими звичаями. Водночас справжня ввічливість не вимагає жертвувати принципами задля умовності. Вона не ділить людей на касти, а вчить поважати не тільки себе, а й людську гідність в інших людях, рахуватися з кожним членом великого братства людей²¹.

Любов у поглядах, словах і діях. Понад усе батьки повинні створювати для своїх дітей атмосферу радості, ввічливості й любові. Домівка, в якій пробуває любов, де вона виявляється в поглядах, словах і діях, — це саме те місце, де люблять перебувати ангели. Батьки, нехай світло любові, радості й упокорення наповнить ваші серця і цей чудовий вплив поширюватиметься на всю домівку. Виявляйте доброту, будьте вибачливі й заохочуйте до цього своїх дітей, виховуючи в них усі ті чесноти, які є окрасою сімейного життя. Така атмосфера буде для дітей чимось на зразок повітря і сонячного світла для рослинного світу, сприяючи здоровому розуму й тілу²².

Лагідність у поводженні, підбадьорюючі слова і вчинки, зумовлені любов'ю, об'єднують серця дітей і батьків ніжними узами любові; усе це зробить домівку привабливішою, ніж найвишуканіші прикраси, куплені ціною золота²³.

Поєднання різних темпераментів. За Божим планом, люди різних темпераментів можуть об'єднуватися разом. Кожний член сім'ї повинен свято шанувати почуття і права інших. Важливе значення мають взаємна повага і розуміння; тоді упередженість стане не такою помітною, а грубі риси характеру згладяться. Таким чином досягається згода, а поєднання різних темпераментів може стати корисним для кожного²⁴.

Ніщо не замінить увічливості. Якщо ви вважаєте себе послідовниками Христа і водночас залишаєтеся грубими, недобрими, неввічливими в словах і манерах, то ви не навчилися від Ісуса. Буйна, владна, прискіплива до помилок людина не є послідовником Ісуса, тому що бути християнином означає уподібнитися до Христа. Поведінка деяких так званих християн настільки позбавлена доброти та ввічливості, що про неї можна почути лише несхвальні відгуки. Їхня щирість не викликає сумніву, чесність — безперечна, проте щирість і чесність не можуть замінити доброти і ввічливості. Християнин повинен бути не лише правдивим, а й співчутливим і ввічливим²⁵.

Недбалість, з якою ми ставимося до ввічливості й ніжної братської турботи, нехтування добрими, підбадьорюючими словами в сімейному колі, відсутність їх у стосунках між батьками та дітьми формують характер, який немає нічого спільного з характером Христа. Але коли ми вірні і в малому, тоді це мале стає великим; у щоденне життя вносяться приємні пахощі, які підносяться до Бога як святий фіміам²⁶.

Люди потребують уваги. Чимало людей відчувають потребу в дружньому співчутті... Ми повинні забувати про себе і шукати можливості віддячити хоча б у невеликому за добро, виявлене іншими до нас, намагаючись утішати страждаючих, полегшувати їхні печалі та тягарі вчинками доброти і хоча б маленькими виявами любові. Ці

люб'язні, сповнені уваги вчинки, починаючись у родині, поширюються за її межі і є складовими частинами щасливого життя. І, навпаки, нехтування цими дрібницями робить життя сумним і гірким²⁷.

Через соціальні зв'язки налагоджується контакт зі світом. Саме через соціальні зв'язки християнство спілкується із зовнішнім світом. Від кожного, хто зазнав любові Христа і прийняв у серце Божественне світло, Бог вимагає освітлювати темну стежку тих, котрі не знають кращого шляху²⁸.

Ми можемо виявляти свою увагу до інших у тисячах дрібниць дружніми словами і ласкавими поглядами, які неодмінно повернуться до нас. Недбалим ставленням до інших неухважні християни свідчать про те, що вони не перебувають у єднанні з Христом. Неможливо бути з Христом і водночас залишатися недобрим до інших, зневажаючи їхні права²⁹.

Усі ми повинні стати свідками для Ісуса. Суспільні зв'язки, освячені благодаттю Христа, використовуйте для навернення душ до Спасителя. Нехай світ побачить, що ми не егоїсти, поглинуті лише власними інтересами; навпаки, ми бажаємо поділитися з іншими своїми благословеннями й перевагами. Нехай світ побачить, що наша релігія не робить нас черствими і вибагливими. Якщо ви стверджуєте, що знайшли Христа, служіть на благо людям, як це робив Він. Стережіться, щоби в оточуючих не склалося хибне уявлення про християн як про похмурих, нещасливих людей³⁰.

Ввічлива і люб'язна людина в сім'ї виявлятиме той самий дух і поза нею. Якщо ми навчилися вибачливості, терпіння, лагідності та стійкості в сім'ї, то станемо світлом і для світу³¹.

- ¹ Ознаки часу, 9 вересня 1886 р.
² Там же, 25 травня 1882 р.
³ Добре здоров'я, січень 1880 р.
⁴ Виховання, с. 240.
⁵ Рев'ю енд Геральд, 13 червня 1882 р.
⁶ Ознаки часу, 17 квітня 1884 р.
⁷ Там же, 23 серпня 1877 р.
⁸ Там же, 2 жовтня 1884 р.
⁹ Там же.
¹⁰ Рукопис 74, 1900 р.
¹¹ Виховання, с. 241.
¹² Ознаки часу, 29 листопада 1877 р.
¹³ Там же, 1 липня 1886 р.
¹⁴ Роздуми на горі Благословення, с. 192, 193.
¹⁵ Виховання, с. 242.
¹⁶ Там же, с. 241, 242.
¹⁷ Служіння зцілення, с. 489, 490.
¹⁸ Ознаки часу, 13 серпня 1912.
¹⁹ Служіння зцілення, с. 490.
²⁰ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 559, 560.
²¹ Виховання, с. 240.
²² Поради вчителям, батькам і студентам, с. 115.
²³ Ознаки часу, 2 жовтня 1884 р.
²⁴ Там же, 4 квітня 1911 р.
²⁵ Порадник для молоді, 31 березня 1908 р.
²⁶ Рукопис 107, 1898 р.
²⁷ Свідчення для Церкви, т. 3, с. 539, 540.
²⁸ Там же, т. 4, с. 555.
²⁹ Там же, т. 3, с. 539.
³⁰ Бажання віків, с. 152.
³¹ Ознаки часу, 14 листопада 1892 р.

Життєрадісність

Справжній християнин буде життєрадісним. Не дозволяйте, щоб труднощі та повсякденні клопоти затьмарювали ваш розум і робили вас похмурими. Якщо ви це допустите, завжди знайдеться щось таке, що буде вас дратувати і докучати. Життя є таким, яким ми його робимо; і завжди знаходимо те, чого шукаємо. Якщо ми вбачаємо в житті лише печалі й тривоги, якщо схильні перебільшувати незначні труднощі, то зустрінемо безліч проблем, про які будемо постійно думати й говорити. Але якщо дивимося на світлий бік життя, знайдемо для себе достатньо такого, що зробить нас радісними й щасливими. Якщо усміхаємося до інших, ці усмішки повернуться до нас; якщо говоримо ласкаві, добрі слова, то такі ж слова будуть говорити й нам. Коли християни похмурі й пригнічені, ніби зовсім позбавлені друзів, в оточуючих людей виникає хибне уявлення про нашу релігію. Дехто дотримується думки, ніби життєрадісність несумісна з гідністю християнського характеру, але це помилка. Небеса — це повнота радості; і якщо наша душа наповнюється небесною радістю і знаходить

вираження у словах і вчинках, то це приємніше для Небесного Отця, ніж бачити нас похмурими і сумними.

Обов'язок кожного — підтримувати в собі життєрадісний дух замість того, щоб поринати в роздуми про сумне і неприємне. Багато хто не лише робить себе таким чином нещасним, а й приносить власне здоров'я й щастя в жертву хворобливій уяві. У своєму оточенні такі люди завжди бачать щось, з чим не погоджуються, і постійно ходять з похмурим виглядом, який красномовніше від слів свідчить про їхнє незадоволення. Емоційна пригніченість шкодить здоров'ю, утруднюючи процес травлення, порушуючи живлення організму. Смуток і переживання не можуть усунути жодної проблеми, зате завдають великої шкоди, тоді як життєрадісність і надія, освітлюючи шлях іншим, є *«життям для тих, хто їх знайде, і здоров'ям для їхнього тіла»* (Прп.3:8)¹.

Сестра Уайт завжди була бадьорою*. Чи ви коли-небудь бачили мене похмурою, сумною, незадоволеною? Моя віра не дозволяє це. Лише хибне уявлення про справжній ідеал християнського характеру і християнське служіння призводить до таких висновків. Відсутність істинної релігії породжує сум, пригніченість і печаль. Ревні християни намагаються наслідувати Ісуса, тому що бути християнином — означає уподібнюватися до Христа. Насправді дуже важливо мати правильне уявлення про життя Христа, Його звички, аби Божі принципи могли виявитися в нас, якщо, звичайно, бажаємо бути подібними до Христа.

¹ У 1867 р. пастор Джеймс Уайт перебував у критичному стані внаслідок перенесеного паралічу, став пацієнтом лікувального закладу «Наш дім» у м. Дансвіл (штат Нью-Йорк). Головний лікар цього закладу вважав, що релігія пригнічує, і заохочував своїх пацієнтів до участі в розважальних заходах для підтримки бадьорого духу. Лікарі запропонували і Е. Уайт відвідувати танцювальні вечори разом з чоловіком, щоб розвіяти смуток. Вищенаведені слова дають зрозуміти, якою була її відповідь (*Упорядники*).

Половинчасте служіння, любов до світу, самолюбство, потяг до беззмістовних розваг властиві похлихливому, боязкому слугі, котрий слідує за Христом на відстані. Щире, охоче служіння Ісусові породжує радісну, світлу релігію. Той, хто йде поруч з Христом, не буде похмурим. У Христі — світло, мир, радість навіки. Нашою найбільшою потребою є Христос, а не світський дух і егоїзм².

Ходіть, як діти світла. Немає Божої волі на те, щоб ми були як похмурими і роздратованими, так і безтурботними й легковажними. Підступний план сатани полягає в тому, щоб штовхати людей з однієї крайності в іншу. Бог бажає, щоб ми, діти світла, виховували в собі бадьорий, життєрадісний дух і віддавали хвалу Тому, Хто *«покликав нас із темряви до Свого дивного світла»* (1Петра 2:9)³.

Завойовуйте любов дітей. Батьки, усміхайтесь; усміхайтесь і ви, учителі! Якщо у вас на серці сумно, не показуйте цього своїм виглядом. Нехай світло, що виходить з люблячого, вдячного серця, сяє на вашому обличчі. Звільніться від своєї поважності, зрозумійте дитячі потреби і завойовуйте їхню любов. Ви повинні зробити це, якщо бажаєте закарбувати релігійну істину в дитячих серцях⁴.

Дбайте про приємний вираз обличчя. Батьки, будьте лагідними і ніколи — грубими й недобрими; будьте вдячними, слухняними й покірними своєму Небесному Отцеві. Коли вас щось дратує, це не привід, щоби втрачати рівновагу. Любов, що завойовує серця, подібна до глибоких вод. Діти — ягнята Божої отари. Приводьте своїх малюків до Христа! Якщо батьки бажають виховати дітей люб'язними, вони ніколи не повинні розмовляти з ними сварливим тоном. Привчайте себе зберігати приємний вираз обличчя і намагайтеся, аби ваш голос був якомога ласкавішим і мелодійнішим. Поруч з вашими дітьми постійно перебувають Божі ангели, і ваш різкий тон й нотки роздратування в голосі неприємні для їхнього слуху⁵.

Матір повинна бути життєрадісною, спокійною, щасливою. Кожне її зусилля в цьому напрямі буде щедро винагороджене як фізичним здоров'ям дітей, так і їхніми добрими, моральними характеристиками. Життєрадісний дух зробить сім'ю щасливою і значною мірою поліпшить здоров'я матері⁶.

Проганяйте темряву й полегшуйте свої завдання. Дивіться на життя в рожевому світлі, розженіть темряву, якщо вона оповила душу. Виховуйте в собі співчуття до інших. Нехай радість, доброта і любов наповнюють ваш дім. Це збільшить потяг до релігії, а обов'язки — як малі, так і великі — виконуватимуться з легким серцем⁷.

Життєрадісність без легковажності — християнська чеснота. Ми можемо володіти справжньою християнською гідністю і водночас бути радісними і приємними в поведінці. Життєрадісність без легковажності — одна з християнських чеснот⁸.

¹ Ознаки часу, 12 лютого 1885 р.

² Рукопис 1, 1867 р.

³ Протокол Австралійсько-Азіатської Уніонної Конференції, 1 листопада 1904 р.

⁴ Основи християнського виховання, с. 68.

⁵ Рукопис 126, 1897 р.

⁶ Служіння зцілення, с. 374.

⁷ Ознаки часу, 1 вересня 1898 р.

⁸ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 62.

Мова

Голос — це дар. Голос — довірений нам дар, і його слід використовувати для допомоги ближнім, підбадьорення і зміцнення їх. У мові батьків, що люблять Бога, ходять Господніми шляхами та *«чинять правду і суд»*, не звучатимуть нотки хворобливого сентименталізму. Мова буде здоровою, чистою, доброю на науку. Удома чи поза ним батьки повинні контролювати свою мову, не дозволяти собі вульгарності¹.

Кожне слово має свій вплив. Кожне слово, сказане батьками і матерями, справляє на дітей вплив на добро або на зло. Якщо батьки запальні в розмові, виявляють дух, властивий цьому світові, то Бог не вважає їх Своїми синами і дочками, а дітьми віку цього².

Вчасно сказане слово може впасти добрим насінням на ріллю дитячого розуму і спрямувати маленькі ніжки на правильну дорогу, а невідповідне слово може звести їх на шлях загибелі³.

Ангели чують слова, які вимовляються в домі. Тому ніколи не вдавайтеся до лайки; нехай вплив ваших слів буде подібний до приємного фіміаму, що підноситься до Небес⁴.

За допомогою добрих слів, ніжного співчуття і любові батьки повинні підтримувати в домі запашну атмосферу чистоти і водночас залишатися твердими й непохитними у своїх принципах. Якщо ви суворі зі своїми дітьми, їм може видатися, що не любите їх; отож, ніколи не виявляйте грубості, брутальності. Поєднуйте справедливість з милосердям; не повинно бути ані вагань, ані імпульсивних дій⁵.

Мова — зовнішній прояв внутрішньої благодаті. Передусім мова має бути чистою, лагідною і правдивою, оскільки є зовнішнім проявом внутрішньої благодаті... Сім'я — найкраща школа, де можна навчитися такої мови⁶.

Слова доброти — немов роса і теплий дощ для душі. У Святому Письмі розповідається, що з уст Христа виходили слова благодаті, словом Він *«умів зміцнити змученого»*. Господь закликає нас: *«Нехай слово ваше завжди буде з благодаттю»*, щоб воно *«подавало благодать тим, які чують його»* (Луки 4:18; Колос. 4:6)⁷.

Засвоюйте культуру мови в сім'ї. Культури мови і дикції потрібно навчати в сімейному колі. Батьки, навчайте своїх дітей говорити настільки виразно, щоб слухачі могли зрозуміти кожне сказане ними слово. Вони повинні вчитися читати Біблію так виразно й чітко, щоби Бог був прославлений. Схиляючись навколішки біля сімейного вівтаря, не закривайте своїх облич руками і не впирайтеся ліктями в стільці, коли звертаєтеся до Бога. З піднесеними обличчями та зі святим благоговінням і відвагою приступайте до престолу благодаті⁸.

Дбайте про чистоту мови. Виробляйте лагідний і переконливий, але не різкий і диктаторський тон голосу. Давайте дітям уроки культури мови. Розвивайте в них навички правильного мовлення, щоб під час випробувань з їхніх уст не зірвалося мимоволі якесь грубе, різке слово⁹. Риторика — це предмет, який справляє помітний вплив на здоров'я учнів. Молодь необхідно навчити пра-

вильно дихати і читати, не перевантажувати гортань і легені, але щоб у цій роботі брали участь черевні м'язи. Коли працює лише гортань і звук виходить з верхніх органів дихання, це згубно впливає на фізичний стан цих органів. Найважчу частину роботи повинні виконувати черевні м'язи, гортань же служить лише каналом. Багато з тих, хто помер передчасно, міг би ще жити, якби навчився правильно користуватися своїм голосом. Правильне використання черевних м'язів при читанні й розмові звільнить вас від багатьох труднощів, пов'язаних з органами не тільки мовлення, а й дихання, стане засобом для продовження життя¹⁰.

Вплив гострих, лайливих слів. Якщо вдома звучать гострі, сердиті, лайливі слова, це згубно впливає на психіку дітей, яка ще не встигла зміцніти; діти часто плачуть; у такому домі панують нещастя і суперечки. Матері, нехай ваше обличчя буде радісним! Усміхайтеся, якщо можете, а розум і серце дитини відбиватимуть світло вашого обличчя, як дзеркало відбиває риси людини. Матері, будьте впевнені, що Христос перебуває у вас, аби у сприятливому розумі дитини позначилася Божественна подоба¹¹.

Нехай не буде гострих розмов. Не дозволяйте, щоб незгоди або сварки виникали в домі. Розмовляйте м'яким тоном... Ніколи не підвищуйте голосу і не говоріть грубо. Поводьтеся спокійно, залишіть прискіпливість і всяку неправду. Пояснюйте дітям, що ви бажаєте допомогти їм приготуватися до святості Небес, де панує мир і не чути суперечок. Терпляче ставтеся до їхніх випробувань, котрі можуть здаватися вам незначними, проте для них є великими.

Коли батьки й матері навертаються до Бога, у їхній поведінці відбувається повна переміна. Думки і мова стають зовсім іншими... У домі не буде гучних, сердитих розмов. Слова матимуть заспокійливий, блажен-

ний вплив на слухачів... Усуньте всі неприємні нотки з вашого голосу¹³.

Приборкуйте свою запальність і контролюйте мову, тоді здобудете велику перемогу. Якщо не контролюємо своїх слів і настрою, то стаємо рабами сатани. Ми підкоряємося сатані, а він веде нас у полон. Усі гострі, неприємні, нестримані та запальні слова — це жертва, дар його сатанинській величності. І це приношення коштує нам дорого — дорожче, ніж будь-яка жертва, яку ми можемо принести Богові, бо сатана руйнує мир і щастя, здоров'я всієї сім'ї і врешті-решт може призвести до втрати вічного життя¹⁴.

Що повинні приносити слова — світло чи темряву? Важливо навчити дітей і юнацтво контролювати свої слова і вчинки, бо своєю поведінкою вони приносять світло або темряву не лише для власної родини, а й для всіх, з ким спілкуються¹⁵.

Часто людина стає нещасною через немудре використання дару мови. Боже Слово нікому не дає права говорити різко; внаслідок цього виникають неприємні почуття — і щастя залишає домівку. Інші члени сім'ї втрачають повагу до того, хто говорить запальні слова, тоді як, стримуючи свої почуття, він міг би завоювати загальне довір'я і любов¹⁶.

Говоріть ласкаві слова дітям, ввічливі слова — батькам. Нехай батьки говорять своїм дітям лише приємні слова, а діти своїм батькам — ввічливі. На це звертайте особливу увагу в сімейному житті, бо якщо діти в процесі формування свого характеру засвоюють добрі звички, їм буде набагато легше вчитися від Бога і бути слухняними Його вимогам¹⁷.

Уникайте вульгарності у всіх її формах. Батьки й матері, чоловіки й дружини, брати і сестри, не привчайте себе до вульгарності у вчинках, словах і думках. Груба мова, непристойні жарти, відсутність увічливості й справжньої люб'язності в сімейному житті стануть вашою другою

вдачею і зроблять вас нездатними спілкуватися з тими, хто освячується істиною. Сім'я — надто святе місце, щоб опоганювати його вульгарністю, хтивістю, взаємними звинуваченнями і скандалами. Стримуйтеся від лихих слів; відкиньте гріховні думки, бо Вірний Свідок зважає кожне слово, оцінює кожний вчинок і проголошує: «Знаю твої діла»¹⁸. Непристойні, грубі, вульгарні розмови не повинні мати місця в сім'ї. Якщо серце чисте, у ньому зберігатимуться великі скарби мудрості¹⁹.

Не говоріть у своєму домі ніяких нісенітниць... Навіть найменші діти отримують користь від «взірця здорових слів». Але порожні, позбавлені сенсу слова, якими обмінюються батьки, будуть повторюватися дітьми, водночас як ласкаві, щирі, правдиві та серйозні слова також будуть підхоплені всією сім'єю, що сприятиме добрим вчинкам²⁰.

Шкода, якої завдають сердиті, необдумані слова. Коли говорите сердиті слова своїм дітям, ви допомагаєте ворогові всякої правди. Нехай усі діти мають рівні можливості з раннього дитинства. Таке навчання раджу розпочинати в дитинстві не з грубістю і роздратованістю, але з добротою і терпінням, і продовжувати його доти, доки діти не стануть дорослими²¹.

Нехай кожна сім'я шукає Господа в молитві, ревно прохаючи в Нього допомоги для виконання Божої справи. Нехай члени сім'ї позбудуться звички говорити необдумано і бажання звинувачувати інших. Нехай вони вчаться бути добрими і ввічливими в родині, виробляють звичку виявляти до інших увагу і турботу²². Якої шкоди завдають сім'ї слова, сказані з роздратуванням! Роздратування одного змушує й іншого відповідати в тому самому дусі й у тій самій манері. Вимовляються слова помсти, самовиправдання, що важким тягарем лягають на ваше серце і принесуть душі гіркий урожай²³.

Різкі, безжалісні слова ранять серце, пробуджуючи найогидніші пристрасті душі та спокушаючи людей

порушувати Божі Заповіді... Слова подібні до посіяного насіння²⁴.

Запальні слова — це теж лайка. У багатьох сім'ях існує звичка говорити непристойні, легковажні слова. Звичка вживати гострі слова, які завдають болю, стає сильнішою, якщо їй потурати. Таким чином, вживається чимало лайливих слів, що відповідають сатанинському, але не Божому образу... Пекучі, сповнені гніву слова ніколи не повинні вимовлятися, бо в очах Бога і святих ангелів вони є своєрідною лайкою²⁵.

Як батько втратив довір'я власних дітей. Мій брате, ваш владний тон завдає болю дітям. Разом з ним зростатиме і їхня схильність до критики. Прискіпливість калічить життя і передається вашій дружині та дітям. Ваші діти не схильні довіряти вам, визнавати власні помилки, бо знають, що почують за це суворий докір. Ваші слова часто нагадують спустошливий град, який нищить ніжні рослини. Важко визначити шкоду, якої завдають такі дії. Діти вдаються до обману, аби уникнути ваших жорстоких слів... Щоб уникнути покарання і догани, вони ухилятимуться від правди. Жорсткі, холодні накази не принесуть їм користі²⁶.

Обіцянка, яку варто дати. Було б добре, якби кожний дав обіцянку розмовляти люб'язно у своєму домі та дозволив закону любові керувати його мовою. Батьки, ніколи не говоріть необдумано! Якщо ваші діти вчинять щось погане, виправляйте їх, але нехай ваші слова будуть сповнені ніжності та любові. Щоразу, коли лаєте дітей, ви втрачаєте дорогоцінну можливість навчити їх вибачливості й терпінню. Виправляючи помилки, керуйтеся передусім любов'ю²⁷.

Розмова за столом. Як багато сімей свою щоденну їжу «присмачують» сумнівами та цікавими розпитуваннями. Вони «розбирають на шматки» характери своїх друзів, смакуючи ними, як вишуканим десертом. Значна «пор-

ція» пліток подається на стіл, і в такому бенкеті беруть участь не лише дорослі, а й діти. Подібна поведінка ганьбить Бога²⁸.

У домі не повинно бути духу критики та прискіпливості. Сімейний мир надто священний, аби опоганювати його таким духом. Але як часто члени сім'ї, сидячи за столом, «частують» одне одного «ласощами» критики, причіпок і наклепів. Якби Христос прийшов сьогодні, то чи не знайшов би Він, що багато родин, називаючи себе християнськими, плекають дух критики й жорстокості? Члени таких сімей не готові об'єднатися з небесною родиною²⁹.

Нехай розмови за сімейним столом будуть такими, щоб їхній вплив на серця дітей був подібний до пахошів³⁰.

Плітки та поширення чуток. Ми з жахом думаємо про людоджера, який ласує ще теплим і тремтячим тілом своєї жертви, але хіба це жакливіше за ті муки, причиною яких є неправильно витлумачені спонування, бажання очорнити репутацію, «обсмоктування» по кісточках чийогось характеру? Нехай діти і молодь звернуть увагу на те, що Бог говорить з цього приводу: «Смерть і життя — у владі язика» (Прим.18:21)³¹.

Дух пліткарства й поширення чуток — один з особливих засобів сатани, за допомогою якого сіються незгоди й суперечки, що розділяють друзів і підривають віру багатьох у правдивість нашої позиції³².

Сіяти насіння недовір'я — означає допомагати ворогові. Запальність мови — цілком природна риса людей. Той, хто піддається цій схильності, відчиняє двері сатані, щоб він увійшов до серця людини і зробив його здатним пам'ятати помилки інших. Таким чином увага зосереджується на чужих недоліках, критикуються чужі вади, вимовляються слова, котрі підривають довір'я до того, хто робить усе можливе, виконуючи свій обов'язок співпрацівника Божого. Часто насіння недовір'я сіється тими, хто вважає, нібито їх обійшли, не відзначили їхніх заслуг³³.

Бог закликає віруючих не вишукувати недоліків в інших, залишити звичку вимовляти необдумані, жорстокі слова... Батьки, нехай слова, які говорите своїм дітям, будуть ласкавими і добрими, щоб ангели могли допомагати вам у наверненні дітей до Христа. Домашня церква має потребу в докорінному перетворенні. Розпочніть його відразу ж. Залиште усяке нарікання, злобу й наклепи. Хто гнівається і свариться, той проганяє небесних ангелів і відчиняє двері злим духам³⁴.

Заклик до батьків бути вибачливими і стриманими. Батьки, коли ви схильні дати волю своєму гніву, не чиніть цього великого гріха, який може напоїти всю сім'ю небезпечною отрутою — роздратуванням. У такі хвилини особливо уважно стежте за собою і вирішіть у своєму серці берегти уста від образливих слів; прийміть рішення говорити лише приємні, радісні слова. Скажіть собі: «Я не буду затьмарювати щастя своїх дітей лихим словом». Самоопанування зміцнить вас, нервова система перестане бути вразливою. Принципи істини підтримають вас, свідомість правильно виконаного обов'язку зміцнить. Ангели Божі радітимуть вашим зусиллям і допомагатимуть вам³⁵.

Батьки й матері, розмовляйте з дітьми люб'язно; не забувайте про те, що й ви вразливі; і як ви не любите, коли хтось осуджує вас, то й ваші діти схожі на вас. Не покладайте на них того, чого ви самі не в силах зносити. Якщо ви не можете стерпіти докорів і осудження, то цього не зноситимуть і ваші діти; а вони слабші за вас і не можуть впоратися з численними переживаннями. Нехай ваші ласкаві, люб'язні слова у вашій родині завжди будуть подібні до сонячного проміння. Самоопанування, уважне ставлення та старанність, виявлені вами, відплатяться сторицею³⁶.

Час мовчати і час співати. Випробування приходять навіть до тих, хто досяг повного освячення — і це справедливо. Терпіння навіть найтерпеливіших людей підля-

гатиме суворому випробовуванню. Чоловік або дружина можуть сказати слова, що спровокують різку відповідь, але нехай той, до кого вони звернені, промовчить. У мовчанці — безпека. Часом мовчання — найсуворіший докір тому, хто згрішив своїми устами³⁷.

Коли втрачають самовладання і починають говорити різкі слова діти й молоді люди, тоді вміння змовчати в більшості випадків є кращим виходом, ніж докори, суперечки чи осуд. Каяття прийде дуже скоро. Мовчання, яке називають золотом, часто робить більше, ніж усі сказані слова³⁸.

Якщо хтось виявляє нетерпіння, роздратування, незадоволення внаслідок неприборканого самолюбства, розпочніть співати котрийсь із Псалмів. Коли Христос працював за теслярським верстатом, Його також часом оточували люди, котрі намагалися вивести Його з рівноваги, але Він починав співати чудові Псалми, і перш ніж вони усвідомлювали, що роблять, то вже співали разом з Ним, перебуваючи під впливом Святого Духа, присутнього там³⁹.

Стриманість у розмові. Бог вимагає, щоби батьки, виявляючи самовладання, подаючи приклад християнського характеру, у колі своєї маленької отари випромінювали світло. Уникайте беззмістовних, банальних розмов. Бог бачить усе таємне в житті. Дехто провадить постійну боротьбу, опановуючи себе. День у день мовчки, з молитвою в душі такі люди змагаються з грубістю в мові й характері. Люди можуть ніколи не оцінити цих зусиль. Ті, що втримувалися від різких слів, вже готових зірватися з їхніх уст, можуть і не заслужити похвали оточуючих. Світ ніколи не побачить цих перемог, проте якби й побачив, то з презирством поставився б до переможців. Але в небесних книгах вони відзначені як переможці. Бог бачить кожну таємну битву та кожну мовчазну перемогу і говорить: «Ліпший від силача, хто не скорий до

гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста» (Прип.16:32)⁴⁰.

Якщо ви не бажаєте бути запальним, гнівним, сварливим, то Господь буде на вашому боці. Він допоможе так використовувати дар мови, як це робив Христос, аби дорогоцінні якості — терпіння, спокій та любов — увійшли до вашої домівки⁴¹.

¹ Рукопис 36, 1899 р.

² Рукопис 100, 1902 р.

³ Рев'ю енд Геральд, 24 червня 1890 р.

⁴ Лист 10, 1912 р.

⁵ Рев'ю енд Геральд, 30 березня 1897 р.

⁶ Виховання, с. 235.

⁷ Керівництво для молоді, 31 березня 1908 р.

⁸ Рукопис 4, 1901 р.

⁹ Рукопис 60, 1903 р.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 297 р.

¹¹ Рев'ю енд Геральд, 8 вересня 1904 р.

¹² Рукопис 14, 1905 р.

¹³ Лист 75, 1898 р.

¹⁴ Свідчення для Церкви, т. 1, с. 310.

¹⁵ Керівництво для молоді, 5 листопада 1896 р.

¹⁶ Рукопис 60, 1903 р.

¹⁷ Рев'ю енд Геральд, 17 листопада 1896 р.

¹⁸ Ознаки часу, 14 листопада 1892 р.

¹⁹ Рев'ю енд Геральд, 17 травня 1898 р.

²⁰ Там же, 14 квітня 1885 р.

²¹ Рукопис 53, 1912 р.

²² Рукопис 31, 1907 р.

²³ Рев'ю енд Геральд, 27 лютого 1913 р.

²⁴ Лист 105, 1893 р.

²⁵ Керівництво для молоді, 20 вересня 1894 р.

²⁶ Лист 8а, 1896 р.

²⁷ Лист 29, 1902 р.

²⁸ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 195.

²⁹ Ознаки часу, 17 лютого 1904 р.

³⁰ Рукопис 49, 1898 р.

³¹ Виховання, с. 235.

³² Свідчення для Церкви, т. 4, с. 195.

³³ Лист 169, 1904 р.

³⁴ Лист 133, 1904 р.

³⁵ Свідчення для Церкви, т. 1, с. 386, 387.

³⁶ Там же, с. 401.

³⁷ Рукопис 70, 1903 р.

³⁸ Рукопис 59, 1900 р.

³⁹ Рукопис 102, 1901 р.

⁴⁰ Ознаки часу, 23 серпня 1899 р.

⁴¹ Рукопис 67, 1901 р.

Гостинність

І сьогодні можна виявити гостинність ангелам. Біблія неодноразово підкреслює значення гостинності. Святе Письмо не лише рекомендує виявляти гостинність як обов'язок, а й наводить багато чудових прикладів виявлення цієї чесноти, розповідає про благословення, котрі вона приносить. Досвід Авраама посідає тут чільне місце...

Такі вчинки люб'язності Бог вважав досить важливими, раз вони записані в Його Слові; більше ніж через тисячу років після цієї події апостол, перебуваючи під Божим натхненням, згадував: *«Не забувайте гостинності, бо деякі через неї, не знаючи, прийняли ангелів»* (Євр.13:2).

У перевазі, дарованій Авраамові та Лотові, не відмовлено й нам. Виявляючи гостинність до Божих дітей, ми також можемо прийняти Його ангелів у власних оселях. Навіть у наш час ангели в людській подобі входять до домівок людей, і ті приймають їх. Християн, які постійно перебувають у світлі Божого лиця, супроводжують невидимі ангели; і ці святі істоти приносять благословення нашим домівкам¹.

Знехтувані нагоди й переваги. Гостинність — це одна з рис, на яку вказує Святий Дух і якою відзначаються ті, на

кого покладена відповідальність у Церкві. А всій Церкві дана така вказівка: *«Будьте гостинні одне до одного без нарікань. Служіть одне одному, кожен тим даром, який отримав, як добрі домоправителі різноманітної благодаті Божої»* (1Петра 4:10).

Дивно, але цими напучуваннями нехтують. Навіть називаючи себе християнами, люди рідко виявляють справжню гостинність. У нашому народі можливість виявити гостинність не розцінюється так, як належить, а саме: як перевага і благословення. Надто мало товариськості, мало бажання поділитися місцем за сімейним столом ще з двома-трьома особистостями без ніяковості й парадності².

Необґрунтовані виправдання. Я чула, як люди виправдовують своє небажання запросити до власних домівок і сердець інших дітей Божих словами: «Та я ж нічого не приготувала; я нічого не зварила; а тому вони повинні піти в інше місце». А в іншому місці можуть бути ще якісь вигадані виправдання, аби не прийняти тих, хто має потребу в гостинності. Глибоко засмучені гості залишають нас з неприємним осадком про гостинність так званих братів і сестер. Сестро, якщо в тебе немає хліба, то згадай епізод, описаний у Біблії. Підійди до свого сусіда і скажи: *«Друже! Позич мені три хлібини, бо приятель мій з дороги зайшов до мене, і не маю, що дати йому»* (Луки 11:5).

Ми не знаємо жодного випадку, коли б відсутність хліба була причиною відмови прийняти нужденного. Коли Ілля прийшов до вдовиці в Сарепту, вона поділилася останнім шматком з пророком Божим; він здійснив чудо. У подяку за притулок для Божого слуги і за те, що жінка поділилася з ним останнім шматком, вона отримала підтримку і зберегла життя собі та своєму синові. Такою буде винагорода для багатьох, якщо вони робитимуть це з радістю для Божої слави.

Деякі виправдовуються слабким здоров'ям, мовляв, з радістю виявили б гостинність, якби мали силу. Такі

люди надто багато часу замкнуті в собі, зосереджуються на власних убогих почуттях і майже постійно розповідають про особисті страждання, випробування і нещастя; ніщо інше їх не цікавить. Вони не здатні думати ні про кого, окрім себе, хоч багато людей потребують їхнього співчуття і допомоги. Для вас, котрі мають слабке здоров'я, є ліки. Якщо одягнете нагого, запросите додому бідного подорожнього і розділите свій хліб з голодним, тоді *«світло ваше зійде, як порання зоря»*, а здоров'я незабаром зміцниться. Добрі вчинки — прекрасний засіб від хвороб. Тих, хто обтяжений роботою, Бог заохочує звертатися до Нього і обіцяє відповісти. Їхня душа буде насичена під час посухи, і вони будуть, *«немов той напоєний сад і мов джерело те, що води його не висихають»* (Ісаї 58:11)³.

Втрата благословення через егоїстичну замкнутість у своєму колі. Богові не до вподоби егоїстичне піклування людей лише про себе та свою сім'ю. Кожна родина, яка плекає такий дух, має потребу в наверненні за допомогою чистих принципів, виявлених у житті Христа. Хто замикається сам у собі, хто не бажає приймати гостей, той втрачає багато благословень⁴.

Ангели чекають, щоб побачити, як ми використовуємо дані нам можливості для здійснення добра; чи будемо благословляти інших, щоб і вони, у свою чергу, благословили нас. Сам Господь подбав про те, аби ми були різними: одні є бідними, другі — багатими, ще інші — стражденими. І все це для того, щоб кожному дати змогу вдосконалити свій характер. Бог навмисне допустив, щоб серед нас були бідні люди, — це випробовує, перевіряє і вдосконалює наші серця⁵.

Коли дух гостинності занепадає, то серце розбиває параліч егоїзму⁶.

До кого слід виявляти гостинність? Приймаючи гостей, ми не повинні керуватися світськими звичаями, а Духом

Христа і вченням Його Слова. Ізраїльтяни, відзначаючи свої свята, включали в число гостей бідних, чужинців і левитів, котрі були помічниками священиків у святині, релігійними вчителями і місіонерами. Вони вважалися гостями народу, їм виявляли гостинність під час громадських і релігійних свят, про них старанно піклувалися під час нестатків і хвороб. Ми також повинні приймати до своїх осель таких людей. Таке запрошення може втішити і підбадьорити медичну сестру-місіонерку або вчителя, обтяжених турботами, матір, замучену тяжкою працею, або людей зі слабким здоров'ям чи похилого віку, які не мають власного дому, перебувають у злиднях і розчаруваннях.

«Коли ти справляєш обід чи вечерю, — говорить Христос, — не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік кривих та сліпих, і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних» (Луки 14:12-14).

Для вас не буде обтяжливим приймати таких гостей. Вам не треба влаштовувати для них вишуканий або дорогий прийом, не потрібно докладати зусиль, щоб досягти парадності. Тепло й щирість господарів, куточок біля затишного вогнища, місце за вашим сімейним столом, перевага розділити благословення в час молитви принесуть багатьом з них небесні насолоди.

Наше співчуття повинно виходити за межі власного «я», а також за стіни нашого дому й сім'ї. Існують дорогі можливості для тих, хто зробить свій дім благословенням для інших. Товариськість має чудову силу. При бажанні можемо скористатися нею як засобом допомоги тим, хто перебуває поруч з нами⁷.

Притулок для спокушуваної молоді. Наші домівки повинні стати сховищем для молоді, котра зазнає спокус.

Багато юнаків і дівчат стоять на роздоріжжі. Кожний вплив, кожне враження визначають вибір, від якого залежатиме їхня як теперішня, так і майбутня доля. Зло вабить їх. Місця, що є осередками зла, виглядають як-краво й звабливо. Там привітно зустрічають кожного, хто заходить. Довкола нас є молодь, яка не має родин, а в інших сім'ях відсутній корисний, облагороджуючий вплив, тому молодь покірно пливе за течією в напрямі до злого. Молоді люди прямують до загибелі повз наші зачинені двері. Вони мають потребу, щоб хтось простягнув їм руку зі співчуттям. Прості, невибагливі слова доброти, невеликі знаки уваги проженуть геть хмари спокус, що огортають душу.

Щирий вияв небесного співчуття має силу відчиняти двері сердець, котрі мають потребу в пахощах Христових слів і простому, лагідному дотику духа Христової любові. Якщо ми виявлятимемо зацікавленість молоддю і будемо запрошувати її до своїх осель, справлятимемо на неї добрий, благочинний вплив, то багато хто з радістю стане на шлях, що провадить до Небес⁸.

Зберігайте простоту в сім'ї. Щоразу, коли приходять гості, мати не повинна присвячувати їм увесь свій час і увагу. Духовний добробут її дітей має стояти на першому місці. Не витрачайте час на приготування до столу вишуканих тістечок, пирогів і нездорових страв. Це пов'язано з додатковими витратами, і не всі можуть собі це дозволити. Але найгірше те, що воно не служить добрим прикладом для інших. Зберігайте в сім'ї простоту. Не намагайтеся справити враження, нібито провадите спосіб життя, який фактично вам не під силу. Не намагайтеся удавати із себе тих, ким ви не є насправді — чи то в частуванні, чи в манерах.

Поводячись з гостями люб'язно і роблячи все, щоб вони відчували себе як удома, ніколи не забувайте: ви — вчителі дітей, яких вам дав Бог. Діти дивляться на вас, і ви жод-

ним чином не повинні спрямовувати їх на поганий шлях. Будьте з гостями такими, якими ви є щодня для своєї сім'ї: ласкавими, ввічливими, уважними. Таким чином усі можуть стати вихователями, служити прикладом добрих учинків. Такими вчинками ви свідчитимете про те, що є щось важливіше, ніж турбота про їжу, пиття й одяг⁹.

Підтримуйте мирну, спокійну атмосферу. Ми були б набагато щасливішими і принесли би більше користі, якби в сімейному житті та спілкуванні з людьми наслідували лагідність і простоту Христа. Замість того щоб робити щось про людське око, аби викликати в гостей захоплення чи заздрість, намагайтеся зробити всіх навколо вас щасливими, виявляючи життєрадісність, співчуття і любов. Нехай гості бачать, що ми прагнемо чинити волю Христа. Нехай вони знаходять у нас, навіть коли на нашу долю випала убогість, дух задоволення і вдячності. Мир і спокій — ось атмосфера справжньої християнської родини. Такий приклад не залишиться без добрих наслідків¹⁰.

Облік витрат ведеться на Небесах. Христос веде облік усіх витрат, зроблених задля Нього. Він дає все необхідне для цієї справи. Імена тих, котрі в Ім'я Христа приймають своїх братів і роблять усе можливе, аби візит став корисним і для гостей, і для них, записані на Небесах як ті, що гідні особливих благословень...

Життя Христа — урок гостинності. Коли голодний натовп народу слухав Спасителя біля моря, Він не відпустив їх додому, не нагодувавши. Він сказав Своїм учням: *«Ви дайте їм їсти»* (Матв.14:16). Застосувавши Божественну творчу силу, Христос забезпечив людей їжею в достатній кількості, аби задовольнити їхні потреби. І якою ж невибагливою була ця їжа! Там не було нічого розкішного. Той, у розпорядженні Котрого були всі Небеса, міг би влаштувати для народу багатий бенкет. Але Спаситель дав їм лише найнеобхідніше — щоденну поживу рибалок, які жили біля моря.

Якби сьогодні люди були простими у звичках, жили у злагоді із законами природи, тоді потреби людства задовольнялися би з достатком. Було б менше уявних потреб і більше можливостей працювати для Бога...

Бідність не повинна бути перешкодою для виявлення гостинності. Ми маємо ділитися з людьми тим, що є. Деякі люди тяжко працюють задля шматка хліба, ледве зводячи кінці з кінцями, але вони люблять Ісуса в особі Його святих і готові виявляти гостинність як своїм по вірі, так і чужим, намагаючись зробити, щоб їхнє перебування в домі було для них приємним. Гостей запрошують до сімейного столу та сімейного вітара. Молитва справляє на гостей велике враження; і навіть один такий візит може врятувати душу від смерті. Таку роботу Господь схвалює, кажучи: «Я віддам» (Римл. 12:19)¹¹.

Використовуйте надані вам можливості. Брати і сестри, прокиньтесь! Не бійтеся добродійності! «*І не зневіряймося, роблячи добро, бо свого часу пожнемо, якщо не ослабнемо*» (Гал. 6:9). Не чекайте, коли вам укажуть на ваш обов'язок. Розплющіть очі й подивіться на тих, хто поруч з вами; познайомтеся з безпорадними, нещасними і нужденними. Не ховайтеся від них і не намагайтеся відмежуватися від їхніх потреб. Хто доведе, згідно зі словами апостола Якова, що його релігія чиста, не запламована егоїзмом і розтлінням? Хто прагне зробити все можливе зі свого боку, аби допомогти у великому Плані спасіння?¹²

¹ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 341, 342.

² Там же, с. 342, 343.

³ Там же, т. 2, с. 28, 29.

⁴ Там же, т. 6, с. 344.

⁵ Там же, т. 2, с. 28.

⁶ Рукопис 41, 1903 р.

⁷ Служіння зцілення, с. 352-354.

⁸ Там же, с. 354.

⁹ Християнська стриманість і біблійна гігієна, с. 143.

¹⁰ Рев'ю енд Геральд, 29 листопада 1887 р.

¹¹ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 344, 345, 347.

¹² Там же, т. 2, с. 29.

Частина XVI

Родина
та її соціальні зв'язки

Наші соціальні потреби

Бог потурбувався про наші соціальні потреби. З постанов, даних для виховання вибраного народу, випливає, що життя, у центрі якого є Бог, — це повноцінне життя. Кожну потребу, яку Господь допускає, Він намагається задовольнити, кожну здібність, яку дає, — прагне вдосконалити.

Творець усякої краси, Котрий Сам любить прекрасне, Бог передбачив усе, щоб задовольнити у Своїх дітях потяг до прекрасного. Він також потурбувався про їхні соціальні потреби, оскільки добре й корисне спілкування розвиває в людей співчуття, робить життя світлим і запашним¹.

Вплив спілкування. Кожна людина знаходить друзів або здобуває їх. Залежно від того, якою міцною є дружба, буде і вплив друзів один на одного — вплив на добро або на зло. Усі люди мають певне коло спілкування, де, з одного боку, впливають на інших, а з іншого — самі зазнають цього впливу².

Боже Слово звертає увагу на величезну роль впливу, який справляє спілкування на людей. Наскільки більшою є сила цього впливу на розум і характери дітей та молоді, що перебувають у процесі становлення! Від того,

з ким вони потоваришують, які засвоять принципи, набудуть звички, залежатиме їхня корисність тут, на Землі, та майбутня доля...

Молоді люди неминуче придбають собі друзів і неодмінно відчують їхній вплив. Існують таємничі зв'язки, що поєднують душі, коли серце відгукується на поклик другого серця. Один запозичує ідеї, почуття і дух іншого. Таке спілкування може стати благословенням або прокляттям. Молоді люди можуть допомагати і зміцнювати одне одного, вдосконалюючи свою поведінку, характер і знання; або ж, дозволяючи собі ставати легковажними й невірними, справляти деморалізуючий вплив³.

Справедливий вираз: «Скажи мені, хто твій друг, і я скажу тобі, хто ти». Юнаки й дівчата не усвідомлюють, наскільки вибір друзів впливає на їхні характери і репутацію. Переважно шукають товариства тих, котрі поділяють їхні погляди, звички, стиль життя. Той, хто надає перевагу товариству неосвічених, порочних людей над спілкуванням з мудрими і добрими, свідчить про власний зіпсований характер. Спочатку його бажання і звички можуть повністю відрізнятись від бажань і звичок тих, з ким він хоче товаришувати, але коли зближається з цими людьми, думки і почуття змінюються; він жертвує принципами добра і невблаганно, хоч і не усвідомлює цього, опускається до рівня своїх товаришів. Як води потоку змінюють свій колір, розмиваючи ґрунт, по якому вони течуть, так на принципах і звичках молоді неминуче позначиться вплив товариства, з яким вони спілкуються⁴.

Задовольняти природні нахили — це спускатися вниз. Якби можна було переконати молодь товаришувати з морально чистими, розважливими, вихованими людьми, наслідки були би благочинними. Якщо у своєму виборі товаришів юнаки й дівчата зупиняються на тих, котрі мають страх Господній, їхній вплив допоможе цінувати

істину, обов'язок і святість. Справжнє християнське життя є силою на добро. Але, з іншого боку, той, хто товаришує з людьми сумнівної моралі, лихих принципів і звичаїв, незабаром піде тим самим шляхом. Задоволення прагнень тілесного серця — це сходження вниз. Спілкуючись зі скептиком, незабаром самі станете такими; обираючи товариство негідника, неодмінно станете негідником самі. Ходити за порадою нечестивих — це перший крок на шляху грішників до «засідання злоріків» (Псал. 1:1)⁵.

Потяг до світського товариства і задоволень — усепоглинаюча пристрасть світської молоді. Гарно одягатися, ходити в гості, потурати апетиту та пристрастям, проводити час у світських забавах стають метою їхнього існування. Такі люди почуваються нещасними на самоті. Головне їхнє бажання — викликати захоплення, чути компліменти, працювати на сенсацію в товаристві; а коли це бажання не задовольняється, життя видається їм нестерпним⁶.

Той, хто любить бувати у світському товаристві, часто потурає такому бажанню, поки воно не перетворюється на домінуючу пристрасть... Вони не терплять читання Біблії та роздумування про небесне. Ці люди почувають себе нещасливими, не отримуючи нічого збуджуючого. Такі люди не мають внутрішньої сили, яка робить людину щасливою, бо їхнє щастя залежить від спілкування з такими ж безтурботними й нерозважливими молодими особами, як і вони самі. Сили, які можна було би використати для благородної мети, витрачаються ними на безглузді вчинки, що виснажують духовний потенціал⁷.

Благословення від християнської дружби. Християнська дружба в Божому народі користується надто малою популярністю... Якщо ви замикаєтеся в собі і не бажаєте брати участі в дружньому спілкуванні, аби стати благословенням для інших, то втрачаєте чимало благословень.

Взаємні контакти шліфують і вдосконалюють розумові здібності; спілкування з людьми сприяє знайомству і зародженню дружби, результатом якої буде єдність сердець і атмосфера любові, яка є приємною в очах Бога.

Відчувши любов Христа, особливим чином розвивайте в собі здатність до спілкування, бо таким чином можна навертати душі до Спасителя. Не приховуйте Христа у своїх серцях, не замикайте Його, як жаданий скарб, священний і дорогий, який належить лише вам; водночас неправильно виявляти любов Христа лише до тих, хто вам подобається. Навчайте молодь виявляти, як і Христос, щиру зацікавленість, товариськість до тих, хто має в цьому найбільшу потребу, навіть якщо ці особи не входять до числа вибраних друзів. Ісус виявляв любов і зацікавленість до людей кожного часу і на кожному місці, поширюючи навколо Себе світло благочестя, сповнене радості⁸.

¹ Виховання, с. 41.

² Свідчення для Церкви, т. 4, с. 587.

³ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 220.

⁴ Там же, с. 221.

⁵ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 587.

⁶ Там же, т. 5, с. 112.

⁷ Там же, т. 4, с. 624.

⁸ Там же, т. 6, с. 172, 173.

Безпечне і небезпечне спілкування

Що впливає на нас і наших дітей? Будь-які взаємини, навіть якщо вони не тривалі, справляють на нас певний вплив. Наскільки сильним буде цей вплив, залежатиме від ступеня близькості, постійності в спілкуванні, а також нашої любові й благоговійного ставлення до особи, з якою спілкуємося¹.

Якщо товаришуємо з людьми, під впливом яких забуваємо про вимоги, які Господь ставить до нас, то наражаємося на спокусу і стаємо надто слабкими в моральному плані, аби чинити опір. Ми переймаємо дух та ідеї наших друзів, ставлячи їх вище від священних і вічних реалій. Коротше кажучи, у нас починає діяти саме та закваска, яку ворог усякої правди приготував для нас.

Молодь, потрапляючи під такий вплив, набагато легше піддається йому, аніж люди старшого віку. Усе залишає свій відбиток в їхньому розумі: обличчя, на які вони дивляться; голоси, які чують; місця, де бувають; товариства, якими захоплюються; книжки, що читають.

Неможливо переоцінити важливість вибору товариства для нас, а особливо для наших дітей, оскільки воно визначатиме нашу долю в цьому та майбутньому світі².

Небезпека спілкування з безбожниками. Світ не повинен бути для нас критерієм. Не спілкуйтеся з безбожниками й не переймайте їхнього духу, бо під таким впливом ваше серце залишить істинного Бога і шануватиме фальшивих. Стійка і тверда у вірі душа може зробити багато добра: така людина може наділяти найвищими духовними благословеннями тих, з ким спілкується, бо Закон Божий записаний у її серці. Але ми не можемо свідомо товаришувати з тими, хто зневажає Закон Божий, і зберегти при цьому свою віру чистою і незаплямованою. Ми запозичуємо їхній дух і, якщо не розлучимося з ними, то врешті-решт, тісно пов'язані з безбожниками, розділимо їхню долю³.

Дружба з ідолопоклонниками, участь у їхніх святах призвели до того, що стародавні юдеї порушили Божий Закон і стягнули Його суди на народ. Так і тепер, заохочуючи послідовників Христа спілкуватися з безбожниками, брати участь у їхніх розвагах, сатана з великим успіхом спокушає їх до гріха. *«Вийдіть з-посеред них і відокремтеся, — говорить Господь, — і не торкайтеся нечистого» (2 Кор. 6:17).* Сьогодні Бог вимагає, щоб Його народ так само відрізнявся від світу своїми принципами й звичаями, як Він вимагав цього від Ізраїлю в давні часи⁴.

Самовільний вибір Самсона. Бог у Своєму Провидінні оточив Самсона турботою, аби приготувати його до виконання справи, до якої він був покликаний. З раннього дитинства цей муж мав сприятливі умови для розвитку фізичних і розумових сил, виховання моральної чистоти. Але під впливом нечесних людей він перестав покладатися на Бога, Котрий є єдиним захистом для людини, і Самсона здолав потік зла. Коли, виконуючи свій обов'язок, ви

зустрічається із випробовуваннями, можете бути певними: Бог збереже вас. Проте якщо люди свідомо наражаються на спокусу, вони рано чи пізно впадуть⁵.

Підступна закваска гріха. Дорогі учні! Ваші батьки вдень і вночі моляться за вас. Прислухайтеся до їхніх прохань і застережень, не спілкуйтеся з нерозважливими людьми. Ви й не помітите, як закваска гріха підступно псуватиме вашу душу, заохочуючи до недобрих звичок і формуючи порочний характер. Ви можете не помітити реальної небезпеки і будете думати, що зможете чинити правду з такою ж легкістю, як раніше, але ви піддалися спокусі чинити зло, припустилися страшної помилки.

Батьки і вчителі, які люблять і бояться Бога, можуть застерігати, просити і радити, проте все це буде даремним, якщо ви не підкоритеся Богові, не використовуватимете талантів, які Він дав вам задля Своєї слави⁶.

Стережіться байдужих до релігії. Якщо діти спілкуються з тими, чиї розмови обертаються навколо несуттєвих, земних предметів, їхні думки не підіймуться вище від цього рівня. Якщо вони виявлять, що релігійними принципами нехтують та применшують віру і, вдаючись до хитрощів, заперечують істину, то всі ці враження залишаться в їхньому розумі, справляючи вплив на формування характерів⁷.

Ніщо так успішно не руйнує серйозних намірів і добрих спонукань, як спілкування із пустими, легковажними, розпусними людьми. Якими би привабливими вони не видавалися через свою дотепність, сарказм та веселу вдачу, той факт, що вони легковажно й байдуже ставляться до релігії, є достатньою причиною, аби не підтримувати з ними стосунків. Чим привабливішими вони є в інших відношеннях, тим небезпечнішим буде їхній вплив, тому що безбожне життя має непевну, припадну силу⁸.

Світське товариство захоплює і засліплює розум настільки, що побожність, страх Божий, вірність і від-

даність уже не можуть зробити людину непохитною у вірі. Покірне, скромне життя Христа видається зовсім не привабливим. Для багатьох із тих, котрі називають себе синами і дочками Божими, Ісус, Велич Небес, залишається «коренем з сухої землі, в якому немає принади і краси» (Ісаї 53:2)⁹.

Не віддавайте всіх своїх ніжних почуттів невірноючій рідні. Ми не можемо водночас служити Богові й світові, а тому не повинні віддавати всі свої почуття світським родичам, котрі не бажають пізнати істину. Спілкуючись з ними, намагайтеся поширювати Христове світло; однак наші слова, поведінка, звичаї і вчинки жодним чином не повинні перебувати під впливом їхніх ідей та звичаїв. Спілкуючись із родичами, відкривайте їм істину. Але якщо вам не вдається цього зробити, то чим менше будете спілкуватися з ними, тим краще для вашого духовного стану¹⁰.

Уникайте людей з низькими моральними нормами. Християни не повинні спілкуватися з морально розбещеними людьми. Близькі повсякденні зв'язки з ними лише забирають час і аж ніяк не сприяють зміцненню інтелекту та моралі, а тому небезпечні. Коли моральна атмосфера, в якій перебуває людина, далека від чистоти і святості, заражена розтлінням, той, хто дихає нею, дійде висновку: така атмосфера непомітно отруює та занапащає розум і серце. Небезпечно спілкуватися з тими, хто позбавлений високих ідеалів. Поступово й непомітно той, хто за своєю природою є сумлінним і любить моральну чистоту, опуститься до такого ж рівня, виявляючи слабоумство та відсутність моральних принципів, а отже, підпадаючи під вплив того, з ким він постійно підтримував контакти¹¹.

Добре ім'я дорожче за золото. Молодь має схильність спілкуватися з тими, чий інтелект і моральність залишаються на низькому рівні. Хіба може молода людина

знайти справжнє щастя, добровільно вступаючи у зв'язок з людьми, які відзначаються низьким рівнем мислення, свідомості й поведінки? Усякий, хто обирає собі товаришів зі зіпсованим смаком і порочними звичками, наслідуватиме їхній приклад. Ми живемо в небезпечний час, і усвідомлення цього вселяє в серця людей страх¹².

Багато молодих людей поступаються перед спокусою, тому що не хочуть бути осміяними. Діти повинні мати таких товаришів, які б не глузували з того, що чисте і гідне, але відстоювали б усе добре і правдиве. Страх перед насмішками примушує багатьох молодих людей поступитися спокусі, ходити дорогами нечестивих. Матері здатні зробити багато як прикладом, так і повчанням, показуючи дітям, як можна залишитися чесним серед презирства і глузувань¹³.

Чому наша молодь не розуміє, що ті, котрі готові звести інших на манівці і самі легко поступаються спокусам, є агентами сатани, заохочують до розбещеності, щоб висміювати тих, котрі мають добре сумління і бажають зберегти свій характер у чистоті?¹⁴

Поводьтеся з людьми так, як би ви поводитися з ними перед Богом. Юні друзі, ні на мить не залишайтеся в товаристві тих, які можуть зробити вас непридатними до чистої та священної Божої праці. Не робіть перед людьми нічого такого, чого не зробили б перед своїм батьком чи матір'ю або що посоромилися б учинити перед Христом і святими ангелами.

Деякі можуть подумати, що, шануючи суботу, ми не маємо потреби в цих застереженнях, проте ті, яких вони стосуються, знають, що я маю на увазі. Кажу вам, юнаки, стережіться, бо всі ваші вчинки відкриті для очей ангелів і Бога. Ви не можете вчинити лихої справи так, аби інші не відчули її наслідків. Ваша поведінка не лише виявляє, з якого матеріалу будувався ваш характер, а й справляє великий вплив на інших. Ніколи не забувайте: ви нале-

жите Богові, бо Він викупив вас дорогою ціною і ви маєте дати звіт перед Ним за всі таланти, які Він довірив вам¹⁵.

Під час нестатків обіцяна особлива допомога. Ми повинні перешкодити нашим дітям потрапити в таке середовище, де вони змушені будуть спілкуватися з порочними, деградованими людьми. Трапляється, що у Своєму Провидінні Бог допускає нашої молоді спілкуватися з тими, хто позбавлений моральної чистоти і стриманості. Але Він дасть таким людям цілеспрямованість і силу чинити опір спокусам, як це сталося з Даниїлом і його товаришами у Вавилоні, якщо вони співпрацюватимуть з Ним. У такому разі постійно спілкуйтеся з Богом, бережіть себе чистими, відмовляючись робити те, що може зганьбити Бога, живіть лише для Його слави. Дбайте про душі, старанно працюючи для тих, у кому спотворена Божа подоба, намагаючись змінити, піднести й облагородити їх¹⁶.

Обирайте уважних, серйозних товаришів. Молодь, яка живе у злагоді з Христом, обиратиме собі товаришів, котрі допоможуть чинити правду, і уникатиме спілкування з тими, хто не сприяє розвитку принципів добра та благодних намірів. Усюди можна знайти молодих людей, особистості котрих сформовані не за високим взірцем. Коли ті, які рішуче стали на бік Христа, зустрінуться з таким класом людей, вони непохитно відстоюватимуть те, що їхній розум і сумління вважають за справедливе¹⁷.

Нехай усі, хто бажає виховати в собі добрий характер, обирають друзів серйозного, вдумливого складу розуму, які мають схильність до релігії. Ті, котрі підраховували видатки і бажають будувати для вічності, мають використовувати добрий матеріал для своєї будівлі. Якщо вони приймають матеріал, уражений гниллю, задовольняються характером з недоліками, їхня будівля приречена на руйнування. Пильнуйте за тим, як будете! На дім впаде буря спокус, і якщо він не буде міцно й надійно споруджений, то не витримає випробовувань¹⁸.

Спілкуючись із тими, хто живе за високими принципами, навіть легковажні навчаться любити правду. У тих, що чинять по правді, у серці виникає відразу до всього низького і вульгарного, що суперечить принципам Божого Слова¹⁹.

¹ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 222, 223.

² Там же, с. 543.

³ Рукопис 6, 1892 р.

⁴ Патріархи і пророки, с. 458.

⁵ Там же, с. 568.

⁶ Керівництво для молоді, 18 січня 1894 р.

⁷ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 545.

⁸ Там же, т. 3, с. 126.

⁹ Рукопис 6, 1892 р.

¹⁰ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 543.

¹¹ Там же, т. 3, с. 125.

¹² Свідчення для Церкви, т. 4, с. 588.

¹³ Рев'ю енд Геральд, 31 березня 1891 р.

¹⁴ Керівництво для молоді, 18 січня 1894 р.

¹⁵ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 398, 399.

¹⁶ Рукопис 18, 1892 р.

¹⁷ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 226.

¹⁸ Свідчення для Церкви, т. 4, с. 588.

¹⁹ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 222.

Батьківське керівництво в суспільному житті

Вплив зла майже нездоланний. Вплив зла на наших дітей майже нездоланний; він розтліває їх і призводить до загибелі. За своєю природою юнацтво схильне до нерозважних вчинків; і у свої ранні роки, перш ніж характери сформуються, а судження стануть зрілими, юнаки й дівчата часто віддають перевагу спілкуванню з тими, котрі справляють на них поганий вплив¹.

Якби до всіх батьків долинув мій голос, я б застерігала, щоб вони не поступалися перед бажаннями своїх дітей у виборі друзів. Батьки, врахуйте те, що молодь значно легше сприймає шкідливий вплив, аніж Божественну істину, а тому зв'язки повинні бути якнайсприятливішими для зростання в благодаті й утвердження в молодих серцях істини, відкритої в Божому Слові².

Створюйте найсприятливіші умови для молоді, оскільки товариства, в яких бувають юнаки й дівчата, принципи, які вони засвоюють, звички, яких набувають, з безпомилковою точністю вирішують питання як їхньої користі в цьому земному житті, так і участі у вічності³.

Небезпека необмеженої свободи. Батьки, ви не пильнуєте належним чином ваших синів і дочок. Ніколи не дозволяйте їм іти з дому і повертатися, коли заманеться, без вашого відома й дозволу. Необмежена свобода, яку надають підліткам, призвела до загибелі тисяч душ. Скільком дітям дозволяється перебувати на вулиці вечорами, а батьки не вважають за потрібне поцікавитися, з ким товаришують їхні діти! Надто часто вони обирають собі товаришів, вплив яких призводить до морального розтління.

Під покровом ночі хлопці збираються гуртом, щоб засвоїти свої перші уроки гри в карти та інші азартні ігри, куріння, вживання алкогольних напоїв. Сини релігійних батьків наважуються відвідувати ресторани, де можуть замовити на вечерю, наприклад, устриці або якимось іншим чином задовольнити свої примхи; отож, вони стають на шлях спокуси. Вже від самої атмосфери таких закладів віє богозневагою і брудом. Перебуваючи там, ніхто не може вберегтися від морального розтління. Саме через такі товариства багатообіцяючі молоді люди стають алкоголіками та злочинцями. Остерігайтеся зла ще в зародку. Батьки, ви повинні бути впевнені в тому, що товариство ваших дітей бездоганне, що вони не грають в азартні ігри й не розважаються з хлопцями на вулиці. Унаслідок ретельного дотримування цього правила послух стане для дітей звичайним явищем і бажання порушувати його незабаром зникне⁴...

Батьки мають обирати друзів своїм дітям. Батьки, пам'ятайте: дружба з людьми низької моралі та грубої вдачі матиме згубний вплив на молодь. Якщо батьки не можуть знайти для дітей відповідного товариства, дозволяють їм спілкуватися з молоддю сумнівної моралі, то тим самим дозволяють навчатися в школі, де викладають уроки розпусти, які пізніше будуть утілені в життя. Вам може здаватися, що ваші діти досить сильні, аби встояти перед спокусою; але чи можете ви бути

в цьому впевнені? Набагато легше поступитися злomu впливові, аніж опиратися йому. Перш ніж батьки щось зауважать, їхні діти можуть проїнятися духом своїх товаришів, деградувати і впасти⁵.

Небезпеки, з якими може зустрітися молодь, значно посилюються, коли юнаки й дівчата потрапляють до великого товариства однолітків з різними характерами й звичками. У подібних обставинах чимало батьків послаблюють свою пильність замість того, аби подвоїти зусилля, оберігаючи й контролюючи своїх дітей. З молитвою, об'єднавшись, батько й мати повинні серйозно поставитися до покладеної на них відповідальності щодо правильного виховання власних дітей. Вони можуть заплющити очі на щось інше, однак ніколи не повинні дозволяти дітям ставати на шлях гріха⁶. Багато батьків дозволяють дітям ходити туди, куди заманеться, і робити те, що їм до вподоби, — розважатися, обирати собі лихих друзів. Такі батьки довідаються в день суду, що їхні діти втратили Небеса через те, що не мали стримуючого впливу вдома⁷.

Де ваші діти проводять вечори? Від кожного сина й доньки необхідно вимагати пояснень, якщо їх увечері не було вдома. Батьки повинні знати, в якому товаристві бувають діти і в чиєму домі проводять вечори. Деякі діти обманюють батьків, щоб ті не дізналися про їхні лихі вчинки⁸.

Засилля бур'янів на необробленому полі. Надто часто батьки й матері дозволяють своїм дітям самостійно обирати розваги, друзів і заняття. А результати бувають такими, яких слід було чекати. Залиште поле необробленим — і на ньому виростуть терня, бур'яни. Ви ніколи не побачите чудової квітки або добірного куща посеред непоказних, шкідливих бур'янів. Нікчемне терня безтурботно буває без усякого догляду, тоді як рослини, що цінуються людьми за їхні корисність і красу, необхідно старанно обробляти. Це стосується і нашої молоді. Здій-

снюйте серйозну роботу, щоб прищепити добрі звички та вкорінити правильні принципи. Для виправлення поганих звичок потрібні старанність і наполегливість⁹.

Привчайте дітей шанувати думку батьків. Батьки, оберігайте як зіницю ока принципи і звички своїх дітей. Не дозволяйте їм спілкуватися з тими, кого ви добре не знаєте; не дозволяйте вступати в близькі стосунки, якщо не впевнені, що це не завдасть їм шкоди. Привчайте дітей довіряти вашій думці й досвіду. Переконайте їх, що ви краще розбираєтесь в людях, ніж вони через свою недосвідченість, і що вашими рішеннями не варто нехтувати¹⁰.

Стримуючи дітей, поєднуйте твердість і доброту. Батьки не повинні поступатися бажанням дітей, але прямувати ясним шляхом обов'язку, визначеного для них Богом. Стримуйте дітей твердо й рішуче, проте з добротою і любов'ю, відмовляючи у здійсненні їхніх недобрих бажань та утверджуючи стопи дітей на шляху до Небес. Батьки, не дозволяйте дітям плисти за течією власних бажань або ходити шляхами, які приваблюють, але провадять на манівці. Ви потрапите у велику небезпеку, якщо не усвідомлюєте її та відкидаєте перестороги й поради¹¹.

Оберігайте дітей від усякого небажаного впливу, тому що дитинство є найсприятливішим часом для формування не лише таких якостей, як моральна гідність, чистота, привабливість характеру, а й егоїзм, моральна розбещеність та непослух. Варто лише один раз дозволити дитині проїнятися духом ремствування, гордошів, марнославства й нечистоти, і ця пляма може залишитися на все життя¹².

Саме через недоліки в домашньому вихованні молодь не бажає підкорятися справжньому авторитетові. Я — матір і знаю, що кажу; я стверджую, що діти і молодь не лише перебувають у більшій безпеці, а й почуваються щасливішими, коли зазнають розумного обмеження, а не ходять за власними жаданнями¹³.

Небажано, щоб діти ходили в гості без батьків. Деякі батьки припускаються помилки, надаючи дітям надто великої свободи. Інколи вони настільки довіряють їм, що не помічають недоліків. Не варто дозволяти дітям ходити в гості далеко від дому без батьків або опікунів, бо це може дорого коштувати. Це справляє на дітей недобрий вплив. Вони починають вважати себе самостійними людьми, яким належать певні привілеї. Коли ж їх позбавити цих привілеїв, вони ображаються. Підлітки посилаються на інших дітей, яким дозволяють залишати дім і повертатися до нього, коли заманеться, котрі нібито мають багато привілеїв, у той час як у них — мало.

І мати, боячись, що діти вважатимуть її несправедливою, задовольняє їхні бажання, що в кінцевому результаті обертається для них великим злом. Діти, які ходять в гості без батьків, пильність і нагляд котрих здатні виявляти й виправляти недоліки, часто перебувають під такими враженнями, позбутися яких не можуть упродовж кількох місяців¹⁴.

Як реагувати на немудру пораду? Виховуйте дітей вдома, і якщо люди вам скажуть: «Ваші діти не знатимуть, як поводитися в товаристві», відповідайте, що вас це не дуже турбує, оскільки ваше головне бажання — привести їх до Господа. У давнину матері приводили своїх дітей до Ісуса, щоб Він благословив їх. Скажіть своїм радникам: «Діти — спадщина від Господа, і я бажаю бути вірною своєму обов'язку... Мої діти повинні бути виховані таким чином, щоб їм не підпасти під вплив цього світу; а коли вони будуть спокушувані згрішити, щоб змогли твердо й рішуче відповісти: «Ні!»... Скажіть друзям і сусідам, що ви бажаєте, аби ваша сім'я в повному складі увійшла брамою до прекрасного небесного міста¹⁵.

Нашу молодь очікують серйозні випробовування. Дітей потрібно навчати й виховувати так, щоб вони були готовими зустрітися з труднощами, спокусами і небезпеками.

Навчайте їх опановувати собою та з гідністю перемагати труднощі. Якщо вони не будуть свідомо наражатися на небезпеку і без потреби ступати на шлях спокуси, якщо уникатимуть лихого впливу й поганого товариства, то, навіть опинившись, усупереч своєму бажанню, у небезпечному оточенні, виявлятимуть силу характеру. Вони відстоюватимуть істину та свої принципи і за допомогою Божої сили зберігатимуть моральну чистоту. Морально чиста молодь, що правильно вихована і в усьому покладається на Бога, зможе встояти під час найсуворішого випробування¹⁶.

¹ Свідчення для Церкви, т. 1, с. 400, 401.

² Там же, т. 5, с. 544, 545.

³ Там же, с. 545.

⁴ Основи християнського виховання, с. 63.

⁵ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 120.

⁶ Там же, с. 332.

⁷ Рев'ю енд Геральд, 8 вересня 1904 р.

⁸ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 332, 333.

⁹ Рев'ю енд Геральд, 13 вересня 1881 р.

¹⁰ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 120.

¹¹ Свідчення для Церкви, т. 5, с. 545, 546.

¹² Ознаки часу, 16 квітня 1896 р.

¹³ Основи християнського виховання, с. 62, 63.

¹⁴ Свідчення для Церкви, т. 1, с. 401, 402.

¹⁵ Ознаки часу, 23 квітня 1894 р.

¹⁶ Реформа здоров'я, грудень 1872 р.

Свята і річниця

Настанова щодо відзначення свят. Я бачила, що ми не повинні відзначати свята, як це робить світ, і водночас їх не слід залишати без уваги, бо це викличе незадоволення в наших дітей. Існує небезпека, щоб у такі дні наші діти не відчували на собі розтлінний вплив світських задоволень і розваг, а тому раджу батькам влаштовувати для них щось цікаве замість небезпечних розваг. Дайте зрозуміти своїм дітям, що ви піклуєтесь про їхнє добро і щастя¹.

Відзначаючи свята, світські люди і члени Церкви звикли думати, що дні, коли люди не працюють, сприяють здоров'ю та щастю, однак виявляється, що вони приносять багато зла².

Ми щиро намагаємося зробити святкові дні якомога цікавішими для молоді та дітей. Наша мета полягає в тому, щоби вберегти їх від відвідування місць розваг невірних³.

Чи запише ангел: «втрачений день»? Після того як день пошуків задоволення закінчується, чи буває задоволена людина? Кому християни допомогли розпочати духовне й чисте життя? Що б вони подумали, переглянувши записи, зроблені ангелом? Утрачений день! День виявився змарнований для їхньої власної душі, утрачений

для служіння Христові, оскільки не було зроблено нічого доброго. У вас ще будуть інші дні, але ніколи не повториться цей, витрачений на беззмістовні, безглузді розмови дівчат з хлопцями.

Утрачені можливості ніколи не повернуться знову. Краще було б цього святкового дня виконувати найважчу роботу. Ви не використали своє свято належним чином, і воно відійшло у вічність, аби свідчити проти вас на суді — даремно витрачений день⁴.

День народження — нагода славити Бога. За юдейською релігійною системою з нагоди народження дітей здійснювалися жертвоприношення Богові згідно з Його вказівкою. У наш час батьки докладають чимало зусиль, аби зробити своїм дітям подарунки на день народження; вони розцінюють цей день як нагоду вшанувати дитину, ніби ця честь належить людині. У цій справі сатана переслідує свою мету: відвертає людські думки й дари від Бога і спрямовує їх на людину, щоб діти думали, нібито вони гідні особливої ласки...

Поясніть дітям з нагоди їхнього дня народження, що вони мають особливий привід висловлювати подяку Богові, бо це з Його милості їхнє життя збережене ще на один рік. Це може стати для них цінним уроком. За життя, здоров'я, їжу та одяг ми дякуємо Подателю всіх благ не менше, ніж за надію на вічне життя; ми віддаватимемо Богові належне, висловлюючи вдячність за Його милості й приносячи свої дари подяки нашому великому Творцеві. Небеса схвально дивляться на такі дні народження⁵.

Час переглянути записи, що велись упродовж року. Навчайте дітей аналізувати прожитий рік свого життя, щоб поміркувати над тим, чи були б вони раді прочитати цей запис у небесних книгах. Спонукайте їх серйозно замислитися над тим, чи були їхня поведінка, слова й вчинки до вподоби Богові. Чи уподібнюють вони своє життя до життя Ісуса, щоб воно було прекрасним і

привабливим у Божих очах? Навчайте дітей пізнавати Господа, Його дороги і повеління⁶.

Перше місце — Божій справі. Я сказала своїй родині та друзям, що не хочу, аби хтось робив мені подарунки на день народження або на Різдво, якщо мені не буде дозволено передати ці дари до скарбниці Господньої, щоб використати їх на організацію місіонерської роботи⁷.

Як відзначати День подяки? — Наближається День подяки. Чи буде він таким, яким був у багатьох випадках, — Днем подяки самому собі? Чи буде він днем подяки Богові? Цей день може принести велику користь як нам, так і іншим. Якщо ми скористаємося з цієї нагоди, то згадаємо про бідних, котрі є серед нас...

Можна знайти сотні шляхів, щоб надати бідним допомогу, причому делікатно, даючи їм зрозуміти, що вони роблять нам ласку, приймаючи наші дари та співчуття. Не забувайте про те, що блаженніше давати, ніж отримувати. Наші брати щедрі на увагу до тих, кого бажають ушанувати, повагою котрих хочуть користуватися, але дуже часто такі люди зовсім не потребують такої допомоги. Звичай і мода кажуть: давайте тим, хто також дасть і вам, але це не біблійне правило. Боже Слово засуджує такий спосіб потурання своєму «я», що виявляє себе в подібній роздачі наших дарів, і говорить: *«Хто багачеві дає, той певно збідніє»* (Прим.22:16).

Надходить урочистий час, коли наші принципи будуть випробувані. Подумаймо ж про те, що ми можемо зробити для Божих дітей, які зазнали нестатків? Через нас вони можуть отримати Божі благословення. Чим ви можете допомогти вдові, сироті, бідній родині, не хизуючись цим перед іншими, але перетворюючись на канал, через який Господнє багатство буде виливатися благословеннями на Його бідних...

Але це ще не весь наш обов'язок. Зробіть дар своєму найкращому Другові, визнайте Його щедрість, висловіть

свою вдячність за Його милості, принесіть жертву подяки Богові... Брати та сестри, приготуйте простий обід на День подяки, а на гроші, які могли би бути витрачені вами на все зайве, потураючи апетиту, принесіть жертву подяки Богові⁸.

Нехай День подяки не відзначається для того, аби догоджати й потурати апетиту, прославляти власне «я». Ми маємо привід прийти у двори Господні з жертвами подяки за те, що Він зберіг наше життя ще на один рік... Якщо ви влаштовуєте гостину, робіть її для тих, хто у злиднях⁹.

День, призначений для подяки*. Ми маємо за що дякувати. Ми повинні радіти і веселитися в Господі за великі Його милості до нас... Ми бажаємо, щоб цей День став днем подяки в повному значенні цього слова. Не спотворюйте його, очистіть від усього зайвого; нехай він відповідає своїй назві — День подяки. Нехай наші голоси підносяться до Бога у славослів'я¹⁰.

Як зробити свято для Бога? Чи не краще відзначити свято для Бога, відновивши у своїй пам'яті все те, що Він вчинив для нас? Хіба би не було добре замислитися над тим, як Він благословляв нас у минулому, пригадати серйозні застереження, надіслані нам, щоб ми не забували Бога?

У світі багато свят, коли увагу людей поглинають розваги, перегони, азартні ігри, куріння та пияцтво...

Чи ж не повинен Божий народ частіше влаштовувати святкові збори, аби дякувати Богові за Його багаті благословення?¹¹

Свята дають змогу здійснювати місіонерське служіння. Нам потрібні такі люди в Церкві, які могли б організу-

^{*}Фрагмент проповіді, виголошеної на День подяки в церкві м. Баттл-Крік 27 листопада 1884 р. (*Упорядники*).

вати молодих чоловіків і жінок на практичне служіння, задовольняючи потреби людей та працюючи для спасіння чоловіків, жінок і дітей. Не всі вони можуть присвятити цій діяльності увесь свій час, бо змушені працювати, заробляючи на життя. Проте існують святкові дні та час, який можна присвятити християнській праці й цим зробити свій внесок у добру справу, якщо немає змоги виділити на це частину своїх коштів¹².

Зробіть свято приємним і радісним для ваших дітей, а також для бідних і нещасних. Нехай день не минає без того, щоб не подякувати Ісусові й не принести Йому жертви подяки¹³.

¹ Свідчення для Церкви, т. 1, с. 514, 515.

² Основи християнського виховання, с. 317.

³ Рев'ю енд Геральд, 29 січня 1884 р.

⁴ Лист 12, 1892 р.

⁵ Рев'ю енд Геральд, 9 грудня 1890 р.

⁶ Там же, 23 грудня 1884 р.

⁷ Там же, 27 грудня 1906 р.

⁸ Там же, 18 листопада 1884 р.

⁹ Там же, 23 грудня.

¹⁰ Там же.

¹¹ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 343.

¹² Лист 12, 1892 р.

¹³ Рев'ю енд Геральд, 13 листопада 1894 р.

Різдво

Різдво як свято. «Надходить Різдво» — ці слова можна почути в усіх кінцях світу; їх повторюють мешканці сходу й заходу, півночі та півдня. Для молоді, людей зрілого і навіть похилого віку ці дні є часом веселощів і великої радості. Але що таке Різдво, чому це свято привертає таку увагу до себе?..

День 25 грудня вважають днем народження Ісуса Христа; святкування його стало популярним і перетворилося на звичай. Однак немає впевненості в тому, що ми відзначаємо справжній день народження нашого Спасителя. Історія не дає нам запевнення в цьому. У Біблії не зазначається точної дати. Якби Господь вважав, що ці відомості важливі для нашого спасіння, то Він сказав би про це через Своїх пророків і апостолів, щоб ми не перебували в незнанні з цього питання. Але оскільки Святе Письмо нічого не говорить з цього приводу, то ці відомості приховуються від нас з певним мудрим розрахунком.

У Своїй премудрості Господь приховав місце, де був похований Мойсей. Бог поховав його, Бог воскресив і забрав на Небеса. Така таємничість мала на меті запобігти ідолопоклонству. Мойсея, проти якого ізраїльтяни

повставали, коли він здійснював діяльне служіння, кого дратували так, що людському терпінню знести це було не під силу, почали шанувати майже як Бога після того, як смерть розлучила його з народом. З цієї ж причини Бог приховав день народження Христа, аби люди не віддавали цьому дню ту шану, яка належить Христові — Викупителю світу, Якого необхідно прийняти, Кому слід довіряти і на Кого покладатися, бо лише Христос може спасати всіх, хто до Нього приходить. Поклоніння душі й серця повинно належати Ісусові — Синові безмежного Бога¹.

Цим днем не слід нехтувати. Оскільки 25 грудня людство відзначає день народження Христа; оскільки діти, отримуючи батьківські настанови, на прикладі бачать, що це справді день радості та веселощів, то вам важко буде цілком обминати своєю увагою цей день. Святковий час можна використати на користь дітям.

До молоді слід поставитися з великою увагою. Не допускайте, щоб на Різдво вони були полишені на власні розваги, марно витрачаючи час на пошуки задоволень і забав, які можуть згубно вплинути на їхню духовність. Батьки покликані звернути думки своїх дітей до Бога, спонукаючи їх приносити дари Богові на Його справу спасіння душ. Замість того щоб суворо вгамовувати дитячу жагу до розваг, докладайте усіх зусиль, щоб контролювати ці розваги й спрямовувати в правильне русло.

Бажання робити подарунки може бути використане в чистих і святих цілях для добра наших ближніх, поповнення Господньої скарбниці, виконання великої та важливої справи, задля якої Христос прийшов у наш світ. Самозреченням і самопожертвою відзначалися всі Його вчинки. Нехай же ці властивості будуть притаманні й нам, котрі люблять Ісуса, бо в Ньому наша надія на вічне життя².

Обмін подарунками на знак любові. Незабаром надійде свято, а з ним і обмін подарунками. Як молоді, так і лю-

ди похилого віку замислюються над тим, які подарунки вони можуть зробити своїм друзям на спомин про свою любов. Приємно отримати хоча б маленький подарунок від тих, кого ми любимо. Таке запевнення в тому, що нас не забули, пов'язує нас ще тісніше один з одним...

Немає нічого поганого в тому, коли ми виявляємо один до одного знаки любові й уваги, і не забуваємо при цьому Бога, нашого найкращого Друга. Даруйте такі подарунки, які принесуть реальну користь тим, хто їх отримує. Я рекомендую дарувати такі книги, які б допомогли зрозуміти Слово Боже, зміцнили нашу любов до Його настанов. Подбайте про книги, які можна було б читати під час довгих зимових вечорів³.

Книги, які рекомендуються дітям. Чимало ще людей не мають книг і брошур про істину для теперішнього часу. Це велике поле діяльності, в яке можна вкладати гроші, не наражаючи їх на небезпеку... Багато дітей потребують відповідної літератури. Такі збірки, як «Сонячне світло», «Золоті зерна», «Вірші», «Суботні читання»* і подібні інші чудові книги, можна без вагання запропонувати кожній сім'ї. Численні дрібні суми, як правило, витрачаються на цукерки й непотрібні іграшки, а їх краще відкладати на купівлю цих книг..

Якщо ви хочете зробити цінні подарунки для своїх дітей, внуків, племінників, забезпечте їх згаданими книгами для дітей. Книга «Життя Джозефа Бейтса» може стати скарбом для молодих людей, те саме можна сказати про три томи Духа Пророцтва**. Нехай ці книги будуть у кожній родині. Бог посилає небесне світло, і жодна сім'я не повинна жити без нього. Нехай ваші

*Публікації, про які йдеться у цій статті, не видаються в наш час. Однак викладені в ній принципи можуть знаходити своє застосування й сьогодні, стаття наводиться без скорочення (*Упорядники*).

**Ранні книги Е.Уайт увійшли до відомої нам нині серії під назвою «Конфлікт віків» (*Упорядники*).

подарунки проливають промені світла на стежку, що провадить до Небес⁴.

Не забувайте про Ісуса. Брати й сестри, у той час, коли ви думаєте про те, що подарувати один одному, я хочу нагадати вам про нашого Небесного Друга. Не забудьте про Нього! Хіба Йому не буде приємно, коли ми покажемо, що пам'ятаємо про Нього? Ісус, Князь життя, віддав усе для нашого спасіння... Щоб подарувати нам вічне життя, Він постраждав аж до смерті.

Через Христа отримуємо всі благословення... Чи ж не виявимо ми нашому Небесному Спасителю знаки вдячності й любові? Приходьте, брати і сестри, приходьте зі своїми дітьми, навіть з немовлятами на руках, і приносьте дари Богові за своїми можливостями. Співайте Йому у своїх серцях, і нехай слова хвали не сходять з ваших уст⁵.

Різдво — час для вшанування Бога. Світ відзначає Різдво бездумно, у марнотратстві, обжерливості, у прагненні перевершити інших... На Різдво та Новий рік тисячі доларів будуть витрачені на непотрібні примхи, а це гірше, ніж кинути їх на вітер. Але наша перевага в тому, щоб зректися звичаїв і вчинків гріховного світу і замість того, аби витрачати гроші лише на задоволення апетиту, непотрібні прикраси або одяг, використати свята, що надходять, для вшанування і прославлення Бога⁶.

На Христі має бути зосереджена вся наша увага, але під час святкування Різдва слава, що належить Йому, найчастіше віддається смертній людині — грішній та порочній, чий характер змусив Христа прийти в наш світ.

Ісус, Велич Небес і славний їх Цар, зняв із Себе царські шати, залишив Свій престол слави, високу владу і прийшов у наш світ, щоб надати Божественну допомогу грішникові з його зіпсутою гріхом природою і мораллю...

Батьки, пояснюйте це своїм дітям, вивчаючи Заповідь за Заповіддю, правило за правилом, пам'ятаючи про свій обов'язок перед Богом, а не їхній обов'язок перед

людьми — вшановувати і прославляти один одного дарами й приношеннями⁷.

Спрямовуйте думки дітей у нове русло. Багато подарунків можна зі смаком виготовити власноручно. Таким чином можна виявити люб'язність і зробити щасливими членів своєї сім'ї, роблячи набагато менші витрати, ніж на придбання непотрібних речей, якими ми так часто обтяжуємо наших дітей і родичів.

Ваші діти можуть засвоїти для себе урок, коли ви поясните їм причину, яка спонукала вас переосмислити цінність подарунків: скажіть їм, що досі ви дбали про їхнє задоволення більше, ніж про славу Божу. Поясніть їм: замість того щоб просувати Божу справу, ви думали більше про задоволення власних бажань, за звичаями і традиціями світу робили подарунки тим, хто не мав у цьому потреби. Подібно до мудрих мужів минулого, ви можете принести Богові найкращі дари і показати Йому своїми пожертвуваннями, як цінуєте Його дар для грішного світу. Змініть спосіб мислення власних дітей, аби вони думали по-новому, безкорисливо, спонукайте їх приносити Богові пожертвування як подяку за Його дар Єдинородного Сина⁸.

Чи дозволяється ставити різдвяну ялинку? — Богові було б до вподоби, коли б на Різдво кожна церква мала різдвяну ялинку, на якій були би розвішані великі й малі дари для цих молитовних будинків*. До нас надходять листи, в яких віруючі запитують, чи дозволяється мати різдвяну ялинку? Чи не уподібнимся ми цим до світу? Відповідаємо: ви можете надати цій події світського характеру, якщо виявите таке бажання, або ж можете зробити її настільки неподібною до світу, наскільки це можливо. Немає жодного гріха в тому, щоб поставити запашну зелену ялинку

*Оскільки викладені в цій статті принципи можуть бути застосовані й нині, стаття наводиться без скорочення (*Упорядники*).

у вашій церкві. Але гріховними можуть виявитися мотиви, що спонукають до цього, а також те, як використовуються дари, котрими прикрашена ялинка.

Ялинка може бути такою високою, а її гілки настільки широкими, наскільки це відповідає вашим можливостям, але нехай її гілки згинаються під тягарем золотих і срібних плодів ваших добрих справ. Нехай це буде вашим різдвяним дарунком для Бога. Нехай ваші дари освячуються молитвою⁹.

Святкування Різдва й Нового року може і повинно проходити з думкою про тих, хто потребує допомоги. Бог прославляється тоді, коли ми жертвуємо, аби допомогти іншим, зокрема тим, які мають великі сім'ї на своєму утриманні¹⁰.

Ялинка, прикрашена дарами, — це не гріх. Нехай батьки не думають, що зелена ялинка, поставлена в церкві на радість учням суботньої школи, — це гріх, адже вона може принести велике благословення. Дайте їм зрозуміти, що це робиться з метою доброчинності. Розваги в жодному разі не повинні стати єдиною метою цих зібрань. Хоча знайдуться такі, що використають цю нагоду для того, аби безтурботно провести час; їхній розум не зазнає Божественного впливу. Проте будуть і інші, котрі проведуть цей час з найбільшою користю для Божої справи. Я дуже хочу, щоб ці невинні заходи влаштовувалися замість зборищ, які справляють деморалізуючий вплив¹¹.

Подбайте про невинні розваги у святковий день. Підніміться, мої брати і сестри — християни, і підпережіться, пам'ятаючи в страхові Божому про свій обов'язок: так організуйте цей захід, щоб він не був сухим і нецікавим, але сповненим невинної радості, позначеної печаткою Небес. Я знаю, люди бідніших верств відгукнуться на ці пропозиції. Найзаможніші також мають виявити в цьому зацікавленість і принести свої дари і пожертвування згідно з тими коштами, які Бог довірив їм. Нехай же в

небесних книгах буде відзначено таке Різдво, якого раніше ніколи ще не бачили, — завдяки дарам, зробленим для підтримки Божої справи й збудування Його Царства¹².

¹ Рев'ю енд Геральд, 9 грудня 1884 р.

² Там же.

³ Там же, 26 грудня 1882 р.

⁴ Там же, 11 грудня 1879 р.

⁵ Там же, 26 грудня 1882 р.

⁶ Там же, 11 грудня 1879 р.

⁷ Там же, 9 грудня 1884 р.

⁸ Там же, 13 листопада 1894 р.

⁹ Там же, 11 грудня 1879 р.

¹⁰ Рукопис 13, 1896 р.

¹¹ Рев'ю енд Геральд, 9 грудня 1884 р.

¹² Там же.

Вім'я – місіонерський центр

Батьки мають спрямовувати дітей у правильному напрямку. Ми, батьки-християни, повинні вести своїх дітей у правильному напрямку, обережно, розумно й ніжно провадити їх дорогою християнського служіння. Нас поєднує з Богом священне зобов'язання виховати своїх дітей на служіння Йому. Отож, першочерговий обов'язок — дати їм необхідне виховання і оточити відповідною атмосферою, щоб вони могли обрати для себе життя в служінні Богові¹.

Сучасні діти можуть бути такими, як Даниїл і Естер. Намір Божий щодо дітей, які зростають біля нашого домашнього вогнища, ширший, глибший та вищий, ніж це спроможний збагнути обмежений людський розум. Люди найскромнішого походження, котрих Він знайшов вірними, через певний час можуть бути покликані свідчити про Нього в найвищих зібраннях світу. І не один сучасний юнак, вихований, подібно до Даниїла в його юдейському домі, котрий вивчає Боже Слово і Його справи, засвоює уроки вірного служіння, колись стане

перед законодавчими зборами, у судах або царських палатах як свідок Царя царів. Багатьох буде покликано до більш відповідального служіння. Увесь світ відкритий для Євангелія... З усіх куточків нашого світу долинають зойки і благання уражених гріхом сердець, які прагнуть пізнати Бога любові... На нас, котрі отримали це знання і можуть передати його дітям, покладений обов'язок відгукнутися на цей заклик. Перед кожною сім'єю і школою, перед кожним батьком, учителем і дитиною, котрі живуть у світлі Євангелія, постає в цей час кризи питання, що стояло й перед царицею Естер у критичну хвилину історії Ізраїлю: *«А хто знає, чи не на час, як оцеї, досягла ти царства?» (Естер 4:14)*².

Ефективні методи свідчення про Христа. Не всі можуть поїхати в інші країни як місіонери, але всі можуть стати місіонерами у своїх сім'ях і серед сусідів. Існує багато методів, за допомогою яких члени Церкви можуть поширювати вістку Євангелія серед оточуючих. Один з найуспішніших методів — самовіддане християнське життя на користь людям. Люди, які живуть у тяжких умовах і борються за власне існування, будуть утішені та підкріплені невеликими виявами уваги з нашого боку, які нам нічого не коштують. Прості, невибагливі слова доброти, звичайні знаки уваги розженуть хмари спокус і сумнівів, які огортають душу. Справжнє християнське співчуття виявляється просто і щиро; воно здатне відчинити двері людських сердець, котрі мають потребу в лагідному дотику Христового Духа³.

Як для чоловіків, так і для жінок існує величезне поле служіння. Потрібна допомога всіх: доброго кухаря, швачки, медсестри. Нехай члени бідних родин вчаться готувати їжу, шити та лагодити одяг, доглядати за хворими й правильно вести домашнє господарство. Навчайте дітей виконувати невеликі доручення любові й милосердя, служити тим, кому менше поталанило в житті⁴.

Діти й молодь мають об'єднатися для служіння іншим. Намагаючись виправдати себе, дехто говорить: «Мої домашні обов'язки і діти забирають увесь мій час і кошти». Батьки, ваші діти покликані бути вашими помічниками, зміцнюючи сили та здібності працювати для Господа. Діти — молодші члени Господньої сім'ї. Їх потрібно виховувати так, щоб вони присвятили себе Богові, Якому належать, бо Він створив і викупив їх. Навчайте дітей, що всі сили тіла, розуму й душі належать Богові. Нехай вони допомагають вам у різних сферах безкорисливого служіння. Стережіться, аби ваші діти не стали перешкодою для вас. Нехай вони поділяють з вами духовні й фізичні тягарі. Допомагаючи іншим, діти стають щасливішими і здібнішими⁵.

Якби юнаки і дівчата в кожній громаді з усією серйозністю присвятили себе Богові, якби виявляли самозречення в домашньому житті, допомагаючи своїм змученим турботами, утомленим матерям, яка зміна відбулася б у наших церквах! Тоді в матері знайшовся б час і для дружніх візитів. Навіть малі діти можуть надавати допомогу, виконуючи невеликі доручення милосердя й любові для благословення інших. Таким чином у тисячах осель відкривається доступ для бідних і нужденних людей, котрі не сповідують нашої віри. Чимало сімей можуть отримати книги, які пропагують стриманість і здоровий спосіб життя. Розповсюдження цих книг є важливою справою, бо вони містять дорогоцінні знання щодо лікування хвороб; ці знання можуть стати великим благословенням для тих, хто не в змозі оплачувати лікарів⁶.

Бог бажає, щоб ми були місіонерами. Бог бажає, щоб кожна, навіть мала, дитина належала Йому, була прийнята до Божої сім'ї. Незважаючи на юний вік, діти можуть стати членами Божої сім'ї та отримати дорогоцінні досвіди⁷.

У свої ранні роки діти можуть бути корисними в Божій справі... Господь дасть їм Свою благодать і Святого Духа,

аби перемагати нетерплячість, роздратування й усякий гріх. Ісус любить дітей! Він має для них благословення, Йому подобається, коли вони слухаються батьків. Господь бажає, щоб діти стали Його маленькими місіонерами, боролися зі своїми природними нахилами і бажаннями егоїстичних насолод задля служіння Йому. Бог приймає таке служіння, як і служіння старших за віком дітей⁸.

Словом і прикладом батьки повинні навчати дітей працювати для тих, хто ще перебуває у світі. Виховуйте в дітях співчуття до старих і хворих, щоб вони прагнули полегшувати страждання бідних і нещасних. Їх потрібно привчати до старанності в місіонерській праці, замолоду прищеплювати дух самовідданості й жертвовності задля добра інших і просування Христової справи, аби вони могли бути співпрацівниками Божими⁹.

Нехай батьки вчать своїх дітей Істини, яка втілена в Ісусі. Тоді вони простою мовою розповідатимуть своїм товаришам про те, чого дізналися самі¹⁰.

У Церкві є праця для молоді. Нехай керівники громади розробляють плани, щоб навчити молодь використовувати довірені їй таланти. Нехай старші члени громади працюють із запалом і співчуттям для дітей і молоді. Нехай служителі застосовують усю свою майстерність і винахідливість, аби накреслити плани, за якими молодші члени церкви могли б співпрацювати з ними в місіонерській роботі. Але не думайте, що ви зможете викликати їхню зацікавленість лише довгою проповіддю на місіонерському зібранні. Поміркуйте над методами, які могли б викликати живий інтерес молоді. Нехай кожний візьме участь у роботі! Привчайте юнаків і дівчат виконувати доручення; і нехай щотижня вони звітуються на місіонерському зібранні, розповідаючи про свої досвіди та успіхи, яких досягли благодаттю Христа. Якби ці звіти готували посвячені працівники, то місіонерські зібрання не були

б такими нудними й втомлюючими. Вони викликали б великий інтерес, і не було б нестачі у присутніх¹¹.

Шукайте слухних можливостей поблизу вас. Кожний може знайти для себе слушні можливості... Беріться за роботу, яку слід виконати вашому сусідові, але за яку ви також несете відповідальність*. Не чекайте, поки інші покличуть вас зробити перші кроки в цій справі. Беріться за роботу без зволікання, пам'ятаючи про особисту відповідальність перед Тим, Хто віддав за вас Своє життя. Працюйте так, ніби ви чуєте звернений особисто до вас заклик Христа пробудитися від сплячки й використати кожну здібність, дану вам Богом, для здійснення Його служіння. Якщо ви повністю присвятили себе Богові, то Він використає вас, аби привести до правди інших, котрих також зробить каналами, щоб таким чином дати світло багатьом душам, що досі залишаються в темряві¹².

Нехай християнські родини служать у місцях духовної темряви. Бог закликає християнські родини вирушати в місця, де люди перебувають у темряві й полоні хибних уявлень, старанно і наполегливо працювати для свого Господа. Щоб відгукнутися на цей заклик, необхідна самопожертва. Досі багато віруючих чекають, щоб з їхнього шляху зникли всі перешкоди, у той час як душі у світі гинуть без надії та без Бога. Багато, дуже багато людей задля світських переваг і здобуття освіти наважуються їхати в далекі і небезпечні райони Землі і переносити там труднощі й нестатки. А де ж ті, котрі готові зробити це задля того, щоб розповісти іншим про Спасителя? Де чоловіки й жінки, які вирушають у райони, мешканці яких мають потребу в Євангелії, аби розповісти тим, хто перебуває у темряві, про Викупителя?¹³

*Про методи та ефективність добровільного служіння людям, котрі живуть поблизу вас, див. «Служіння добротності» (*Упорядники*).

Якщо сім'ї, що оселилися в глухих куточках Землі, у місцях, де люди оповиті духовною темрявою, світлтимуть там світлом Христового життя, то вони зроблять велику справу. Нехай починають свою працю тихо і скромно, не нав'язуючи свого служіння і не користуючись фондами Конференції, поки зацікавленість не стане такою великою, що без допомоги служителя вони вже не зможуть продовжувати роботу¹⁴.

Діти працюватимуть тоді, коли не зможуть працювати інші. Коли Небеса переконуються, що дорослі вже не мають змоги проповідувати Істину, Божий Дух зійде на дітей, і вони виконуватимуть справу проголошення Істини, яку старші працівники не зможуть виконувати через те, що шлях для них закритий¹⁵.

Під час останніх подій в історії Землі багато дітей і молоді здивують народ своїм свідченням про Істину, яку передаватимуть просто, але в душі та силі. Вони були виховані в страхіві Божому, а старання дослідження з молитвою Божого Слова справило пом'якшувальний вплив на їхні серця. У недалекому майбутньому чимало дітей сповняться Духом Божим і робитимуть справу проголошення Істини світові, яку в той час не зможуть виконувати старші члени Церкви¹⁶.

Наші церковні школи — це призначені Богом установи для підготовки дітей до цієї великої справи. Викладайте в них дітям особливі істини для теперішнього часу та навчайте практичної місіонерської діяльності. Діти повинні приєднатися до армії працівників, що допомагають хворим і нужденним. Діти можуть узяти участь у медичній місіонерській діяльності і своїми (нехай навіть невеликими) справами, сприяти її просуванню... Через них про Божу вістку і Його силу на спасіння довідаються всі народи. Тож нехай Церква піклується про ягнят отари, щоб діти були виховані й навчені служити Богові¹⁷.

Уміння працювати набувається з практикою. Любов і вірність Христові — джерело справжнього служіння. У серці, якого торкнулася Його любов, народжується бажання працювати для Нього. Підтримуйте це бажання і спрямовуйте в правильному напрямку. Чи то вдома, чи по сусідству, чи в школі присутність бідних, хворих, неосвічених і нещасних не повинна розцінюватися як обтяжлива, але, навпаки, як дорогоцінна можливість служіння. У цій праці, як і в кожній іншій, уміння і майстерність здобуваються з практикою. Успіх приходить завдяки виконанню щоденних життєвих обов'язків і служінню нужденним і страждальцям. Без цього навіть найкращі наміри виявляються здебільшого марними, а то й шкідливими. Люди навчаються плавати не на землі, а у воді¹⁸.

¹ Служіння зцілення, с. 396.

² Виховання, с. 262, 263.

³ Свідчення для Церкви, т. 9, с. 30.

⁴ Там же, с. 36, 37.

⁵ Там же, т. 7, с. 63.

⁶ Рукопис 119, 1901 р.

⁷ Лист 104, 1897 р.

⁸ Рев'ю енд Геральд, 17 листопада 1896 р.

⁹ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 429.

¹⁰ Рукопис 19, 1900 р.

¹¹ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 435, 436.

¹² Рукопис 128, 1901 р.

¹³ Свідчення для Церкви, т. 9, с. 33.

¹⁴ Там же, т. 6, с. 442.

¹⁵ Там же, с. 203.

¹⁶ Поради вчителям, батькам і студентам, с. 166, 167.

¹⁷ Свідчення для Церкви, т. 6, с. 203.

¹⁸ Виховання, с. 268.